

คสช

(นิตยสารกระทรวงยุติธรรม)

สภายุติธรรม	.....	๑๑๖๓
ข้อสังเกตบางประการในการเดินทางไปสหพันธรัฐเยอรมัน	ประกอบ หุตะสิงห์	๑๑๖๔
กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ (ตอนที่ ๔)	อัมพร จันทรวิจิตร	๑๑๗๒
การกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่ชำระหนี้เงิน	ไพจิตร ปุญญพันธ์	๑๑๘๐
กรณีเขาพระวิหารในด้านเทคนิค	สุด สุตรา	๑๑๘๘
สืบบนนำจับตาม พ.ร.บ. การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘	ไพบลีย์ เพียรรัฐ	๑๒๐๑
คำพิพากษาศาลฎีกา (และบันทึกประกอบ)	ชล ธีรกุล	๑๒๐๓
เรื่องเก่าเล่าใหม่	.....	๑๒๒๑
วงการกฎหมายสากล	.....	๑๒๒๔
ท่านถาม - เราตอบ	ทวี กลียพวงศ์	๑๒๓๔
ประมวลข่าว	ถาวร โพธิ์ทอง	๑๒๓๖
ชมรมยุติธรรม	V. 96	๑๒๔๓
รายงานการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญา (และบันทึกประกอบ) มาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ (ต่อ)	.....	.....
	โชค จารุจินดา	๑๒๔๖
บทบรรณาธิการ	.....	๑๒๕๓

เล่ม ๑๑ ปีที่ ๘

พฤศจิกายน ๒๕๐๔

ในวาระการกระทรวงยุติธรรม

คุณพาท

(นิตยสารกระทรวงยุติธรรม)

เล่ม ๑๑ ปีที่ ๗

พฤศจิกายน ๒๕๐๔

สุภาชิต

ปณฺณวาท พุทฺธิสมปฺนโน

วิธานวิจิโกวิท

กาลณฺณ สมยณฺณ จ

ส ราชวสตี วเส

An intelligent person, with the gift of discernment, knowing how to manage affairs, and clever at selecting the proper time and season, can be in the government service.

ผู้มีปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้ฉลาดในวิธีจัดการงาน รู้กาล
และรู้สมัย เขาพึงอยู่ในราชการได้

จุฬาทนิกาช ราชค มหามิลาต

ข้อสังเกตบางประการในการเดินทาง ไปสหพันธ์รัฐเยอรมัน

ประกอบ หุตะสิงห์

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

ข้าพเจ้าได้รับ อนุญาตจาก กระทรวงยุติธรรม ให้เดินทางไป ดุ๊กการและเยี่ยมเยียน ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมัน ตามคำเชิญของรัฐบาลแห่งประเทศนั้น บุคคลที่ได้รับเชิญเป็น แยกของรัฐบาลเยอรมันตะวันตกและเดินทางไปด้วยกันในคราวนี้มี ๓ คนด้วยกัน คือ หลวง ดุ้ยพงศ์พิรุฑิแพทย์ ดร. อุด วิเชียรเจริญ และข้าพเจ้า เราได้ออกเดินทางจากสนามบิน ดอนเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๔ เวลา ๑๘.๐๐ น. โดยเครื่องบินไอพ่นโบอิง ๗๐๗ ของ บริษัทลูฟท์ฮันซา ถึงเมืองฟรังฟอร์ดประเทศเยอรมัน เวลา ๗.๐๐ น. ของวันรุ่งขึ้น ถ้าคิดตาม เวลาของประเทศไทย ก็เป็นเวลา ๑๓.๐๐ น. ของวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๔ จากเมือง ฟรังฟอร์ดเราได้เดินทางโดยรถไฟตรงไปกรุงบอนน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงชั่วคราวของประเทศ เยอรมันตะวันตกขณะนั้น รุ่งขึ้นวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๔ เป็นวันอาทิตย์ เขาขอมิให้เราพักผ่อนได้ หนึ่งวัน โปรแกรมที่เขาจัดไว้จึงเริ่มต้นตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป พอไปถึงเขาก็ส่งโปรแกรมมาให้เรา คนละฉบับ บอกให้เรา รู้ว่าสถานที่ใดบ้างใน เมืองต่าง ๆ ที่เราจะ ต้องไปดู และพอเราไปถึงเมืองแต่ละเมือง ก็มีเจ้าหน้าที่มาต้อนรับและสั่ง โปรแกรมรายละเอียด จำหรับเมืองนั้น ๆ ให้ออกที่หนึ่ง ตามโปรแกรมที่เขาจัดไว้จะมีรายละเอียดตลอดจนเวลาไป และกลับบรรจุไว้อย่างพร้อมมูลและแน่นอน ซึ่งแต่ละวันมีเวลาที่พักผ่อนชั่วยาระยะเวลา รับ ประทานอาหารกลางวันแถมพกหนึ่งเท่านั้น ตอนบ่ายก็ต้องออกไปอีกจนถึงค่ำ ตลอด ๔ อาทิตย์ จะมีเวลาได้พักผ่อนทั้งวันน้อยเต็มที่ โดยมากก็มักจะเป็นวันอาทิตย์ซึ่งเขาหยุดทำงานกัน รายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักวิชาและตัวเลขนั้นกำลังรอกหนังสือซึ่งเขาจะส่งตามมาให้ และยังไม่ได้รับในขณะนี้ ฉะนั้นจึงจะขอล่าเฉพาะบางเรื่องบางราวที่ได้พบเห็นอันสมควร จะมาเล่าสู่กันฟังเท่านั้น

อันดับแรกที่น่าจะกล่าวถึงคือมหานครเบอร์ลิน ซึ่งเป็นที่เล้าโลงกันอยู่ในขณะนี้ว่าอาจเป็นชนวนสงครามโลกคราวต่อไปในอนาคต เราได้ดูกิจการต่างๆ อยู่ในกรุงบอนน์ ๘ วัน ก็ออกเดินทางไปกรุงเบอร์ลินโดยเครื่องบินเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๔ ด้ถานะอันยุ่งยากของเบอร์ลินขณะนี้ เป็นผลเนื่องมาจากข้อตกลงระหว่างมหาอำนาจตะวันตกกับรัสเซีย เมื่อได้ชัยชนะแก่เยอรมันในสงครามโลกคราวที่แล้ว ตัวเมืองเบอร์ลินทั้งเมืองตั้งอยู่ในเขตยึดครองของรัสเซีย อยู่ในดินแดนของประเทศเยอรมันที่ตกอยู่ในอำนาจของรัสเซียที่จะจัดการปกครองดูแลภายหลังสงคราม ฉะนั้นตัวเมืองเบอร์ลินก็เปรียบเสมือนเกาะโดดเดี่ยวที่ล้อมรอบไปด้วยดินแดนเยอรมันที่อยู่ใต้อิทธิพลของรัสเซีย ซึ่งเราจะเรียกว่าเยอรมันตะวันออก ส่วนดินแดนเยอรมันที่อยู่ในยึดครองของฝ่ายมหาอำนาจตะวันตก คืออเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส นั้น เรียกกันว่าเยอรมันตะวันตก สำหรับตัวกรุงเบอร์ลินโดยเฉพาะนั้น แบ่งออกเป็นสองเขต คือ เบอร์ลินตะวันตกเป็นเขตที่อยู่ในความดูแลของมหาอำนาจตะวันตก และเบอร์ลินตะวันออกอยู่ในความดูแลของรัสเซีย โดยเหตุนี้การเดินทางจากเยอรมันตะวันตกไปกรุงเบอร์ลินที่สะดวกที่สุดคือไปโดยเครื่องบิน ถ้าไปทางบกแล้วก็ต้องผ่านดินแดนเยอรมันตะวันออกซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของรัสเซีย จึงจะไปถึงกรุงเบอร์ลินได้ การเดินทางผ่านดินแดนเยอรมันตะวันออกนั้น ถ้าเคราะห์ดีก็อาจผ่านไปได้โดยไม่มีอุปสรรค แต่ถ้าปะเหมาะเคราะห์ร้ายก็อาจประสบอุปสรรคที่ไม่คาดคิดก็ได้ ฉะนั้นผู้ที่เดินทางไปกรุงเบอร์ลินโดยไม่อยากจะเสี่ยงต่อเหตุการณ์ จึงเดินทางโดยเครื่องบิน ซึ่งเป็นหนทางที่สะดวกที่สุดในขณะนี้ บริษัทเดินอากาศที่ได้รับอนุญาตให้บินผ่านเยอรมันตะวันออกไปกรุงเบอร์ลินตะวันตกได้นั้น มีอยู่ ๓ บริษัท คือบริษัท บี.อี.เอ. ของอังกฤษ บริษัทแอร์ฟรานซ์ของฝรั่งเศส และบริษัท พี.เอ.เอ. ของอเมริกา ส่วนบริษัทเดินอากาศของเยอรมันตะวันตกเช่นบริษัทลูฟท์ฮันซา ไม่ได้รับอนุญาตให้บินผ่านเข้าไปได้ เราออกเดินทางโดยขึ้นเครื่องบินที่สนามบินวาคู ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองโคโลญกับบอนน์ ระยะเวลาบินหนึ่งชั่วโมงก็มาถึงสนามบินที่กรุงเบอร์ลิน

สิ่งที่ชาวเขาจะเล่าให้ฟังเสียก่อนก็คือลักษณะของตัวเมืองเบอร์ลินในขณะนี้ ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น ตัวเมืองเบอร์ลินเปรียบเสมือนเกาะตั้งอยู่โดดเดี่ยว ล้อมรอบด้วยดินแดนอันอยู่ใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ เพราะรัฐบาลเยอรมันตะวันออกเวลานี้ได้อยู่ใต้อำนาจของรัสเซียโดยสิ้นเชิง ผิดกับรัฐบาลเยอรมันตะวันตก ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มีอธิปไตยปกครองเยอรมันตะวันตก

ได้โดยอิสระเสรี สำหรับการปกครองเบอร์ลินตะวันตกนั้น แยกออกเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก จากการปกครองของเยอรมันตะวันตก เบอร์ลินตะวันตกมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของตนเอง บทกฎหมายใดของเยอรมันตะวันตก ที่จะนำมาใช้ ในเบอร์ลินตะวันตก จะต้องได้รับอนุมัติจาก ประเทศมหาอำนาจตะวันตกทั้งสาม คือ อเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสเสียก่อนจึงจะนำมาใช้ บังคับได้ เพราะเบอร์ลินตะวันตกนั้น ถือว่ายังอยู่ในควบคุมของมหาอำนาจตะวันตกอยู่ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว มหาอำนาจตะวันตกหาได้เข้าไปก้าวก่ายกับการปกครองภายในของเบอร์ลินตะวันตกไม่ คงปล่อยให้คนเยอรมันจัดการปกครองกันเอง เพียงแต่ปฏิบัติไปตามแบบพิธี บางอย่างที่มีบังคับไว้เท่านั้น กฎหมายสำคัญๆ ต่างๆ ของประเทศเยอรมันตะวันตก ก็คงนำมาใช้บังคับในเบอร์ลินตะวันตกด้วย เช่นกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความของศาล เป็นต้น ศาลที่ตัดสินคดีโดยเฉพาะศาลสูงต่างๆ ก็คงใช้ร่วมกันเช่นศาลปกครองสูงสุดของสหพันธ์รัฐเยอรมันตะวันตกก็อยู่ในกรุงเบอร์ลินตะวันตก เวลานี้เบอร์ลินตะวันตกมีสภาพนิติบัญญัติและมีคณะเทศมนตรีประกอบด้วยนายกเทศมนตรี ๑ นายทำหน้าที่ทำนองเดียวกับนายกรัฐมนตรี และสมาชิกสภาเซเนต ๑๒ นายทำหน้าที่เหมือนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ เป็นผู้ดำเนินการปกครองนครเบอร์ลิน ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากขรรชนวนญูปกครองเบอร์ลิน ซึ่งได้ร่างขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ส่วนทางภูมิประเทศนั้น ตัวกรุงเบอร์ลินโดยเฉพาะเบอร์ลินตะวันตกมีเขตแดนอยู่สองชนิด คือรอบ ตัวเมือง เบอร์ลิน ตะวันตกนั้นมีเส้นเขตแดนกับระหว่างเบอร์ลินตะวันตกกับเยอรมันตะวันออกซึ่งเป็นเขตยึดครองของรัสเซีย การผ่านเขตแดนนั้นทำได้ไม่ง่าย จะต้องถูกตรวจตราอย่างเข้มงวด ส่วนในตัวเมืองเบอร์ลินนั้นมีเส้นอาณาเขตกันแบ่ง เบอร์ลินออกเป็นสองส่วน คือเบอร์ลินตะวันตกกับเบอร์ลินตะวันออก เส้นกันเขตนี้ตามข้อตกลงระหว่างมหาอำนาจตะวันตกกับรัสเซียจะปักกันไม่ได้ ชาวเบอร์ลินทั้งสองเขตมีสิทธิ์ที่จะข้ามเขตไปติดต่อเยี่ยมเยียนพบปะซึ่งกันและกันได้ เส้นกันเขตนี้บางตอนก็อยู่บนกึ่งกลางถนน ถนนฟากหนึ่งของเบอร์ลินตะวันตก อีกฟากหนึ่งของเบอร์ลินตะวันออก มีจุดผ่านเข้าออกได้หลายจุดด้วยกัน แต่ทางเข้าออกอันสำคัญที่ชาวเบอร์ลินใช้สัญจรข้ามเขตไปมาหาสู่กันนั้น คือที่ประตูบรันเดนเบอร์ก ซึ่งเป็นประตูชัยตั้งอยู่เกือบกลางเมืองเบอร์ลินและเป็นประตูที่อยู่บนเส้นกันเขตระหว่างเบอร์ลินตะวันตก กับเบอร์ลินตะวันออก นอกจากนรถไฟ รถใต้ดิน และรถไฟฟ้า ซึ่งเดินอยู่เบื่องบนตามขานตึก เรียกว่า ด้ดท์บ้าน (Stadtbahn) ก็ยังเดินไปมาข้ามเขตระหว่าง

เบอร์ลินตะวันตกกับเบอร์ลินตะวันออกได้ในยามปกติ ส่วนนรกรางและรถประจำทางส่งคน
โดยส่วนอื่น เดินไปหยุดแค่เส้นกันเขตแดนเท่านั้น

มหานครเบอร์ลินเคยเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของประเทศเยอรมัน เมื่อก่อนสงครามโลก
คราที่แล้ว เบอร์ลินมีพลเมืองประมาณ ๔ ล้านคน ในเวลานั้นเบอร์ลินตะวันตกมีพลเมือง ๒-๓
ล้านคน ส่วนเบอร์ลินตะวันออกมี ๓.๓ ล้านคน นับตั้งแต่เบอร์ลินถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน
การบริหารงานและบริการต่างๆ ก็ได้ตั้งขึ้นเป็นชาตอง เช่นมีคณะกรรมการเบอร์ลินตะวันตก
และคณะกรรมการเบอร์ลินตะวันออก เงินก็มีดอลลาร์ตะวันตก และดอลลาร์ตะวันออก
ดวงตราไปรษณียากรทางตะวันตกและตะวันออกก็ไม่เหมือนกัน ส่วนการติดต่อทางโทรศัพท์
ระหว่างเบอร์ลินสองเขตนั้น ดูเหมือนจะติดต่อกันไม่ได้มาตั้งแต่เริ่มแยกกันปกครองนั้นแล้ว
ความสัมพันธ์ระหว่าง เบอร์ลินกับสหพันธ์รัฐเยอรมันตะวันตกนั้น ได้มีระบุไว้ในธรรมนูญการ
ปกครองสหพันธ์รัฐเยอรมัน ซึ่งได้ตราขึ้นหลังจากที่ฝ่ายพันธมิตรได้ปล่อยให้เยอรมันตะวันตก
ปกครองตนเองโดยอิสระว่า นครเบอร์ลินรวมอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์รัฐเยอรมันด้วย
ฉะนั้นนครเบอร์ลินจึงมีผู้แทนส่งไปร่วมประชุมในรัฐสภาที่กรุงบอนน์เรียกว่า "บุนเดสทัก" เช่น
เดียวกับรัฐอื่น ๆ ในสหพันธ์รัฐเยอรมันซึ่งส่งผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งไปประชุมในรัฐสภา

คณะของเราได้มาถึงนครเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๔ มีเจ้าหน้าที่
แผนกต่างประเทศของเบอร์ลินตะวันตกไปรับที่สนามบิน แล้วพามาพักอยู่ที่ไฮเต็ลวินเซอร์
กว่าจะมาถึงไฮเต็ลเรียบร้อยก็ราวเกือบเที่ยง พอเกือบของเช้าห้อง ด่างมอด่างหน้าเสร็จ เวลาเที่ยง
ตรงเขาก็มารับตัวไปเยี่ยมศาลปกครองสูงสุดของสหพันธ์รัฐเยอรมัน ไพรเฟทเซอร์ ดอกเตอร์
แวนเนอร์ประธานของศาลนี้ได้คอยต้อนรับเราอยู่ที่ศาล ท่านประธานศาลปกครองสูงสุดของ
เยอรมันตะวันตกเป็นผู้พิพากษาที่ค่อนข้างหนุ่มสำหรับตำแหน่งอันสูงของท่าน อายุราว ๕๐ปีเศษ
มีอัธยาศัยดีคุยสนุกกว่าเรัง ท่านได้พาชมศาลและแนะนำให้รู้จักกับผู้พิพากษาอาวุโสของศาล
นี้ ๔-๕ คน เสร็จแล้วก็พาเราเดินไปตามถนนและเชิญเข้ารับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
โดยมีผู้พิพากษามาด้วยอีก ๓ คนในร้านอาหารที่มั่งคั่งแห่งหนึ่ง ซึ่งท่านได้ตั้งปุ๊กโต๊ะและอาหาร
ไว้อำนวยหน้าเสร็จแล้ว เรานั่งกันอยู่ในห้องพิเศษ สันทนาการอย่างสนิทสนมว่าเรัง ค่อยรู้สึก
หายเหนื่อยจากการเดินทาง โดยเฉพาะกับข้าพเจ้าท่านประธานศาลและผู้พิพากษาได้ให้ความ
สนิทสนม พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันถึงเรื่องอาชีพของเราด้วยความเป็นกันเอง อย่างยิ่ง

เราลงมือโยกเตียงเซอร์เกอ์บ่าย ๒ โมง พอบ่าย ๓ โมงครึ่งเขาก็มารับตัวออกโดยพาไปคู
 มหาวิทยาลัยแห่งกรุงเบอร์ลิน มหาวิทยาลัยที่เขาให้ชื่อว่า Freie Universität Berlin แปลว่า
 มหาวิทยาลัยที่เป็นอิสระของเบอร์ลิน มหาวิทยาลัยแห่งนี้เพิ่งสร้างขึ้นเมื่อหลัง สงครามโลก
 มหาวิทยาลัยของเบอร์ลินเดิมมันอยู่ในเขตเบอร์ลินตะวันออก ยังเปิดทำการสอนอยู่และมี
 กฎเกณฑ์แปลกประหลาดมากมายในการที่จะรับให้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยตามแบบอย่างของ
 คอมมิวนิสต์ เช่นลูกของกรรมกรหรือชนชั้นกรรมาชีพมีสิทธิที่จะเข้าศึกษาได้ก่อนคนที่มาจาก
 ครอบครัวของปัญญาชนเป็นต้น โดยเหตุนี้จึงมีนักศึกษาจากเบอร์ลินตะวันออกเข้ามาศึกษาอยู่
 ในมหาวิทยาลัยเบอร์ลินตะวันตกเป็นจำนวนมาก มหาวิทยาลัยเบอร์ลินตะวันตกเวลานี้จึงเป็น
 มหาวิทยาลัยที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในเยอรมัน มหาวิทยาลัยแห่งนี้เราได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี
 ดีจากคณบดีคณบดีคณาจารย์ เราถูกแนะนำให้รู้จักกับโปรเฟสเซอร์หลายคนรวมทั้งท่านอธิการ
 บิดด้วย มหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้ถูกสร้างขึ้นใหม่ ทุกสิ่งทุกอย่างจึงใหม่และทันสมัยมาก ห้อง
 เล็กเซอร์ โดยเฉพาะในทางวิทยาศาสตร์ได้จัดสร้างขึ้นอย่างทันสมัย อำนวยความสะดวกให้
 แก่นักศึกษาและโปรเฟสเซอร์ผู้ทำการสอน ด้วยเครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์นานับ
 ประการ ที่ทำการสอนนั้นเป็นเวทียกพื้นขึ้นไปคล้ายเวทีละครและหมุนได้ สามารถจัดเครื่อง
 ทดลองต่าง ๆ เตรียมไว้เป็นชุด ๆ ตามโปรแกรมที่จะทำการสอน กลางห้องมีเครื่องโทรทัศน์
 กดปุ่มให้โผล่ขึ้นมาจากพื้นได้ ๔ เครื่อง หันเหไปได้รอบตัวโดยอัตโนมัติ เพื่อให้ให้นักศึกษา
 สามารถดูในจอโทรทัศน์ แลเห็นการทดลองที่ทำให้ดูบนเวที แม้จะเป็นสิ่งของเล็ก ๆ ได้อย่าง
 ชัดเจน ผู้ทำการสอนและทดลองนั้น ถ้าต้องการจะเขียนสูตรต่าง ๆ ให้ดู ไม่มีกระดานดำให้
 เขียนแต่เขาจะเขียนหนังสือตัวเล็ก ๆ ขวมนวดลงบนแผ่นกระจกข้างหน้าที่เขานอนอยู่นั้น ทันทีพอ
 อักษรก็จะไปปรากฏอยู่บนฝาผนังตัวเบอเร็อด้วยไฟแสงสะท้อนจากแผ่นกระจกที่ขดเขียนนั้น ฉาย
 ไปยังฝาผนังซึ่งทุกคนในห้องสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ระบบเสียงก็ได้ถูกจัดทำขึ้นอย่าง
 ปรารถนาพิสดาร แม้แต่เสียงเบาที่สุด เช่นเสียงเดินของเครื่องจักรเล็กๆ เช่นนาฬิกาข้อมือ ถ้า
 ต้องการให้ได้ยินแล้วก็อาจทำให้ได้ยินชัดเจนทั่วทั้งห้องใหญ่ นั้น เบนเวทีการสอนนั้นมีเครื่อง
 กัดโกทางวิทยาศาสตร์มากมายเต็มไปหมด แต่ละชั้นคงจะมีราคาไม่ใช่น้อย ดังนั้นแต่ประดิษฐ์ขึ้น
 เพื่อการศึกษาหาความรู้ทั้งสิ้น มีเจ้าพนักงานคอยดูแลและแวดระวังอยู่ตลอดเวลา ดูแล้วก็พอใจทำ
 ให้คิดว่าเรายังเดินอยู่ข้างหลังเขาในทางวิทยาศาสตร์นอกหลายก้าวดูทีเดียว เราได้เดินดูอีกที

ทำการตลอดจนห้องสมุดซึ่งเพิ่งจะสร้างเสร็จ เป็นห้องสมุดที่ใหญ่โตมหึมา มีหนังสือเป็นหมื่น ๆ เล่ม และห้องบรรยาย ห้องพักนักศึกษาและห้องอาหารของมหาวิทยาลัย ทุกสิ่งทุกอย่างจัดสร้างไว้อย่างทันสมัย ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยคณะนิติศาสตร์อย่างแจ่มแจ้งและถี่ถ้วน ได้ชมมหาวิทยาลัยอยู่จน ๑๘.๐๐ น. จึงได้เดินทางกลับโฮเต็ล

รุ่งขึ้นวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ตอนเช้า เจ้าหน้าที่แผนกต่างประเทศของเบอร์ลินตะวันตก ได้อา รยนต์ ๒ คนมารับเราเพื่อพาเข้าไปดูบ้านเมือง และถนนหนทาง ในเบอร์ลินตะวันออก พร้อมด้วยผู้นำทาง ๒ คน ซึ่งเป็นชายหนุ่มและหญิงสาวซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ผู้นำทาง ๒ คนนี้รู้จักเบอร์ลินและประวัติของมหานครนี้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เราได้เดินทางผ่านเขตเข้าไปในเบอร์ลินตะวันออกทางประตูบรันเดินเบอร์ก ก่อนที่จะผ่านประตูเข้าไปในเขตเบอร์ลินตะวันออก มีอนุสาวรีย์ใหญ่แห่งหนึ่งซึ่งรัสเซียได้สร้างเอาไว้ และอยู่ในเขตเบอร์ลินตะวันตก หน้าอนุสาวรีย์นี้มีรถถังและปืนใหญ่ ซึ่งรัสเซียยกมาเป็นรถถังคันแรกที่บุกเข้าเบอร์ลิน อนุสาวรีย์นี้มีทหารรัสเซียผลัดเปลี่ยนกันระวังรักษาอยู่ตลอดเวลา เมื่อเข้าไปในเขตเบอร์ลินตะวันออกแล้วจะแลเห็นความแตกต่างได้ทันที ตึกกรมบ้านช่องที่สลักหักพังเนื่องจากสงครามยังคงถูกทอดทิ้งไว้อย่างเดิมเต็มไปหมด ไม่ว่าจะไปทางไหนในเบอร์ลินตะวันออกยังคงแลเห็นซากสลักหักพังอยู่ทั่วไป ซึ่งในเบอร์ลินตะวันตกภาพอย่างนี้หาไม่พบแล้วตามถนนหนทางเงยบเหงา มีรถยนต์และผู้คนสัญจรไปมาบางตา ไม่แออัดครึกครื้นสัมพันธ์เป็นนครหลวงอย่างในเขตตะวันตก อีกทั้งผู้คนสัญจรไปมาก็มีท่าทางเงยบเหงาไม่สดชื่นว่าเรียงตามร้านขายเครื่องบริโภคบางแห่งจะเห็นคนยืนเข้าคิวกันเป็นแถว ส่วนมากเป็นผู้หญิง ถามดูได้ความว่า เขาคิวเพื่อขออาหารจำเป็นบางอย่าง เช่นน้ำตาล กาแฟ และเนยเป็นต้น ของเหล่านี้มีจำนวนไม่เพียงพอจึงต้องเขาคิวกันขอ ถนนที่สำคัญพอจะรอดชาวต่างประเทศได้ในเขตตะวันออกคือ ถนนซึ่งเรียกว่า ด้ตาลินอาเด ล่องฟากถนนนตกรามบ้านช่องได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมและบางส่วนก็สร้างชนใหม่ ดูเรียบร้อยและสะอาดตากว่าถนนสายอื่นมาก ล่องฟากถนนมีร้านขายของ ร้านอาหาร จัดไว้ดีงามพอใช้ได้ สินค้าที่จัดไว้หรรห้านำร้านนั้น ถามดูได้ความว่าบางสิ่งจัดไว้เพื่อให้ดูสวยงามเท่านั้น เขาไปซื้อจริงคงบางทีก็ไม่มีหรือซื้อได้ด้วยความลำบาก โดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยนั้นราคาแพงมากและมีจำนวนจำกัด ผู้ที่จะเข้าไปซื้อ ของในร้านได้จะต้องมีบัตร ประจำตัวแสดงว่าเป็นคนในเขตตะวันออกจึงจะซื้ได้

และต้องซื้อด้วยเงินมาร์คตะวันออกด้วย เงินมาร์คตะวันออกกับตะวันออกนั้นตามกฎหมายน่าจะ
 จะมีค่าเท่ากัน แต่ตามความเป็นจริงที่แลกเปลี่ยนระหว่างกันเองแล้ว ๑ มาร์คตะวันออกมีค่า
 ประมาณ ๔ มาร์คตะวันออก การที่ซื้อจำกัดต่างๆ ในการซื้อของนี้ แสดงว่าสินค้ามีไม่พอ
 กับจำนวนคนที่จะไปซื้อไปได้อย่าง โดยเฉพาะสินค้าเครื่องใช้ด้วยที่มีคุณภาพพดนมจำนวน
 จำกัด ราษฎรสามัญธรรมดาหาซื้อไม่ค่อยได้ จึงต้องมาซื้อกันในเบอร์ลินตะวันออก พวก
 เยอรมันได้เล่าให้ฟังว่า ร้านขายรองเท้าในเขตเบอร์ลินตะวันออก มักจะมีที่หลังร้านให้พวก
 เบอร์ลินตะวันออกออกมาซื้อรองเท้าเข้าไปทำให้รองเท้าที่ซื้อใหม่นั้น เปลี่ยนสภาพ เป็นรองเท้า
 ที่ใช้แล้วเสียก่อน เพราะเวลาข้ามเขตไปเบอร์ลินตะวันออกถ้าเจ้าหน้าที่นั้นจับได้จะไปซื้อรองเท้า
 ใหม่เข้ามา อาจถูกยึดรองเท้าใหม่นั้นและได้รับแจกเพียงรองเท้าแตะให้ได้เดินกลับบ้าน
 ก็ได้ เราได้นั่งรถชมเวียนอยู่ในเบอร์ลินตะวันออกจนทั่วแล้ว จึงได้กลับเบอร์ลินตะวันตก
 พอได้เวลาบ่ายโมงครึ่งทางรัฐบาลเบอร์ลินตะวันตกได้เชิญรับประทานอาหารกลางวัน โดยมี
 ซีเนเตอร์ฝ่ายยุติธรรมคือดอกเตอร์คิลลิงเกอร์เป็นหัวหน้าต้อนรับและเลี้ยงดู การปกครองใน
 เบอร์ลินตะวันตกนั้นผิดแผกกับที่อื่น เขามีนายวิลดส์บรันด์ เป็นนายกเทศมนตรี ซึ่งทำหน้าที่
 คล้ายกับนายกรัฐมนตรีไปด้วยในตัว คณะรัฐบาลซึ่งบริหารราชการนั้นประกอบด้วยซีเนเตอร์
 ต่างๆ เช่นซีเนเตอร์ฝ่ายมหาดไทย ฝ่ายยุติธรรม ฝ่ายการต่างประเทศ ฝ่ายศึกษา ฯลฯ เป็นต้น
 ซึ่งเทียบได้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั่นเอง เราได้รับการต้อนรับด้วยอัธยาศัยอันดีจาก
 คณะฝ่ายปกครองของเบอร์ลินตะวันตก ได้สังเกตเห็นแลกเปลี่ยนความเห็นกันในบรรยากาศที่เป็น
 กันเองและสนุกครึกครื้นตามสมควร จนเวลาบ่ายสามโมงเศษจึงได้กลับไซเต้ลวินเซอร์ ในตอน
 เย็นนั้นเราได้มีโอกาสพักผ่อนจนกระทั่งค่ำ เวลาทุ่มครึ่งเราจึงมารับไปดละครพูดในฐานะเป็น
 แหกของคณะซีเนทของเบอร์ลินตะวันตก โดยที่ละครมีพูดเป็นภาษาเยอรมันล้วน ดร. ฮอดด์ จึง
 ได้ขอตัวไม่ไปด้วย เพราะการที่จะเอาตัวเขาไปนั่งแปลกันในโรงละครนั้นน่าจะจะไม่เหมาะ

รุ่งในวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม เวลาสามโมงเช้า ผู้รับรองได้มารับเราที่ไซเต้ล
 เพื่อพาไปดูสถานที่รับบุคคลผู้อพยพหลบหนีมาจากเขตเยอรมันตะวันออก สถานที่นั้นอยู่ที่ตำบล
 มาเรียนเฟลด์ ในเขตเบอร์ลินตะวันตก สำหรับเรื่องบุคคลผู้อพยพหลบหนีมาจากเขตเยอรมัน
 ตะวันออกนั้นขอทราบสำเนาใจอยู่หลายประการ อาทิเช่น เหตุผลและความจำเป็นในการลี้ภัย
 จำนวนของผู้ลี้ภัยและการจัดที่อยู่อาศัย และจัดหาอาชีพให้ผู้ลี้ภัย ฯลฯ เหล่านี้ ถ้าจะนำลงใน

คราวนี้ทั้งหมดก็จะขาดเกินควร ข้าพเจ้าจึงจะขอยกไปกล่าวไว้ในคราวหน้า ระหว่างทางไป
มาเรียนเฟดคันไดผ่านสิ่งที่น่าจะนำมาเล่าถึงกันพักอีกอย่างหนึ่งคือ คุณอาชญากรสงคราม คงจะ
ยังจำกันได้ว่าเมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้แล้ว ทางฝ่ายพันธมิตรผู้ชนะสงครามได้ตั้งศาล
พิเศษคือ ศาลอาชญากรสงครามชนที่เมืองนูเรมเบิร์ก มีบุคคลชนผู้นำของนาซีเยอรมัน
หลายคนถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ศาลนี้ จำเลยบางคนได้ถูกพิพากษาประหารชีวิต บางคนศาลก็
พิพากษายกฟ้องปล่อยตัวไป และบางคนก็ถูกพิพากษาจำคุก และถูกจองจำอยู่ที่คุกอาชญากร
สงครามนี้ ในปัจจุบันนี้คงมีนักโทษเหลืออยู่ในคุกนี้เพียงสามคนคือ รูดอล์ฟเฮสส์ บัลด์วีร์ ฟอน
ชรัค และส์ไปเยอร์ ซึ่งล้วนแต่เป็นบุคคลสำคัญอยู่ในคณะรัฐบาลฮิตเลอร์สมัยนั้น รูดอล์ฟเฮสส์
นั้นถูกพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ส่วนบัลดวีร์ ฟอน ชรัค และส์ไปเยอร์นั้นถูกพิพากษาจำคุก ๒๐ ปี
ซึ่งจะครบกำหนดและถูกปลดปล่อยตัวในเร็ว ๆ นี้ คุณหมตก็สังเกตเห็นใหญ่โตเป็นที่คมขังนักโทษทั้ง
สามนี้ มีบริเวณกว้างขวางมีปาร์คและสวนดอกไม้ให้นักโทษมาเดินเล่นได้เป็นครั้งคราว และมี
ห้องสมุดให้นักโทษใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ซึ่งรูดอล์ฟเฮสส์ได้เคยส่งข่าวออกมา และ
หนังสือพิมพ์นำมาลงกันว่า เขาได้อ่านหนังสือในห้องสมุดนี้ ซึ่งมีจำนวนหลายร้อยเล่มหมดแล้ว
ทุกเล่ม คุณก็กล่าวกันว่าเป็นคุกที่แพงที่สุดในโลก เพราะนักโทษทั้งสามนี้ได้รับเกียรติไม่ใช่น้อย
คือเขาไม่ได้ถูกควบคุมดูแลโดยผู้คุมธรรมดา แต่จะถูกควบคุมระวังรักษาอย่างกวดขันจากกอง
ทหารของประเทศผู้ชนะสงครามทั้งสี่ คือ อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย โดยกองทหาร
ของประเทศผู้ชนะทั้งสี่จะต้องผลัดเปลี่ยนเวรกันมาเฝ้าคุกนี้คนละเดือน เมื่อเปรียบเทียบจำนวน
นักโทษกับจำนวนผู้คุม ซึ่งเป็นกองทหารทั้งกองของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งจะต้องผลัดเปลี่ยน
กันเฝ้ารักษาแล้ว ก็น่าจะเป็นจริง ที่เขากล่าวกันว่าเป็นคุกที่แพงที่สุดในโลก และยิ่งจะแพงยิ่งขึ้นอีก
ในอนาคต เพราะในเวลาอีกไม่ช้า บัลด์วีร์ ฟอน ชรัคกับส์ไปเยอร์ก็จะถูกปลดปล่อย คงเหลือ
นักโทษเพียงคนเดียวคือ รูดอล์ฟเฮสส์ เท่านั้น ซึ่งในระยะหลัง ๆ นี้มีข่าวออกมาหนาหูหนาตา
รูดอล์ฟเฮสส์ ซึ่งเคยเป็นโรคเส้นประสาทอยู่แล้ว ชักจะมีสติปัญญาไม่เต็มประกอบหนักขึ้นเป็น
ลำดับ บางคราวถึงกับไม่รู้จักญาติพี่น้องของตนเองก็มี ฉะนั้นจึงอาจได้รับการอภัยโทษปลด
ปล่อยตัวพร้อม ๆ กับนักโทษทั้งสองดังกล่าวแต่ก็ได้ เมื่อคำนึงถึงภาระหน้าที่ของประเทศ
มหาอำนาจทั้งสี่ ที่มียุทธวิธีรูดอล์ฟเฮสส์นักโทษอาชญากรสงครามที่เหลืออยู่เพียงคนเดียวแล้ว
จึงกล่าวกันว่า รูดอล์ฟเฮสส์มีหวังมากที่จะได้รับการอภัยโทษในคราวนี้

กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

(ตอนที่ ๔)

อัมพร จันทรวิจิตร

หัวหน้าแผนกกฎหมาย กองคณะกรรมการการบินพลเรือน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงคมนาคม

อุปเหตุ

การประกอบการขนส่งนั้น เป็นเรื่องธรรมดาที่มักมีอุปเหตุเกิดขึ้นได้ โดยที่บริการ ในด้านการเดินอากาศก็เป็นการประกอบการขนส่งอย่างหนึ่ง เพราะเหตุนี้ ปัญหาเรื่องอุปเหตุ จึงย่อมจะมีอยู่ด้วยเช่นเดียวกันกับการประกอบการขนส่งอย่างอื่น อนึ่ง สำหรับการประกอบการ ขนส่งทางอากาศนั้น โดยข้อเท็จจริงแล้วย่อมมีโอกาสที่จะเกิดอุปเหตุได้ง่ายและโดยทั่วไป อุปเหตุที่เกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงเสมอ อย่างไรก็ตาม โดยผลแห่งความ ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การบิน อาจกล่าวได้ว่าจำนวนอุปเหตุได้ลดน้อยลงตามลำดับมา และเป็นที่ยินดีของผู้เดินทางว่า ในยุคปัจจุบันนี้บริการเดินอากาศเป็นบริการที่ความปลอดภัย ไม่หย่อนไปกว่าบริการ ในด้านการขนส่งทางภาคพื้นอย่างอื่นคือทางน้ำและทางบกเลย

พันธะเกี่ยวกับเรื่องอุปเหตุตามอนุสัญญา

ในฐานะสมาชิกแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศฉบับที่ทำขึ้น ณ เมืองชิคาโกเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๙๗ ประเทศเรามีพันธะตามข้อ ๒๕ และข้อ ๒๖ แห่ง อนุสัญญาดังกล่าวที่จะต้องจัดให้มีกระบวนการช่วยเหลืออากาศยานในระหว่างทุกข์ภัย (distress) ในประเทศที่เข้าสามารถจะปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ของเราเองโดยต้อง อนุญาตให้เจ้าของอากาศยานนั้นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อากาศยานนั้นจดทะเบียน จัดให้มีการ ช่วยเหลือเช่นว่านั้นอันอาจจำเป็นตามพฤติการณ์ด้วย อนึ่ง ในการนั้นจะต้องร่วมมือประสานงาน กับรัฐบาลของประเทศสมาชิกอื่น ๆ เพื่อจัดการเกี่ยวกับการค้นหาอากาศยานที่หายไป และเมื่อมี อุปเหตุเกิดขึ้นแก่อากาศยานของรัฐสมาชิกใดในประเทศไทย และมีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัส

เนื่องมาจากอุบัติเหตุ หรือถ้าการที่อุบัติเหตุเกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากความบกพร่องอย่างร้ายแรงทางเทคนิคของอากาศยานหรือเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ เหล่านี้ รัฐบาลไทยมีหน้าที่จะต้องดำเนินการสอบสวนพฤติการณ์แห่งอุบัติเหตุดังกล่าวแล้วตามวิธีการของคณะกรรมการบินพลเรือนระหว่างประเทศแนะนำ และจะต้องส่งรายงานการสอบสวนพร้อมทั้งคำวินิจฉัยไปเพื่อรัฐเจ้าของทะเบียนอากาศยานนั้นพิจารณาด้วย

ลักษณะของอุบัติเหตุ

เพื่ออนุวัติการ ให้เป็นไปตามพันธะ ที่มีอยู่ดังกล่าวมา บทแห่ง พระราชบัญญัติ การเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงได้กำหนดรายละเอียดเพื่ออธิบายอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไว้ด้วย

คำว่า "อุบัติเหตุของอากาศยาน" นั้น ข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือนฉบับที่ ๓ ซึ่งว่าด้วยการสอบสวนอุบัติเหตุของอากาศยานให้นิยามไว้ว่า หมายความว่า เหตุที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวกับการดำเนินการบินของอากาศยาน ซึ่งกรณีนั้นได้เกิดขึ้นระหว่างเวลาที่บุคคลใด ๆ ขึ้นไปบนอากาศยานโดยมีเจตนาที่จะเดินทางในอากาศจนถึงเวลาที่บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดได้ลงจากอากาศยานและในกรณีที่เกิดขึ้นนั้น :

ก. มีบุคคลเสียชีวิต หรือได้รับ บาดเจ็บสาหัสขณะอยู่ใน หรือบนอากาศยานนั้น โดยกระทบกับอากาศยานหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ติดต่อกับอากาศยานนั้น หรือ

ข. อากาศยานได้รับความเสียหายในสาระสำคัญ

ผู้เจ้าหน้าที่แจ้งอุบัติเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นแก่อากาศยาน ไม่ว่าจะอากาศยานนั้นจะเป็นอากาศยานไทยหรืออากาศยานต่างประเทศ ถ้าเป็นอุบัติเหตุในราชอาณาจักร หรือเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแก่อากาศยานไทยในต่างประเทศ ทงสองกรณีนี้ มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ บัญญัติให้เจ้าของในกรณีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแก่อากาศยานไทยหรือตัวแทนของเจ้าของในกรณี ที่อุบัติเหตุ เกิดขึ้น แก่อากาศยาน ต่างประเทศ ในราชอาณาจักร แจ้งอุบัติเหตุ นั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ คือผู้อำนวยความสะดวกดำเนินการบินพลเรือนโดยไม่ชักช้า ในการแจ้งนั้นข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือนฉบับที่ ๓ ระบุไว้ว่าให้แจ้งรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้เท่าที่สามารถจะให้ได้ คือ :

๓. ข้อความเกี่ยวกับอากาศยาน

- ก) เครื่องหมายการจดทะเบียน
- ข) แบบอากาศยานและเลขหมายชุดที่ผู้สร้างกำหนด
- ค) แบบเครื่องยนต์และเลขหมายชุดที่ผู้สร้างกำหนด เลขหมายใดติดตั้งอยู่ ณ ที่ใด
- ง) ใบสำคัญการจดทะเบียนเลขที่เท่าใด
- จ) ใบสำคัญสมควรเดินอากาศเลขที่เท่าใด ใช้ได้ถึงวันใด ใช้สัมฤทธิผลการบินเลขที่เท่าใด
- ฉ) วัน เวลา (เวลาขัณภูมิกรีนิช) และสถานที่ตรวจความเรียบร้อยครั้งสุดท้าย และระยะเวลาที่ใช้ได้
- ช) อากาศยานสร้างเสร็จเมื่อใด
- ซ) ชื่อและที่อยู่ของเจ้าของ
- ฌ) นานหนักรวม นานหนักสูงสุดซึ่งอนุญาตตามที่ระบุในใบสำคัญสมควรเดินอากาศ สำหรับการบินเที่ยววนและนานหนักรวมที่เป็นจริงในขณะที่เกิดอุบัติเหตุ
- ญ) การบรรทุก ข้อจำกัดแห่งจุดศูนย์ถ่วงที่ระบุในใบสำคัญสมควรเดินอากาศและตำแหน่งของจุดศูนย์ถ่วงในขณะที่เกิดอุบัติเหตุและเมื่อตั้งต้นทำการบิน
- ฎ) ประวัติอากาศยาน (แจ้งเวลาบินตั้งแต่สร้าง เวลาบินตั้งแต่ถอดปรับครั้งสุดท้าย และเวลาบินตั้งแต่มีการตรวจตามระยะเวลาครั้งสุดท้าย กับแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่สำคัญ)
- ฏ) ประวัติเครื่องยนต์ (แจ้งเวลาบินตั้งแต่สร้าง เวลาบินตั้งแต่ถอดปรับครั้งสุดท้าย และเวลาบินตั้งแต่มีการตรวจตามระยะเวลาครั้งสุดท้าย กับแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่สำคัญ)
- ฐ) ประวัติเครื่องประกอบหรืออุปกรณ์ (แจ้งรายการละเอียดเกี่ยวกับอายุใช้งาน ตามที่ผู้สร้างกำหนดและเวลาใช้งานตั้งแต่สร้างและหลังจากมีการถอดปรับ)

๔. ผู้ทำการในอากาศยาน

- ก) รายการเกี่ยวกับชื่อ หน้าที่ อายุ ใบอนุญาต ความสามารถรวมทั้งชั่วโมงบินที่ผู้ทำการในอากาศได้ทำการบินอากาศยานแบบนั้นมา

- ข) ท้ายของผู้ทำการในอากาศทุกคน
- ค) ประดิษฐ์ของผู้ทำการในอากาศที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ (แจ้งรายการละเอียดเกี่ยวกับการฝึก ความชำนาญที่ผ่านมาทั้งหมด และในระยะเวลาใกล้เคียงก่อนเกิดเหตุ ถ้าอุบัติเหตุเกี่ยวข้องกับกรณีพิเศษ เช่น การบินกลางคืน หรือการบินด้วยเครื่องวัดประกอบการบิน ให้แจ้งรายละเอียดโดยสมบูรณ์เกี่ยวกับความชำนาญของผู้ทำการในอากาศที่เกี่ยวข้องในกรณี)
- ง) บัญชีผู้ทำการในอากาศที่ได้รับบาดเจ็บ
- จ) รายละเอียดอุบัติเหตุซึ่งผู้ทำการในอากาศประสบมาก่อนครั้ง

๕. คนโดยสาร

- ก) รายการเกี่ยวกับชื่อคนโดยสาร สัญชาติ ตลอดจนที่อยู่ด้วย
- ข) บัญชีคนโดยสารที่ได้รับบาดเจ็บ

๖. ลักษณะอากาศ

- ก) ความสูงของฐานเมฆ ทิศนวิสัย ทิศทางและความเร็วของลม อุณหภูมิ จุดน้ำค้าง ฯลฯ ในเวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุ ถ้าอากาศเป็นปัจจัยแห่งอุบัติเหตุ ให้แจ้งรายการเพิ่มเติมต่อไป
- ข) พยากรณ์อากาศ (ทั่วไปและเฉพาะการบินกรณี) นักบินได้ทราบพยากรณ์อากาศดังกล่าวหรือไม่
- ค) ลักษณะอากาศที่เป็นจริงในเส้นทางบิน
- ง) ลักษณะอากาศซึ่งอาจทำให้เกิดน้ำแข็ง

๗. เครื่องช่วยการเดินอากาศ

- ก) ให้แจ้งรายการเครื่องช่วยการเดินอากาศภาคพื้นดินที่มีให้ใช้ในการบินกรณี
- ข) ให้แจ้งรายการเครื่องช่วยการเดินอากาศที่มีอยู่ในอากาศยาน
- ค) เครื่องช่วยการเดินอากาศที่ใช้และได้ผลเพียงใด

๘. บริภัณฑ์ดับเพลิง

- ก) ไฟไหม้หรือไม่
- ข) สาเหตุที่เกิดไฟไหม้

ค) บริภัณฑ์ดับเพลิงที่ใช่และได้ผลเพียงใด

๕. คำให้การ

- ก) รายชื่อและที่อยู่ของผู้ให้การซึ่งเป็นพนักงานของเจ้าของอากาศยาน
- ข) ให้แนบคำให้การมาด้วย

๑๐. ข้อความอื่น ๆ

ข้อความอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อเติมคำให้การ

ในกรณีอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุ ในราชอาณาจักร เป็นอากาศยาน ต่างประเทศ เมื่อได้รับแจ้งอุบัติเหตุจากตัวแทนเจ้าของแล้ว ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือนซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้รัฐเจ้าของทะเบียนแห่งอากาศยานนั้น ทราบ โดยด่วน พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าจะดำเนินการสอบสวนเพียงใด ในการนี้คณะกรรมการสอบสวนอุบัติเหตุจะมอบหมายการสอบสวนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่รัฐเจ้าของทะเบียนอากาศยานนั้นก็ได้ แต่จะต้องอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐเจ้าของทะเบียนโดยทุกวิถีทาง ในการสอบสวนคณะกรรมการสอบสวน อุบัติเหตุ ต้องเปิด โอกาส ให้ผู้แทน ของ รัฐเจ้าของ ทะเบียน แห่ง อากาศ ยาน ซึ่งมาสังเกตการณ์สอบสวนได้ฟังการสอบสวนในโอกาสอันควร เมื่อสอบสวนเสร็จแล้วต้องเสนอรายงานเพื่อคณะกรรมการการบินพลเรือนพิจารณาและในกรณีที่อากาศยานซึ่งประสบอุบัติเหตุ ในราชอาณาจักรเป็นอากาศยานต่างประเทศ เมื่อคณะกรรมการ การบินพลเรือนพิจารณาแล้วผู้อำนวยการสำนักงานการ บินพลเรือน ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องส่งรายงานดังกล่าวไปยังรัฐเจ้าของทะเบียน โดยไม่ชักช้า หากเป็นกรณีอากาศยานไทยประสบอุบัติเหตุในต่างประเทศ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งอุบัติเหตุจากรัฐต่างประเทศแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุ นั้นไปยังรัฐดังกล่าว โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้และให้แจ้งไปด้วยว่าจะส่งผู้แทนไปร่วมในการสอบสวนด้วยหรือไม่ หากจะส่งไปก็ต้องแจ้งกำหนดการเดินทางของผู้แทนนั้นไปด้วย

การที่ทั้กษอากาศยานและการปฏิบัติต่ออากาศยานหรือส่วนของอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุ

เมื่ออุบัติเหตุเกิดขึ้นแก่อากาศยานใดในราชอาณาจักร ไม่ว่าอากาศยานนั้นจะเป็นอากาศยานไทยหรือต่างประเทศ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๘๘

บัญญัติว่า อากาศยานนั้นจะต้องอยู่ในความพิทักษ์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือน การพิทักษ์อากาศยานตามมาตรา ๖๒ นี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีคำสั่งให้กระทำต่อระยะเวลาที่จะเป็นเพื่อการสอบสวนอุบัติเหตุเท่านั้น และการพิทักษ์นี้ให้หมายความรวมถึงการคุ้มครอง ป้องกันมิให้ อากาศยาน เสื่อมสภาพ และเกิดความเสียหายมากขึ้นและมีให้บุคคลที่ไม่เหมาะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย และในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นแก่อากาศยานดังกล่าวมา บุคคลใดก็ตามจะปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่อากาศยานหรือส่วนของอากาศยานนั้นโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมิได้ แต่ถ้าเป็นกรณีจำเป็นเพื่อ :

- (๑) ให้คน ไปรษณีย์ภัณฑ์และสัตว์พันธ์
- (๒) คุ้มครองอากาศยานนั้นมิให้เสียหายโดยไฟไหม้หรือเหตุอื่นใด
- (๓) ป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดแก่ประชาชน
- (๔) เคลื่อนย้าย อากาศ ยาน หรือ ส่วน ของ อากาศ ยาน นั้น มิให้ เกิดขวาง ต่อ การเดินอากาศหรือการขนส่งอย่างอื่น
- (๕) เคลื่อนย้ายอากาศยาน หรือส่วนของอากาศยานนั้นไปสู่ที่ปลอดภัยเมื่ออับปางในน้ำ หรือ
- (๖) เคลื่อนย้าย ดิ่งของ หรือสินค้า ให้พ้นภัยอันตราย ภายใต้การ ควบคุมดูแลของผู้

ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เหล่านี้บุคคลก็อาจปฏิบัติการแก่อากาศยานหรือส่วนของอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุนี้ได้ แม้ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะมีได้อนุญาตก็ตาม ทั้งนี้ เพราะกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวมาเป็นเรื่องฉุกเฉินซึ่งควรต้องดำเนินการโดยพลันหรือในโอกาสอันควร มิฉะนั้นอาจจะเกิดความเสียหายลุกลามมากขึ้นได้ ถ้าหวั่นการเคลื่อนย้ายดิ่งของหรือสินค้าให้พ้นภัยอันตรายใน (๖) นั้น กฎหมายถือว่าไม่จำเป็นต้องปฏิบัติการโดยทันที เพราะเหตุนี้ จึงให้ดำเนินการได้ต่อเมื่อมีผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจควบคุมดูแลอยู่ด้วย

คณะกรรมการสอบสวนอุบัติเหตุของอากาศยาน

เพื่อที่จะได้ทราบว่า อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแก่ อากาศยานนั้น เนื่องมาจากกรณีใด และความเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุ นั้นมากน้อยเพียงไร มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ ฯ แต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนชนดำเนินการสอบสวนเรื่องต่าง ๆ อันเกี่ยวกับอุบัติเหตุของอากาศยานในราชอาณาจักรได้

ในทางปฏิบัติรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม จะมี คำสั่ง แต่งตั้ง บุคคล ตาม ที่ คณะ กรรมการการบินพลเรือนเสนอแนะเป็นกรรมการสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ซึ่งบุคคลที่ คณะกรรมการการบินพลเรือนเสนอแนะนี้ โดยปกติประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งทางด้านการบิน และช่างอากาศจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คือจากกองทัพอากาศและสำนักงานการบินพลเรือน กรมการขนส่ง และบุคคลในคณะกรรมการสอบสวนอุบัติเหตุของอากาศยานเพื่อความเหมาะสม คณะกรรมการการบินพลเรือนเสนอให้ เปลี่ยนแปลง และ แต่งตั้ง ใหม่ ทุกปี ตามที่กองทัพอากาศร้องขอ

อำนาจของคณะกรรมการสอบสวนอุบัติเหตุของอากาศยาน

คณะกรรมการสอบสวนซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งตามความใน มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น มีอำนาจดังนี้คือ:-

- (๑) เข้าในที่ดิน อาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งอากาศยานหรือส่วนของอากาศยานที่ประสบอุบัติเหตุชนตกหรือปรากฏอยู่
- (๒) สั่งให้บุคคลใดๆ มาให้ ถ้อยคำหรือ สั่งเอกสาร หรือวัตถุใด อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอากาศยาน ซึ่งประสบอุบัติเหตุ (มาตรา ๖๔)

อำนาจ ที่กฎหมายให้แก่ คณะกรรมการ สอบสวน ดังกล่าวมา ก็เพียงเท่าที่ จำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การที่จะได้รายละเอียดอัน เป็นมูลก่อให้เกิดอุบัติเหตุชน แก่อากาศยานและผลอันเกิดขึ้นเพราะอุบัติเหตุดังกล่าวแล้วว่ามีแค่ไหนเพียงไรเท่านั้น

มีข้อที่ควรตั้งเกตุวาระระชน คณะกรรมการสอบสวนอุบัติเหตุของอากาศยานไม่ค่อย มีงานที่จะต้องปฏิบัติเลย ซึ่งทรงยอมเป็นข้อชี้ให้เห็นว่าการประกอบการขนส่งทางอากาศของ อากาศยานทั้งไทยและต่างประเทศนั้น การบินผ่านและขนส่งในราชอาณาจักรไทยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตลอดมา

อำนาจตรวจ ยึดและหน่วงเหนี่ยว

ซึ่งได้เวียนมาแล้วในตอน ๒ ว่า ถ้าเมื่อการบินทดลองตามเงื่อนไขที่พนักงาน
เจ้าหน้าที่กำหนดหรืออากาศยานนั้นไม่เข้าอากาศยานทหารต่างประเทศแล้ว มาตรา ๑๖ แห่ง
พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ กำหนดว่า อากาศยานซึ่งจะทำการบินได้ต้องมี
สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ขึ้นอยู่กับอากาศยานชนิดนั้น คือ:

- (๑) ใบสำคัญการจดทะเบียน
- (๒) เครื่องหมายสัญชาติและทะเบียน
- (๓) ใบสำคัญสมควรเดินอากาศ
- (๔) สมุดปุมเดินทาง
- (๕) ใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่แต่ละคน
- (๖) ใบอนุญาตเครื่องวิทยุสื่อสาร ถ้ามีเครื่องวิทยุสื่อสาร

อำนาจตรวจและยึดเอกสารที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖

เหตุที่กฎหมายวางข้อกำหนดบังคับไว้เช่นนี้ ก็โดยมุ่งหมายที่จะให้การบินได้เป็นไป
ด้วยความปลอดภัยที่สุด เพื่อตรวจสอบในเรื่องดังกล่าวมา มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ
การเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงบัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ คือเจ้ากรมการบิน
พลเรือนและนายท่าอากาศยานต่างจังหวัดสำหรับสำเนาบินดอนเมืองและสำเนาบินต่างจังหวัดตาม
ลำดับที่จะเรียกตรวจเอกสารต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๖ ได้ว่ามีอยู่กับอากาศยานหรือไม่ และหากว่า
มี บรรดาเอกสารเหล่านั้นยังใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ถ้ามีการฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราช
บัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ เกี่ยวกับเอกสารตามมาตรา ๑๖ ด้วยประการใด ๆ เช่น ใบสำคัญ
การจดทะเบียนของอากาศยานนั้นสิ้นอายุแล้วหรืออำนาจบินขาด คุณสมบัตินั้นโดยขาดดี และพนักงาน
เจ้าหน้าที่ไม่ต่ออายุใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่ให้ เช่นนี้ เจ้ากรมการบินพลเรือนและนายท่า
อากาศยานต่างจังหวัดแล้วแต่กรณีมีอำนาจยึดเอกสารดังกล่าวมาไว้พิจารณาดำเนินการต่อไปได้
อำนาจตรวจสถานที่ สนามบิน โรงงาน ฯลฯ ตลอดจนของต้องห้ามต้องจำกัดต่าง ๆ

นอกจากอำนาจที่กล่าวแล้ว บทแห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗
มาตรา ๑๖ ยังมีบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้ากรมการบินพลเรือนและนายท่าอากาศยานต่างจังหวัดใน
ฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการด้านต่าง ๆ แล้วแต่กรณีเพื่อให้การเป็นไปตามพระราช
บัญญัติ ฯ ได้โดยการ:

(๑) เข้าในสถานที่ใด ๆ แห่งสนามบินอนุญาต ที่ขนส่งชั่วคราวของอากาศยาน หรือสถานที่ตั้งเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ

(๒) เข้าในโรงงานหรือสถานที่ซึ่งเป็นที่พัก ประกอบ ซ่อมหรือตรวจและถอด ปรับอากาศยานหรือส่วนของอากาศยานและตรวจซ่อมการเหล่านันตลอดถึงส่วนต่างๆ และแบบที่ เกี่ยวกับส่วนเหล่านั้น ในระหว่างเวลาทำงาน

(๓) ขึ้นตรวจและขึ้นอากาศยานซึ่งมีเหตุที่จะเชื่อว่าของต้องห้ามหรือต้องกักตมตาม พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ หรือกฎหมายอื่นใดหรือตรวจและขึ้นอากาศยาน ซึ่งมีเหตุที่จะเชื่อว่า มีของซึ่งได้นำเข้าใน หรือจะนำออกนอก ราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยง ภาษีศุลกากร

(๔) ตรวจอากาศยาน ซึ่งมีใบสำคัญ สัมคณรถเดินอากาศ แล้วเป็นครั้งคราวตาม ที่เห็น สัมคณรถ

(๕) เข้าตรวจสถานที่เก็บอากาศยาน

(๖) ยึดของต้องห้ามหรือต้องกักตมตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ หรือกฎหมายอื่น หรือยึดของซึ่งได้นำเข้าใน หรือจะนำออกนอกราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยง ภาษีศุลกากร

อำนาจของ เจ้ากรม การบินพลเรือน และนาย ทำอากาศยานต่าง จังหวัดตาม ความใน มาตรา ๖๖ นี้ เป็นอำนาจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินอากาศและอำนาจจัดการ ในกรณีที่มี ของต้องห้ามหรือต้องกักตมตามกฎหมายหรือมีการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร การให้อำนาจแก่ เจ้ากรม การบิน พลเรือน ซึ่งมีฐานะเป็น นายทำอากาศยาน ดอนเมืองและนาย ทำอากาศยาน ต่าง จังหวัดในกรณีต่างๆ ดังกล่าวมา นับว่าเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะทั้งนายทำอากาศยาน ต่างจังหวัดและเจ้ากรมการบินพลเรือนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติอยู่ ณ สนามบินซึ่งเป็นด่านดำรับ การเดินทางอากาศ การตรวจสอบดูแลเพื่อทราบการต่าง ๆ ย่อมทำได้โดยสะดวกและเหมาะสม กว่าบุคคลอื่น

อำนาจหน่วงเหนี่ยวการเดินทางของอากาศยาน

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ เกี่ยวกับ อากาศยานใด เจ้ากรมการบินพลเรือนในกรณีที่มีการฝ่าฝืนนั้นเกิดชนที่สนามบินดอนเมือง

และนายท่าอากาศยานต่างจังหวัดในกรณีการฝ่าฝืนเกิดขึ้น ณ ด่านบินที่นายท่าอากาศยาน
นั้นดำรงตำแหน่งอยู่ มีอำนาจตามความในมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ
พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่จะห่วงเหนยงการออกเดินทางของอากาศยานซึ่งเกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนบทแห่ง
พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ ใดได้ อย่างไรก็ดี การห่วงเหนยงในทันที
เป็นไปเพียงเพื่อประโยชน์แก่การที่จะได้หลักฐานอันเกี่ยวกับการฝ่าฝืนเท่านั้น เมื่อได้หลักฐาน
เกี่ยวกับการฝ่าฝืนแล้วก็ต้องปล่อยให้อากาศยานนั้นเดินทางต่อไป

ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน

ที่มา

ผู้ที่เคยเดินทางไปต่างประเทศย่อมทราบได้เป็นอย่างดีว่าการเดินทางออกจากสนามบิน
หนึ่งไปยังอีกสนามบินหนึ่งนั้น ทางการสนามบินที่ผู้โดยสารเดินทางออกไปจะเก็บค่าธรรมเนียม
การใช้สนามบินจากผู้โดยสารนั้นด้วย และการเก็บค่าธรรมเนียมเช่นนี้ถือปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป
โดยปรกติในอัตราประมาณ U.S. \$1 ทั้งนี้ถือว่าค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นเครื่องตอบแทนการ
บริการที่ทางการสนามบินได้ให้แก่ผู้โดยสาร อย่างไรก็ดี ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินที่
เก็บจากผู้โดยสารนี้ ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่เก็บเฉพาะสำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ
เท่านั้น ส่วนการเดินทางภายในมีเพียงไม่กี่ประเทศที่เก็บด้วย

โดยที่สนามบินดอนเมืองของเราก็นับได้ว่าเป็นสนามบินที่มีบริการในด้านต่างๆ สำหรับ
ผู้โดยสารอย่างเพียงพอ เพราะเหตุนี้ ทางราชการจึงดำริที่จะเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน
จากผู้โดยสารชนบ้าง ทั้งนี้ โดยได้ตราพระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๔
ซึ่งมีหลักการเพื่อการเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวนี้

สาระสำคัญ

ดำริสำคัญของพระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๔ มีดังนี้:

(๑) เพิ่มค่าธรรมเนียมชนอีกประเภทหนึ่ง คือ ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินของ
ผู้โดยสารออกจากสนามบินในอัตราครั้งละ ๕๐ บาท ซึ่งอัตราเป็นอัตราขั้นสูง รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงคมนาคมจะกำหนดให้เป็นอย่างอื่นก็ได้ถ้าไม่เกินครั้งละ ๕๐ บาท และในการ
กระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นกระทรวงผู้รักษารตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ ฯ ได้ ออกกฎ
กระทรวง กำหนดไว้ในอัตราครั้งละ ๒๐ บาท

(๒) ระบุประเภทผู้โดยสารอากาศยานที่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน ฯ
ไว้รวม ๓ ประเภทคือ:

- ก. เด็กอายุไม่เกิน ๒ ปี
  - ข. ผู้โดยสารอากาศยานของรัฐไทยหรือรัฐต่างประเทศ
  - ค. ผู้โดยสารซึ่งได้มีระบุยกเว้นไว้โดยกฎกระทรวง
- (๓) ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดวิธีจัดเก็บและชำระค่าธรรมเนียมขึ้น

อัตราค่าธรรมเนียมและผู้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

สำหรับอัตราค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินของผู้โดยสาร ออกจากสนามบินนั้น ได้
เรียนมาแล้วว่ากระทรวงคมนาคมกำหนดเก็บในอัตราครั้งละ ๒๐ บาท แต่ผู้โดยสารอากาศยาน
ที่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ฯ นั้น นอกจากเด็กอายุไม่เกิน ๒ ปี และผู้โดยสารอากาศยาน
ของรัฐไทยหรือรัฐต่างประเทศแล้ว กระทรวงคมนาคมได้ตรากฎกระทรวงระบุยกเว้นสำหรับ
ผู้โดยสารเหล่านั้นด้วยคือ :

(๑) บุคคลใน คณะทูต และ พนักงาน สถานกงสุลต่าง ประเทศ ซึ่ง ประจำ อยู่ในราช
อาณาจักรตลอดจนครอบครัวของบุคคลและพนักงานเช่นว่านั้น

(๒) บุคคลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ หรือทบวงการชำนัญ
พิเศษแห่งสหประชาชาติ ได้แจ้งแก่รัฐบาลไทยว่าเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อกิจการ ขององค์
การสหประชาชาติหรือทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติตลอดจนครอบครัวของบุคคลเช่น
ว่านั้น

(๓) ผู้โดยสารซึ่งใช้สนามบินเป็นท่าโดยสารออกจากสนามบินเพื่อเดินทางต่อไปโดย
อากาศยานที่โดยสารมา หรือโดยเปลี่ยนไปโดยสารอากาศยานเครื่องอื่น ทั้งนี้โดยมิได้ออก
ไปนอกสนามบิน

(๔) ผู้โดยสารซึ่งใช้สนามบิน เป็น ท่าโดยสาร ออกจาก สนามบิน เพื่อเดินทางใน
ราชอาณาจักร

(๕) ผู้โดยสารซึ่งใช้สนามบินอื่นนอกจากสนามบินดอนเมืองเป็นท่าโดยสารออกจาก
สนามบินเพื่อเดินทางออกนอกราชอาณาจักร

ผู้ถือลิขสิทธิ์และชำระค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินนั้น กระทรวงคมนาคมได้ตรา
กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินดังนี้

(๑) ให้ผู้โดยสารอากาศยานชำระค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินแก่เจ้าของหรือผู้มี
สิทธิครอบครองอากาศยานที่ตนจะโดยสารหรือตัวแทน ถ้าเจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครอง
อากาศยานหรือตัวแทนไม่อยู่ในราชอาณาจักร ให้ชำระแก่ผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่
ในการนี้

(๒) ให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองอากาศยาน ตัวแทน หรือเจ้าหน้าที่ตั้งค่า
ธรรมเนียมการใช้สนามบินที่ได้รับจากผู้โดยสารอากาศยาน ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียมการใช้
สนามบินทั้งหมด พร้อมด้วยบัญชีผู้โดยสารอากาศยานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่า
ด้วยคนเข้าเมืองรับรองแล้ว ให้แก่นายท่าอากาศยานภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับจากผู้
อากาศยานนั้นนอกจากสนามบิน

(๓) ในกรณีที่ผู้ควบคุมอากาศยานเป็นผู้รับชำระค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินให้ผู้
ควบคุมอากาศยานตั้งค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินที่ได้รับจากผู้โดยสารอากาศยาน ซึ่งต้องเสีย
ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินทั้งหมด พร้อมด้วยบัญชีผู้โดยสารอากาศยานซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรับรองแล้ว ให้แก่นายท่าอากาศยานก่อนที่อากาศยานนั้นออก
เดินทาง

ค่าธรรมเนียมเริ่มเก็บตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นมา เป็นที่หวังว่าในปีงบประมาณ
๒๕๐๕ ทางราชการจะได้ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินจากผู้โดยสารออกจากสนามบิน
ประมาณสองล้านบาทเป็นอย่างน้อยและจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี หากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ
เราคลคลายขยายตัวยิ่งขึ้น นอกจากที่กล่าวมาแล้ว บริการในด้านต่างๆ ของสนามบิน
อื่นๆ ในประเทศเข้าสู่ระดับอันสมควรหรือใกล้เคียงกับสนามบินตอนเมืองแล้ว ทางราชการ
ก็อาจพิจารณาขยายการเก็บค่าธรรมเนียมเช่นว่านั้นไปถึงสนามบินอื่นด้วย ซึ่งกรณีเช่นนี้ยอม
ทำให้งบประมาณรายรับเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินทั่วๆ ไป

ประเทศไทยเรานับว่าโชคดีที่สถานะทางภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การที่จะเป็นศูนย์กลาง
ของการบินพลเรือนในโลกภาคนี้ หากเราสามารถปรับปรุงและจัดการในด้านต่างๆ เพื่อสนอง
ความต้องการของบริษัทการบินทั้งหลายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นแล้ว บริษัทการบินทั่วโลก

ปัญหาเรื่องเทคนิคทางการบินนั้น เกือบจะเป็นที่พอใจได้ว่าเราพร้อมที่จะสนองความต้องการของบริษัทการบินต่าง ๆ ได้ หากโครงการขยายกิจการโรงงานซ่อมบำรุงเครื่องบินของบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด ซึ่งจะใช้เงินประมาณ US \$ ๕,๐๐๐,๐๐๐ - ๖,๐๐๐,๐๐๐ หรือประมาณ ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ - ๓๖๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นผลสำเร็จแล้วย่อมไม่เป็นปัญหาเลยว่าเป็นโลกภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในประเทศไทย ซึ่งมีคอนเมืองเป็นสนามบินระหว่างประเทศจะไม่เป็นที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการขนส่งของอากาศยานทุกแบบ

เมื่อเรื่องเทคนิคทางการบิน พอจะเป็นที่พอใจได้ ย่อมเป็นการสมควรที่จะพิจารณาปัญหาในด้านกฎหมายว่าอยู่ในลักษณะอันเหมาะสมแก่ภาวะการณ์ปัจจุบันแล้วหรือยัง ทั้งนี้ เพราะบรรดาอากาศยานทั้งหลายที่บินผ่านและขึ้นลงในราชอาณาจักรไทยจำต้องดำเนินและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายของไทยด้วย

จริงอยู่พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๕๗ จนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลาเพียง ๖ ปีเศษ แต่จากผลในทางปฏิบัติที่หลายกรณีสมควรจะได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศแม้จะเป็นกฎหมายภายใน แต่วิวัฒนาการในด้านเกือบจะทำให้เรื่องดังกล่าวว่ามีลักษณะเป็นเรื่องสากล

ข้อเสนอแนะ

(๑) ดังได้เรียนมาแล้วว่าผู้ซึ่งจะประกอบธุรกิจในการเดินอากาศนั้น จะต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างน้อยถึง ๒ ฉบับคือ ตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนฯ ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้ออกประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๔ แจ้งไว้ด้วยว่าหากผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการค้าขายในการเดินอากาศก็ให้ยื่นคำขอและแสดงคุณสมบัติและหลักฐานได้ที่กรมการขนส่งกระทรวงคมนาคมตามแบบและวิธีการซึ่งทางราชการจะแจ้งให้ทราบ นอกจากนั้น ยังจะต้องดำเนินการตามบทแห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศฯ ด้วย เพื่อสะดวกแก่ทุกฝ่ายควรนำบทในพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนฯ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเดินอากาศมารวมไว้ในพระราชบัญญัติการเดินอากาศฯ

(๒) การควบคุมการดำเนินงานของบริษัทการบินต่าง ๆ เป็นเรื่องจำเป็น เพราะเหตุนี้นอกจากอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศแล้ว พระราชบัญญัติ การเดินอากาศฯ ควรจะมีบทบัญญัติสอดคล้องสัมพันธ์กับความตกลงสองฝ่ายว่าด้วยบริการ เดินอากาศซึ่งทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศด้วยเพื่อจะได้ไม่เกิดช่องโหว่เป็นเหตุให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องขาดอำนาจที่จะควบคุมบริษัทการบินต่างประเทศในบางกรณีไป

(๓) การเดินอากาศระหว่างประเทศ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการเดินเรือ ระหว่างประเทศ เพราะเหตุนี้ สำหรับการเดินอากาศระหว่างประเทศพระราชบัญญัติการ เดินอากาศฯ จึงควรมีบทบัญญัติกำหนดฐานะของผู้บังคับการอากาศยานไว้ในทำนองเดียวกับผู้บังคับการเรือด้วย เช่นให้ผู้บังคับการอากาศยานมีอำนาจจัดการเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยสำหรับผู้โดยสาร ลูกเรือ หรือผู้ประจำหน้าที่ สินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ ตามที่ จำเป็น และเป็นนายทะเบียนเกี่ยวกับการเกิด การตาย การสมรสตลอดจนเป็นผู้มีอำนาจ จัดการเกี่ยวกับคดีอาญาบางกรณีที่เกิดขึ้นบนอากาศยานนั้น เป็นต้น

(๔) ปัญหาเรื่องอำนาจและหน้าที่ของนายท่าอากาศยานเกี่ยวกับการควบคุม ดูแลความเป็นอยู่ในสนามบินควรมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเดินอากาศฯ ว่าให้มี ได้แค่ไหนเพียงไร เพื่อที่นายท่าอากาศยานจะได้จัดงานในด้านธุรการของตนได้ภายใน ขอบเขตนั้น

(๕) การที่มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๕๗ กำหนดไว้ว่า “เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการทำ หน้าที่แทน” นั้นก่อให้เกิดข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ เพราะทั้งประธานกรรมการและรอง ประธานกรรมการต่างก็มีราชการมาก หากทั้งสองคนมาประชุมไม่ได้ การประชุมก็ไม่มี ผลบังคับ ซึ่งย่อมทำให้งานที่ต้องการความรวดเร็วทันทั่วที่กลับช้าลง จึงควรแก้ไขให้ ประชุมกันได้เช่นการประชุมทั่ว ๆ ไป

(๖) ตามบทแห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมทุก ประเภทได้ไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัติซึ่งรวมทั้งค่าธรรมเนียมขึ้นลงและค่าธรรมเนียม

ที่เก็บอากาศยานด้วย และคณะกรรมการการบินพลเรือนก็มีอำนาจตามมาตรา ๑๕ และ มาตรา ๕๖ ที่จะออกข้อบังคับกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมชั้นลงและค่าธรรมเนียมที่เก็บ อากาศยานได้เช่นเดียวกัน ขณะนี้ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการบินพลเรือนเป็นผู้ออก ข้อบังคับกำหนดค่าธรรมเนียม ซึ่งเป็นการสมควรดีเพราะเรื่องเช่นนี้ต้องการความรวดเร็ว มาก เมื่อกรณีเป็นดังที่กล่าวมา จึงควรพิจารณาแก้ไขปัญหาในข้อกฎหมายให้เฉพาะคณะกรรมการการบินพลเรือนเท่านั้นที่มีอำนาจเกี่ยวกับเรื่องนี้

(๗) โดยบทแห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๑๕(๒) คณะกรรมการการบินพลเรือน มีอำนาจและหน้าที่ ในการออกข้อบังคับตามภาคผนวก แห่ง อนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศฉบับที่ห้าชั้น ณ เมืองชิคาโก ซึ่งขณะนี้ มีอยู่รวม ๑๕ ฉบับดังได้กล่าวแล้ว แต่ในทางปฏิบัตินั้น คณะกรรมการการบินพลเรือน ออกข้อบังคับ ตามภาคผนวกแห่งอนุสัญญา ว่าด้วยการบินพลเรือน ระหว่างประเทศเฉพาะ เรื่องหน่วยมิติที่ใช้ใช้ในการสื่อสารระหว่างอากาศกับพื้นดิน การสอบสวนอุบัติเหตุของ อากาศยาน เครื่องหมายสัญชาติและเครื่องหมายการจดทะเบียนอากาศยานรวมทั้งสมุดปูม เดินทางเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ให้อนุโลมใช้ตามภาคผนวกแห่งอนุสัญญาฯ ซึ่งทำเป็น ภาษาต่างประเทศ

เนื่องจาก เรื่องดังกล่าว มาเป็นส่วนหนึ่ง ของกฎหมาย ว่าด้วยการเดินอากาศ ของ ไทยเรา จึงควรจะได้พิจารณานำความในภาคผนวกแห่งอนุสัญญาที่กล่าวมาจัดทำเป็นข้อ บังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือนขึ้นเป็นการเฉพาะ หากควรอนุโลมใช้ดังที่เป็นอยู่ใน ขณะนี้ไม่

(๘) เพื่อให้บทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายในเรื่องการบินพลเรือนได้รวมอยู่ใน ส่วนเดียวกันอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติและการศึกษา ควรจะได้รวมเรื่องเกี่ยวกับการ บินพลเรือนทั้งหมดไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน และเปลี่ยนชื่อเป็นกฎหมายว่าด้วยการ บินพลเรือนแทนที่จะเป็นกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศดังที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ในการ พิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการบินพลเรือนชั้นใหม่ ควรจะได้นำบทบัญญัติว่าด้วย

กฎหมายการบินพลเรือนของต่างประเทศ เช่นของสหราชอาณาจักรซึ่งมีความสมบูรณ์และเหมาะสมในทางปฏิบัติมาประกอบการพิจารณาด้วย ในกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัติที่ว่าด้วย Liability of aircraft in respect of trespass, nuisance and surface; Limitation of liability; Compulsory third-party insurance. เป็นต้น ใน CIVIL AVIATION ACT, 1949 ของสหราชอาณาจักร ควรจะได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการบินพลเรือนฉบับใหม่เป็นอย่างยิ่ง

ศัพท์ผู้ยาก

ในคำฟ้องฎีกาตอนหนึ่ง โจทก์กล่าวว่า “.....จำเลยก็ยังอาจหาผู้นำเอาพระยานผู้ไรหรือโหดตบประมาดตีหักล้างความจริงของฝ่ายโจทก์เสียสิ้น ถึงกับโจทก์ต้องแพคดี กระทำให้โจทก์ตกเป็นคนอนาถา หาที่พึ่งอาศัยไม่ได้ตลอดชีวิต อันเป็นที่น่าสลดใจอย่างสุดแสนจะพรรณนา ขอประทานศาลฎีกาได้โปรดเป็นทพแก่ศัพท์ผู้ยากด้วยเถิด”

การกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา ที่ไม่ชำระหนี้เงิน

ไพจิตร ปุญญพันธ์

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาที่ว่า ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้เงิน ศาลจะมีคำสั่งให้จับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นได้หรือไม่เพียงใด คำตอบที่ได้รับส่วนมากที่ถูกต้องคือ จะจับและกักขังลูกหนี้ไม่ได้ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ แต่บางท่านก็ไม่ได้ให้คำตอบแต่ประการใด บางท่านก็ว่า ตามที่เป็นมาไม่เคยเห็นศาลได้ปฏิบัติกัน ถ้าปฏิบัติจะเป็นการบีบคั้นลูกหนี้อย่างไม่มีปัญหา เป็นการบังคับให้ชำระหนี้อย่างไรก็ดีขรรคมเท่ากั้มเอาลูกหนีมาเป็นทาสตี ๆ หนึ่งเอง

ว่ากันที่จริง ที่ว่าไม่เห็นศาลได้เคยปฏิบัติมาก่อน ไม่ใช่เหตุผลที่หนักแน่นนัก โดยหลักการนั้น ผู้บัญญัติกฎหมายจะบัญญัติกฎหมายขึ้นมาอย่างไรก็แล้วแต่ ผู้ปฏิบัติหรือใช้กฎหมายก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม เว้นแต่จะเห็นว่ากฎหมายนั้นขัดต่อกฎหมายสูงสุดหรือรัฐธรรมนูญ หรือการที่จะปฏิบัติตามนั้นโดยสภาพเป็นไปไม่ได้หรือเป็นการพ้นวิสัยซึ่งแสดงว่าผู้ร่างหรือบัญญัติกฎหมายได้ร่างขึ้นอย่างหละหลวม ไม่ได้คำนึงถึงการที่จะปฏิบัติตามข้อบัญญัตินั้นโดยรอบคอบ

สำหรับในเรื่องการจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา (judgment debtor) นั้นบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๒ ความว่า “เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล ไม่ว่าเวลาใด ๆ นับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอให้มีการบังคับได้ล่วงพ้นไป จนถึงเวลาที่การบังคับคดีได้เสร็จสิ้นลง ขอให้ศาลมีคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งจงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีซึ่งออกบังคับกับเขาแก่ตน

ห้ามมิให้ศาลอนุญาตตามคำขอนั้น เว้นแต่จะเป็นที่พอใจจากพยานหลักฐานซึ่งผู้ร้องนำมาสืบ หรือที่ศาลเรียกมาสืบว่า

(๑) ลูกหนี้ตามคำพิพากษาสามารถที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ถ้าตนได้กระทำการโดยสุจริต และ

(๒) ไม่มีการบังคับคดีอันใดที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะพึงใช้บังคับได้”

นอกจากนี้ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๘๓/๒๕๘๒, ๓๖๕๘/๒๕๘๘ ว่าโดยหลักที่จะมีการบังคับคดีนั้น ต้องมีหมายบังคับคดีเสียก่อน หมายบังคับคดีนั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา มีหน้าที่ยื่นเป็นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมาย ในเมื่อตนประสงค์จะขอให้มีการบังคับคดี (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๗๕) ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ขอ ศาลก็จะไม่ออกให้ เพราะตบตามมาตรา ๒๗๕ บัญญัติไว้มีความทำนองนั้น ซึ่งผิดกับคำบังคับ ซึ่งเป็นหน้าที่ของศาลที่จะกำหนดไว้ เมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งอย่างใดซึ่งจะต้องมีการบังคับคดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่จำเป็นต้องร้องขอ เพราะตบตามมาตรา ๒๗๒ มีความบัญญัติไว้เช่นนั้น แม้ทางปฏิบัติจำนวนมาก ศาลจะออกหรือมีคำบังคับกำหนดวิธีที่จะปฏิบัติตามคำบังคับนั้นไว้ ก็ต่อเมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอหรือแสดงขึ้นมา ก็เป็นเรื่องที่เตือนให้ศาลปฏิบัติในการออกคำบังคับเท่านั้น สำหรับคำบังคับนั้นศาลต้องออกหรือกำหนดไว้ก่อนที่จะออกหมายบังคับคดีตามมาตรา ๒๗๕ ในเรื่องคำบังคับนั้นให้ดูมาตรา ๒๗๒, ๒๗๓ และคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๒/๒๕๘๓ ซึ่งได้กล่าวไว้มีใจความว่า คำบังคับคือคำสั่งแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาและกำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติได้พร้อม ทั้งระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่จำเป็นและกำหนดวิธีบังคับไว้ว่า ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกยึดทรัพย์หรือจำคุกตามภาค ๔ ลักษณะ ๒ หมวด ๓ คือถ้าเป็นกรณีดำเนินการทางเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ศาลก็ออกหมายบังคับคดี (มาตรา ๒๗๕, ๒๗๖) แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่ต้องดำเนินการทางเจ้าพนักงาน ก็ทำการจับกุมกักขังเพื่อให้ปฏิบัติตามคำบังคับคดีได้แล้วแต่เรื่อง แม้มตรา ๒๘๘ จะบัญญัติว่า “จงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีซึ่งออกเอาบังคับแต่ตน” ก็เมื่อคดีไม่มีทางบังคับคดี จึงไม่มีทางจะออกหมายบังคับคดีแล้ว ก็ต้องเข้าใจว่า จำเลยไม่ปฏิบัติตามคำบังคับก็จับกุมกักขังตามมาตรา ๒๘๘ ได้ทีเดียว มิฉะนั้น มาตรา ๒๗๓ ระบุเงื่อนไขไว้จะไร้มูล

ถ้ามีการจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา มาตรา ๒๘๒ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเป็นผู้นำตัวหรือตัวศาลให้มาจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาเช่นเดียวกัน และไม่ต้องมีหมายบังคับคดีก่อนเดี๋ยวนั้น ซึ่งจะเห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว เพราะไม่ต้องดำเนินการทางเจ้าพนักงานบังคับคดี คือถ้าเป็นหนี้ให้ตั้งทรัพย์คืนหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดๆ ไม่มีทางที่จะบังคับคดี จึงไม่มีทางจะออกหมายบังคับคดี ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ ก็อาจถูกจับกุมกักขังได้ตามมาตรา ๒๘๒ นี้ แต่ต้องมีคำบังคับแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเสียก่อน

ตามมาตรา ๒๘๒ นี้ แสดงให้เห็นว่า ในกรณีที่หมายบังคับคดีก็อาจมีการจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้เช่นเดียวกัน เพราะคํวาทในวรรคแรกตอนท้ายว่า “..... ขอให้ศาลคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตาม คำพิพากษาซึ่งจงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีซึ่งออกบังคับแต่ตน” แต่ตามความในมาตราอื่น จะเห็นได้ว่า การบังคับคดีกับการจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นคนละเรื่องกัน ถ้ารับลูกหนี้จะต้องชำระหนี้เงิน ศาลก็ต้องมีหมายบังคับคดีก่อนเช่นเดียวกัน และการออกหมายบังคับคดีนั้น ศาลย่อมระบุงเงินไขแห่งการบังคับคดีลงในหมายนั้นตามบทบัญญัติมาตรา ๒๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลจะกำหนดการบังคับคดี เพียงเท่าที่สภาพแห่ง การบังคับคดีจะเปิดช่องให้ทำได้ โดย ศาลหรือโดยทางเจ้าพนักงาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๗๖ วรรคสุดท้าย)

ในเมื่อมาตรา ๒๘๒ นี้ไม่ได้บัญญัติยกเว้นไว้ ก็ต้องเข้าใจว่า ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้เงินจริงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีซึ่งออกบังคับเอาแก่ตน ก็ย่อมจะถูกจับกุมและกักขังได้เหมือนกัน ตามความในวรรคแรกของมาตรา ๒๘๒ ซึ่งเป็นหลัก แต่เงื่อนไขที่จะอนุญาตตามคำขอของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานั้นยอมเป็นไปตามวรรค ๒ อนุมาตรา (๑) (๒) ในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า ต้องเป็นกรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษาจงใจ (wilfully) ไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีซึ่งออกบังคับเอาแก่ตนไม่ใช่ประมาทเลินเล่อหรือด้วยประการอันใด แม้กระนั้นก็ต้องได้ความจาก พยานหลักฐานที่ผู้ร้องขอให้จับกุมและกักขังนำมาสืบ หรือที่ศาลเรียกมาสืบว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จะต้องชำระหนี้เงินสามารถที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษานั้นได้ถ้าตนได้กระทำการโดยสุจริตและไม่มัวขบขันบ่อนทำลายเจตนาตามคำพิพากษาจะพึงใช้บังคับได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเงื่อนไข ๒ ประการคือ

ประการแรก ทว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษาสามารถที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้” จะเห็นได้ชัดว่า ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้เงินนั้น มิฉะนั้นจะชำระหนี้เงินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ถ้าหากไม่เงินก็เป็นเรื่องที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาถูกปลดต่อได้รับเงินมาจำนวนหนึ่ง แต่กำหนดชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ กลับเอาเงินไปชกซ่อน ไม่บอกว่ายู่ที่ไหน ดังนั้นขอมขอให้ศาลจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นได้ แต่ถ้การทูลูกหนี้ไม่ชำระเพราะใช้เงินหมดไปแล้ว เห็นว่าจะขอให้จับกุมและกักขังลูกหนี้ นั้นหาได้ไม่ เพราะเป็นการบังคับขึ้นใจบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระเป็นการผิดศีลธรรม ลูกหนี้ไม่สามารถจะปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลได้ ก็ไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๘๗ อนุมาตรา ๓ นี้ อย่างไรก็ตามจะถือว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีเงินชำระ ซึ่งแสดงว่าลูกหนี้ นั้นสามารถปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลได้ก็แล้วแต่พฤติการณ์เป็นเรื่องๆ ไป

ประการที่ ๒ ก็คือไม่มีวิธีบังคับอื่นใดที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะพึงใช้บังคับได้ในข้อนี้ หมายความว่า ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีทรัพย์สินนอนพอที่จะยึดมาขายทอดตลาดชำระหนี้เงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ก็ต้องขอให้ยึดเพื่อมาขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้แทนเสียก่อนหรือถ้ามีเงินที่บุคคลภายนอกจะต้องชำระแก่ลูกหนี้ขอมขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดไว้แล้วเรียกเก็บตามหนี้ เพื่อนำมาชำระแก่เจ้าหนี้ ดังนั้นเป็นต้น ทั้งนี้โดยหลักในมาตรา ๒๘๒ ในกรณีนี้จะขอให้จับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้ เพราะยังมีวิธีบังคับอื่นดังที่กล่าวมาแล้ว แม้ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีเงินสามารถชำระหนี้เงินได้และจงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีก็ตาม ก็จะไม่จับกุมและกักขังลูกหนี้ได้

ดังกล่าวดูจะเห็นว่า ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่ชำระหนี้เงินก็อาจถูกจับกุมและกักขังได้เหมือนกัน แต่ต้องเป็นไปตามหลักและเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้เท่านั้น ไม่ใช่ว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่มีเงินชำระหนี้ก็จะจับกุมและกักขังกันได้ ฉะนั้นความเห็นที่ว่า จะจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่ชำระหนี้เงินไม่ได้ นั้น เห็นว่ายังไม่ถูกต้องเสมอไป ตามตัวอย่างดังกล่าว ถ้าหากไม่ใช้วิธีจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้วจะทำอย่างไร เพราะลูกหนี้ตามคำพิพากษา ก็ยอมรับหรือตามพฤติการณ์อื่น ประกอบกันแสดงว่าลูกหนี้มีเงินแต่ได้ชกซ่อนไว้ พยายามกีดกันไม่ให้เจ้าพนักงานยึดมาชำระ ไม่มีทรัพย์สินนอนพอที่จะยึดหรืออายัด

นำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ โดยหลักเมื่อมีคำขอให้จับกุมตัวลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยเหตุจงใจขัดขืนไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดี ก็ไม่ถือว่าศาลจะออกหมายจับได้ทันที ต้องออกหมายเรียกลูกหนี้ตามคำพิพากษามาศาลเสียก่อน (มาตรา ๒๗๘) ข้อที่สนับสนุนให้เห็นได้ชัดก็คือ ตามมาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ถูกจับกุมตามหมายที่ออกเพื่อการจงใจขัดขืน จะต้องถูกกักขังไว้จนกว่าจะได้หาประกันมาตามจำนวนที่ศาลจะกำหนดตามที่เห็นสมควร (แต่ในกรณีฟ้องเรียกเงินไม่ให้เกินกว่าจำนวนหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียม) ว่าตนยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำบังคับทุกประการ ตามมาตรา ๒๗๘ แล้วจึงให้เห็นว่า ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่ชำระหนี้เงินก็อาจถูกจับกุมและกักขังได้เหมือนกัน ถ้าหากเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๘ นั้น

อาจมีข้อทวนคิดว่า ได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้มีอำนาจได้เสียในการบังคับคดีทำการป้องกันขัดขวางการบังคับคดีอยู่แล้ว ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้มีอำนาจได้เสียในวิธีการบังคับคดีอันเกี่ยวข้องด้วยทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น (มาตรา ๒๗๐) และอาจมาอยู่ในเวลาบังคับคดีนั้นซึ่งต้องไม่ทำการป้องกันหรือขัดขวางแก่การบังคับคดี (มาตรา ๒๗๓) แต่ในมาตรานี้ไม่มีบัญญัติว่า ถ้าทำการป้องกันหรือขัดขวางการบังคับคดีแล้ว จะปฏิบัติอย่างไรต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษา จะจับและกักขังได้หรือไม่ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการตามอำนาจของตนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๘ โดยทำการค้นสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ปกครองอยู่ ฯลฯ ถ้ามีผู้ขัดขวาง ตามวรรค ๒ ก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีขอที่จะร้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานตำรวจเพื่อดำเนินการบังคับคดีจนได้ ไม่ได้บัญญัติผลไว้อย่างไรว่า ถ้ามีผู้ขัดขวางจะปฏิบัติต่อผู้นั้นอย่างไร จะจับหรือกักขังได้หรือไม่ จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของความมุ่งหมายที่จะบังคับคดีเท่านั้น ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไปขัดขวางเข้า จะปฏิบัติการต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยวิธีใด ตามตัวอย่างดังกล่าว คือลูกหนี้ฯ ถูกลอตเตอรี่ ได้รับเงินมา ไม่นำมาชำระแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา กลับนำไปซุกซ่อนเท่ากับไม่ยอมให้เจ้าพนักงานยึดป้องกันขัดขวางมิให้เจ้าพนักงานค้นได้ถูกต้องว่าเงินอยู่ที่ไหน เพื่อนำมาชำระแก่เจ้าหนี้ฯ จึงเป็นกรณีที่ลูกหนี้จงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีที่ออกบังคับเอาแก่ตน เมื่อไม่ยอมปฏิบัติตามใดที่เจ้าหนี้ฯ จะพึงใช้บังคับ ทั้งตามมาตรา ๒๗๘, ๒๗๓ ก็ไม่ได้บัญญัติวิธีการแก้ไขตอบแทน

เท่ากับเป็นการลงโทษไว้ เจ้าหนี้ ๆ ก็ยอมขอให้ศาลมีคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นได้ เพราะเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดีที่ออกบังคับเอาแก่ตน

นอกจากนี้ยังมีข้อที่น่าสังเกตอยู่หลายประการคือ

(๑) พึงเข้าใจว่าการจับและกักขังลูกหนี้ตาม คำพิพากษาหาใช่เป็น การ บังคับคดีไม่ เพราะการจับและกักขังจะมิชนได้ ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๒๘๗ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การจับและกักขังลูกหนี้เป็นผลของการจงใจไม่ปฏิบัติตาม หมายบังคับคดี จึงเป็นคนละเรื่องกัน

(๒) การขอให้จับและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา จะมิชนได้ก็เฉพาะนับแต่ระยะ เวลาที่กำหนดไว้เพื่อการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอให้มีการบังคับได้ลงพันไป จน ถึงเวลาที่การบังคับคดีได้เสร็จสิ้นลงแล้ว เมื่อการบังคับคดีได้เสร็จสิ้นลง จะขอให้จับและกักขัง ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้ ตามความในตอนที่๑วรรคแรกของมาตรา ๒๘๗ กับบัญญัติไว้ชัดว่า ไม่ปฏิบัติตามหมายบังคับคดี เมื่อการบังคับคดีได้เสร็จสิ้นลงแล้ว คือได้มีการยึดทรัพย์ มาขายทอดตลาดใช้เงินแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหมดแล้ว หมายบังคับคดีก็ย่อมยกเลิกไป ในตัว ไม่มีหมายบังคับคดีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามอีก นอกจากนั้นหมายบังคับ คดีอาจถูกยกโดยคำสั่งศาล ถ้าศาลได้ออกหมายบังคับคดีผ่านต่อบทบัญญัติแห่งลักษณะ ๒ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลภายนอกที่มีส่วนได้ เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์ดินตามหมายบังคับคดียื่นคำขอต่อศาลที่ออกหมายนั้น ถ้าคำขออนุญาตให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้ยื่น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะยื่นคำร้องต่อศาลในขณะเดียวกันให้ ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีไว้ระหว่างวินิจฉัยชขาดกได้ (มาตรา ๒๘๖) ถ้าคำสั่งให้ยกหรือ งด ระวังภัยหรืองดลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ไม่ต้องปฏิบัติตามหมายบังคับคดี หรือใน กรณีที่คำสั่งให้ยกกระบวนการบังคับคดีทิ้งปวงหรือวิธีการบังคับคดีใดๆ โดยเฉพาะ เมื่อ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ซึ่งต้องเสียหายโดยการผ่านนั้นแล้วแต่กรณี ยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้องต่อศาลไม่ว่าเวลา ใดๆ ก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง เนื่องจากเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ดำเนินการบังคับคดีผ่าน ต่อบทบัญญัติแห่งลักษณะ ๒ นั้น ถ้าคำขออนุญาตให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้ยื่น ลูกหนี้ ๆ จะ ยื่นคำร้องต่อศาลในเวลาเดียวกันนั้น ขอให้คำสั่งงดการบังคับคดีไว้ระหว่างที่ศาลวินิจฉัยชขาด

ก็ได้ (มาตรา ๒๘๖ วรรค ๒) ถ้าคำสั่งชกหรืองด ระหว่างชกหรืองดนั้น ลูกหนตาม คำพิพากษาที่ไม่ต้องปฏิบัติตามหมายบังคับคดีเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น เนกรณทเจ้าพนักงานงด หรือถอนการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๒, ๒๘๕ หรือคำสั่งงดการบังคับคดี เนื่องจากลูกหน ๑ ได้ ชนคำขอ โดยทำเป็นคำร้องต่อศาลให้งดการบังคับคดี โดยเหตุตตนยพองเจ้าหนตามคำพิพากษา ต่อศาลตามมาตรา ๒๘๓ ก็เป็นกรณทลูกหน ๑ ไม่ต้องปฏิบัติตามหมายบังคับคดี เพราะการ บังคับคดีได้ถูกงดหรือถอนเสียแล้ว ขอควรวระลึกกคอกการที่คำสั่งงดการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๖ วรรคแรกตอนท้ายหรือสั่งงดหรือยกกระบวนวิธีการบังคับคดีหรือวิธีการบังคับใด ๆ ตาม วรรค ๒ ของมาตรา ๒๘๖ หรือการทเจ้าพนักงานบังคับคดีงดหรือถอนการบังคับคดี มาตรา ๒๘๒, ๒๘๕ หรือตามทคำสั่งให้งดการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๓ มิใช่เป็นการที่คำสั่งชกเล็ก หมายบังคับคดี หมายบังคับคดีนั้นยังมีอยู่ แต่เมอมการงดหรือถอนการบังคับคดีก็เห็นว่าเป็น กรณทลูกหน ๑ ไม่จำต้องปฏิบัติตามหมายบังคับคดี

(๓) ด้บทมาตรา ๒๘๗ ใช้คำว่า “เจ้าหนตามคำพิพากษา” และ “ลูกหน ตามคำพิพากษา” ถ้าเป็นเจ้าหนหรือลูกหนตามคำสั่งศาล จะนำวิธีการในมาตรา ๒๘๗ น ไปใช้บังคับไม่ได้ เจ้าหนหรือลูกหนตามคำสั่งของศาลอาจมีได้ เช่นคำสั่งให้โจทก์จ่ายค่า บัญการให้พยานตตนอ้งมาเบิกความ โจทก์ก็เป็นลูกหนตามคำสั่งของศาล แต่ตามมาตรา ๒๘๗ วรรคแรกมีความว่า “.....เพื่อปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้.....” ชวน ให้ฉงน แต่ความจริงระหว่างศาลทำการพิจารณาคดีเรื่องใดหรือเมื่อศาลพิพากษาคดีนั้นแล้ว อาจมีกรณทคำสั่งให้ลูกหนตามคำพิพากษา (ซึ่งถ้าก่อนศาลพิพากษายังเป็นโจทก์หรือจำเลย อยู่) กระทำกรอย่างใดหรือละเว้นกระทำกรอย่างใดหรือให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่เจ้าหนตาม คำพิพากษา (ซึ่งถ้าก่อนศาลพิพากษายังเป็นโจทก์หรือจำเลยอยู่) ก็ได้ เมื่อศาลพิพากษา แล้ว ลูกหนตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ก็อาจมีการขอให้บังคับคดีตามคำสั่งศาล นั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีกรณทลูกหนตามคำพิพากษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาลที่ออกก่อน หรือภายหลังศาลพิพากษาและทขอให้มีการบังคับนั้นด้วย

(๔) การกักขังลูกหนตามคำพิพากษานหาใช่โทษไม่ แต่เป็นวิธีการบังคับอย่าง หนึ่งทใช้ต่อลูกหน ๑ ทกระทำกรมิชอบซึ่งตามมาตรา ๓๐๐ วรรค ๒ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ กักขังลูกหน ๑ เกินกว่าหนึ่งปี และต่างกับการลงโทษฐานกระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ (๒) คือการจำคุกหรือปรับซึ่งถือว่าเป็นโทษ และแม้กฎหมายจะใช้คำว่า “กักขัง” ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาถือเป็นโทษอย่างหนึ่ง (มาตรา ๑๘) แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๗ ให้น่าใช้โทษไม่

นอกจากนี้ บทบัญญัติในมาตรา ๒๘๗ นี้ (รวมทั้งมาตรา ๒๘๘, ๒๘๙, ๓๐๐) ย่อมนำไปใช้บังคับแก่บุคคลที่ศาลยอมรับเป็นผู้ประกันและบุคคลนั้นตั้งใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ทั้งนี้ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๐๓ เหตุที่บัญญัติมาตรานี้ขึ้น ก็คงเป็นเพราะว่า บุคคลที่เป็นประกันหาใช่ถูกหนดตามคำพิพากษาไม่ แต่อาจเป็นถูกหนดตามคำสั่งของศาล จึงนำมาตรา ๒๘๗ มาใช้บังคับโดยตรงไม่ได้.

จำเลยมีหนวด

คดีอาญาเรื่องหนึ่ง จำเลยเป็นคนมีหนวดเพิ่ม ทนายจำเลยรู้ว่า ดับพยานโจทก์ก็นั้นจะต้องมีการชดเชวจำเลย จึงคิดอธิบายให้จำเลยไปชวนเพื่อนมาคนหนึ่งซึ่งมีหนวดเหมือนกัน แล้วเข้าไปนั่งในห้องพิจารณาข้างๆ โดยจัดให้จำเลยนั่งขวามือ ทนายนั่งกลาง เพื่อนนั่งซ้ายมือ ดับพยานตอนเข้าเสร็จ ทนายก็ให้จำเลยไปโกนหนวดทิ้งเสีย ตอนบ่ายเข้าดับพยานต่อ ทนายก็กลับทวงโดยให้เพื่อนซึ่งมีหนวดมานั่งตรงทนายเลยเคียงตอนเช้า และกลับให้จำเลยไปนั่งแทนที่เพื่อนซึ่งมีหนวด พอศาลให้ชดเชว พยานชคนทมีหนวดททว่า “นั่นแหละผู้ร้าย”

ผลคดี ศาลยกฟ้อง

ช. สุกกลิน

กรณีเขาพระวิหารในด้านเทคนิค

สุด สุตรา

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชลบุรี

กรณีเขาพระวิหารในด้านเทคนิคเป็นการพิพาทเกี่ยวกับตัวเขตแดนซึ่งเป็นปัญหาใหญ่อันหนึ่งในกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ทุกประเทศย่อมมีอาณาเขต ขอบสุดของอาณาเขตก็คือเขตแดน ๆ จึงเป็นเส้นแบ่งอำนาจอธิปไตยของรัฐที่อยู่ใกล้เคียงกัน การรวมกันอยู่โดยสันติประการหนึ่งก็คือการงดเว้นการละเมิดดินแดนของกันและกันระหว่างรัฐ เหตุนี้การกำหนดเส้นเขตแดนให้แน่นอนลงไปจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

แต่เดิมเมื่อพลเมืองของแต่ละประเทศยังไม่ยึดเยียดกันนั้น การกำหนดเขตแดนระหว่างรัฐมักถือเอาที่รกร้างว่างเปล่าปราศจากผู้คนระหว่างรัฐเป็นแนวเขตแดนเรียกกันว่า โนแมนส์แลนด์ (NO MAN'S LAND)

ต่อมาเมื่อพลเมืองมากขึ้น การกำหนดเส้นเขตแดนจึงกลายเป็นตรงจุดที่เขตของรัฐติดกัน คงมียกเว้นอยู่แต่ในกรณีรัฐทั้งสองฝ่ายตกลงให้เป็นเขตปลอดทหาร หรือไม่ก็เพราะแผ่นดินตรงนั้นแต่ละรัฐต่างก็เอาเป็นของตนจึงได้ตกลงให้เป็นกรรมสิทธิ์ร่วม เช่นกรณีจีนแดงตกลงกับรัฐเนปาลให้ถือเอาเขตยอดเขาเอเวอเรสต์เป็นเขตแดนร่วมเป็นต้น

การกำหนดเขตแดนของรัฐที่ประชิดกันมีอยู่ ๒ วิธี คือยึดถือแนวธรรมชาติเป็นเครื่องหมายเรียกว่าเขตแดนธรรมชาติอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งกำหนดเอาบนพื้นดินโดยไม่อาศัยเครื่องหมายทางธรรมชาติ เช่นลากจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งหรืออาศัยเส้นลองจิจูด เส้นแลตติจูดเป็นเครื่องหมาย เรียกว่าเขตแดนโดยกำหนด

ธรรมชาติที่ใช้เป็นเขตแดนที่สำคัญได้แก่ภูเขาและแม่น้ำเป็นต้น แต่การถือเอาธรรมชาติเหล่านี้เคย ๆ เป็นเขตแดนยังไม่เป็นการเพียงพอรัฐจำเป็นต้องทำความตกลงกันในเรื่องเส้นเขตแดนด้วย ในกรณีที่รัฐไม่ได้กำหนดทำความตกลงกันได้ มีหลักอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศดังนี้ คือ

๑. ภูเขา ในกรณีที่ยกเอาเทือกเขาเป็นเขตแดน มีหลักอยู่ ๒ ประการ คือถัดต้น
สูงที่สุด หรือถัดต้นบ้น้ำ (WATER SHED) เป็นเส้นเขตแดน ประเทศส่วนใหญ่ถัดต้นบ้น้ำ
เพราะถัดถัดต้นสูงที่สุดอาจทำให้ลำน้ำ บางสายต้องคาบเกี่ยว ในอาณาเขต ๒ รัฐเกิดปัญหายุ่งยาก
ชนอก

๒. แม่น้ำ ในกรณีที่ใช้แม่น้ำเป็นเขตแดน เดิมถัดว่าเขตแดนของรัฐทั้งคู่มุ่งมาสู่
แคฝั่ง แต่วิธีนี้ไม่สะดวกในการปกครองควบคุมรักษาความสงบในการใช้น้ำและลำน้ำ ต่อมา
จึงถัด หลักเส้นกึ่งกลางแม่น้ำ แต่หลักนี้กำหนดได้ยากเพราะระดับน้ำไม่คงที่ และบางที่ก็ไม่
เป็นประโยชน์แก่รัฐทั้งสองฝ่ายเพราะร่องน้ำลึกอาจไม่อยู่กึ่งกลางแม่น้ำ ปัจจุบันจึงถัด เส้น
กึ่งกลางร่องน้ำเดินเรือที่สำคัญยิ่ง (THALWEG) คือทางที่เรือที่กินน้ำมากที่สุดอาศัยเวลาดอดของลง
แม่น้ำซึ่งโดยปกติก็คือร่องน้ำลึกของแม่น้ำนั่นเอง ที่เดิมถัดว่า “ที่สำคัญยิ่ง” ก็เพราะอาจมี
ร่องน้ำเดินเรือหลายทางด้วยกัน

เกี่ยวกับกรณีเจ้าพระวิหารในด้านเทคนิคนี้ท่าน WILLEM SCHERMERHORN
อดีตนายกรัฐมนตรีนครของฮอลันดา ผู้เชี่ยวชาญในกรณีวิทยายุทธที่กรุงเฮกเมื่อวันที่ ๑๔
ตุลาคม ๒๕๐๔ ระบุว่า “ในด้านเทคนิคแล้วไม่มีปัญหาเลยพระวิหารบนเขาพระวิหารซึ่งอยู่บนเขต
แดนระหว่างไทยกับเขมรนั้นเป็นอาณาเขตของไทย”^๑

ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีนครนี้เป็นหัวหน้าศูนย์กลางฝึกการสำรวจทางอากาศระหว่างประเทศซึ่งตั้ง
อยู่ที่มหาวิทยาลัยเทคนิคเมืองเดลฟท์ ประเทศฮอลันดา คณะผู้เชี่ยวชาญของท่านพึงกระทำ
การสำรวจเพื่อความหมายการนิยาม “ต้นบ้น้ำ” ระหว่างเขตแดนไทยเขมรเสร็จ เอกสาร
ประกอบความเห็นของท่านได้แก่ภาพถ่ายและแผนที่ท่านกล่าวว่า “เราจำเป็นต้องตั้งหลักฐานว่าน้ำ
ไหลไปทางไทยหรือเขมร ในด้านเทคนิคเราได้พบว่าระบบน้ำที่พระวิหารไหลไปทางประเทศ
ไทยอย่างเด็ดขาด”

นอกจากนี้แล้วบรรดาผู้เชี่ยวชาญในคณะของท่านยังได้ทำการสำรวจภาคพื้นดินในระหว่าง
ฤดูฝนด้วย

กระบวนการพิจารณาของศาลโลกเกี่ยวกับกรณีเจ้าพระวิหาร มีดังต่อไปนี้ คือ

^๑ จากนิตยสารรายวัน “บางกอกโพสต์” ประจำวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๔

(๑) เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๘ เชมรได้ยื่นฟ้องไทยขอให้ศาลโลกบังคับให้ประเทศไทยถอนทหารออกจากเขาพระวิหาร และให้ศาลโลกวินิจฉัยว่าเขาพระวิหารอยู่ในอาณาเขตของชมร

(๒) ประเทศไทยได้ต่อสู้ข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจศาลโลก

(๓) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ ศาลโลกได้วินิจฉัยโดยลงความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าศาลโลกมีอำนาจศาลเหนือกรณีนี้

(๔) ศาลโลกได้กำหนดระยะเวลาให้ประเทศไทยยื่นคำให้การอันเป็นประเด็นโต้เถียงในคดี (THE MERITS OF THE CASE) เป็นลายลักษณ์อักษร

(๕) เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ค.ศ. ๑๘๘๘ ประเทศไทยได้ยื่นคำให้การ เป็นทำนองฟ้องแย้ง (COUNTER-MEMORIAL) พร้อมกับได้แนบวัตถุพยานคือภาพถ่ายซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยท่าน WILLEM SCHERMERHORN กับคณะไปด้วย

(๖) ศาลโลกให้ชมรยื่นคำให้การแก้ฟ้องแย้งในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ และให้ประเทศไทยเสนอคำตอบ (REJOINDER) ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หลังจากนั้นเด็กน้อยศาลจะตั้งให้คู่พิพาทแถลงการณ์ด้วยปากเปล่า (ORAL HEARINGS) เมื่อเสร็จจากแถลงการณ์แล้วศาลจะได้ประชุมปรึกษาคัดซึ่งกินเวลานานระหว่าง ๓ อาทิตย์ถึง ๓ เดือนหรือบางทีกินานกว่านั้นแล้วจึงพิพากษา.

สืบบนนำจับตาม พ.ร.บ. การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘

ไพบูลย์ เพียรร้อย

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร

พ.ร.บ. การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๓๕ ซึ่งถูกยกเลิกและบัญญัติไว้ใหม่ โดย พ.ร.บ. การพนัน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๘๐ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “นอกจากโทษที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิดให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายสินบนแก่ผู้นำจับด้วย และให้ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษา ให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับด้วยอีกโสดหนึ่ง ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ชำระสินบนดังกล่าวให้จ่ายจากเงินที่ได้จากของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อดังกล่าวแล้ว หรือจ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล”

การที่ พ.ร.บ. การพนันบัญญัติให้ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับนั้น จะหมายถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ศาลพิพากษา หรือกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่จำเลยชำระต่อศาล

บางท่านมีความเห็นว่า ที่ พ.ร.บ. การพนันบัญญัติว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับนั้น หมายถึงจำนวนเงินค่าปรับที่ศาลได้รับชำระจากจำเลย ไม่ได้หมายถึงจำนวนเงินค่าปรับที่ศาลพิพากษา เช่น ศาลพิพากษาปรับจำเลยตาม พ.ร.บ. การพนัน ๓๐๐ บาท และให้จำเลยใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ ถ้าจำเลยชำระค่าปรับเพียง ๕ บาท นอกนั้นถูกกักขังแทนค่าปรับ เมื่อผู้นำจับร้องขอริบเงินสินบนนำจับแล้ว จะจ่ายให้ผู้ร้องได้เพียง ๒ บาท ๕๐ สตางค์เท่านั้น จะจ่ายให้ ๕๐ บาทไม่ได้ ซึ่งก็มีเหตุผลน่าฟัง

เมื่อพิจารณาเหตุผลของความของ พ.ร.บ. การพนัน ตามที่บัญญัติไว้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ในเบื้องต้น คำพิพากษาที่ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. การพนันนั้น จะต้องพิพากษาลงโทษปรับจำเลยด้วย ศาลจึงจะสั่งไว้ในคำพิพากษาให้จำเลยใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับได้ แต่ถ้าหากศาล

มิได้พิพากษาลงโทษปรับจำเลย โดยลงโทษจำคุกจำเลยแต่เพียงอย่างเดียว หรือค่าดเพียงแต่
 ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวจำเลยไป ศาลก็จะไม่สั่งไว้ในคำพิพากษาให้จำเลยใช้เงินคืนบน
 นำจับกังหนึ่ง (แม้จะมีเงินของกลางอยู่มากเพียงไรก็ตาม) ทั้งนี้ ก็เพราะไม่มีจำนวนเงินค่าปรับ
 ที่จะนำมาคำนวณเป็นเงินคืนบนนำจับกังหนึ่งนั่นเอง

ส่วนที่ พ.ร.บ. การพนัน บัญญัติต่อไปว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ได้ชำระคืนบนดังกล่าว
 ให้จ่ายจากเงินที่ได้จากของกลางซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว หรือจ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้
 ชำระต่อศาล” นั้น เป็นการบัญญัติถึงวิธีการจ่ายเงินให้แก่ผู้ขอรับเงินคืนบนนำจับ หาได้เกี่ยวกับ
 เรื่องคำนวณเงินคืนบนนำจับไม่ ทั้งนี้ ไม่ได้บัญญัติให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินคืนบน
 แก่ผู้นำจับกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล จึงไม่อาจทำให้เห็นได้ว่าจะต้องจ่าย
 กังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล และเมื่อได้แยกออกพิจารณาโดยละเอียดแล้ว
 จะเห็นได้ว่า เงินคืนบนนำจับกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับนั้น หมายถึงค่าปรับที่ศาลพิพากษา
 เช่น ศาลพิพากษาปรับจำเลยตาม พ.ร.บ. การพนัน ๓๐๐ บาท ให้จำเลยใช้เงินคืนบนแก่ผู้นำจับ
 กังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ ตาม พ.ร.บ. การพนัน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๓
 จำเลยต้องชังมา ๓๙ วัน หักค่าปรับให้ ๕๙ บาท จำเลยจึงชำระเงินค่าปรับ ๕ บาท และชำระ
 เงินคืนบนนำจับอีกกังหนึ่งของเงินค่าปรับ คือ ๕๐ บาท ผู้แจ้งความนำจับย่อมมีสิทธิได้รับเงิน
 คืนบนนำจับกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ คือ ๕๐ บาทตามที่จำเลยชำระไว้ แต่ถ้าจำเลย
 ไม่มีเงินคืนบนนำจับชำระให้ แต่มีเงินของกลาง ๕๐ บาท ก็ต้องจ่ายเงินคืนบนแก่ผู้นำจับ ๕๐ บาท
 โดยจ่ายจากเงินที่ได้จากของกลาง ถ้าเงินของกลางมีเพียง ๔๙ บาท ก็ต้องจ่ายให้ผู้นำจับ
 ๕๐ บาท โดยจ่ายจากเงินของกลาง ๔๙ บาท และจ่ายจากเงินค่าปรับอีก ๑ บาท แต่ถ้าจำเลย
 ไม่ชำระเงินคืนบนนำจับและไม่มีเงินของกลางเลย ก็ต้องจ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล
 หากเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาลไม่พอกับกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ ก็จำเป็นต้องจ่ายเงินค่าปรับ
 ที่ได้ชำระต่อศาลให้แก่ผู้ร้องไปทั้งหมด ส่วนที่ขาดอยู่นั้น พ.ร.บ. การพนัน ไม่ได้บัญญัติให้
 จ่ายจากเงินอะไรต่อไปอีก ก็ย่อมจ่ายให้ไม่ได้ จึงคงเป็นอันพับไป

ฉะนั้น ตามที่พ.ร.บ. การพนัน บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินคืนบนแก่ผู้นำจับกังหนึ่ง
 ของเงินค่าปรับนั้น จึงน่าจะหมายถึงกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย
 และน่าจะไม่หมายถึงกังหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล

คำพิพากษาศาลฎีกา และบันทึกประกอบ ยล อีวกล เลขานุการศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓/๒๕๐๔

เรื่อง ส่งประเด็น ขาดนัดพิจารณา

พันเอกพระยาราชาอภัยนิรักษ์, นางศรีไกรวรรณรงค์ ผู้จัดการมรดก
ร้อยตรีโต๊ะ รัตนเดชา

โจทก์

ระหว่าง

นายทองหล่อ จันทร์แก้ว ที่ ๑, นางชื่น จันทร์แก้ว ที่ ๒

ผู้ร้องจัดทรัพย์

นางนิ่ม อินทระวีจนะ

จำเลย

วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานเป็นวันแรกในคดีนั้น คู่ความฝ่ายใดไม่มาศาล ไม่
ว่าตนจะมีหน้าที่นำพยานเข้าสืบหรือไม่ก็ตาม ก็เป็นการขาดนัดพิจารณาตามความหมายแห่ง
กฎหมายแล้ว

การส่งประเด็นไปสืบพยานนั้น เป็นสิทธิของคู่ความที่จะตามประเด็นไปหรือไม่ก็ได้
จะนั้น แม้จะได้แถลงต่อศาลว่าจะตามประเด็นไป แต่แล้วต่อมามิได้ไปตามกำหนดนัด ก็ทำให้
ให้เป็นคู่ขาดนัดพิจารณาไม่

คดีนี้ชั้นร้องจัดทรัพย์ ศาลแพ่งกำหนดหน้าที่นำสืบให้ฝ่ายโจทก์นำสืบก่อน และ
ให้ส่งประเด็นไปสืบพยานโจทก์เป็นการสืบพยานครั้งแรกที่ศาลจังหวัดชัยภูมิ โดยคู่ความ
แถลงว่าจะตามประเด็นไปว่าความเอง ครั้นถึงวันนัดสืบพยานฝ่ายโจทก์ และพยานไปศาล
ฝ่ายผู้ร้องจัดทรัพย์ได้ทราบนัดไว้แล้วไม่ไปศาล โจทก์จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลจังหวัดชัยภูมิ
ตั้งขาดนัดพิจารณา ศาลจังหวัดชัยภูมิจึงว่า ผู้ร้องจัดทรัพย์ขาดนัดพิจารณา แล้วดำเนินการ

ถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอภัยภูเบศรฯ ใจทักก็ลงหมอกพายุประเดี๋ยวก็คิดใจถึง ศาลจังหวัด
ฉะเชิงเทราจึงสั่งประเด็นคนศาลแพ่ง ๆ หนึ่งฟังประเด็น ถึงนั้นนัดฝ่ายโจทก์มาศาล ผู้ร้องจัดทรัพย์สิน
ของนัดทรัพย์สินให้ผู้แทนมาฟังวิธีคดี ศาลแพ่งจรรยาว่า โจทก์ก็ลงไม่ได้ใจสืบพยานต่อไป
คดีเสร็จจำรวมให้นัดฟังคำพิพากษา แล้วพิพากษาโดยศาลตัดสินไปฝ่ายเดียวว่า ผู้ร้องไม่ได้
เป็นเจ้าของที่นาพิพาท ให้ยกคำร้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นเสีย
ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการพิจารณาต่อไปแล้วพิพากษาใหม่ โจทก์ฎีกา

“ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว กัดินศาลแห่งกำหนดให้โจทก์มหนาท
สืบก่อน และโจทก์ได้ขอให้ส่งประเด็นไปสืบพยานของตนที่ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ศาลฎีกา
โดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า การขาดนัดพิจารณาตามความหมายธรรมดาหมายถึง การที่คู่ความฝ่าย
ใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่มาศาลในวันเวลาที่ศาลนัดพิจารณา แต่ถนัดที่ศาลนัดพิจารณา
นั้น เป็นวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานเป็นวันแรกในคดีนั้น ไม่ว่าจะสืบพยานฝ่ายใด
และไม่ว่าคู่ความฝ่ายใดมหนาทนำสืบก่อน คู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนั้น ไม่ว่าจะมหนาท
ที่นำพยานเข้าสืบในวันนั้นหรือไม่ก็ตาม ก็เป็นการขาดนัดพิจารณาตามความหมายของประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๕๗ วรรคสอง ตกเข้าอยู่ในบทบัญญัติของมาตราต่อ ๆ ไป
แล้วแต่กรณี ในหมวดว่าด้วยการพิจารณาโดยขาดนัดนั้น แต่สำหรับคดีศาลแพ่งซึ่งเป็นเจ้าของ
สำนวนได้ส่งประเด็นไปสืบพยานโจทก์ที่ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้นถึงวันนัดสืบพยานโจทก์ที่
ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราอันเป็นวันเริ่มต้นสืบพยานของตน ผู้ร้องจัดทรัพย์สินไม่ไปศาลเช่น ศาล
ฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า จะถือว่าผู้ร้องจัดทรัพย์สินขาดนัดพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ และพิพากษาขาดตัดสินไปฝ่ายเดียวตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๐๒ ยังหาได้ไม่ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่งมาตรา ๑๐๒ วรรค ๓ บัญญัติว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะตามประเด็นไปฟังการพิจารณา
ก็ได้ ซึ่งมีความหมายว่าไม่ไปก็ได้ ฉะนั้น แม้ผู้ร้องจัดทรัพย์สินจะได้แถลงไว้ว่าจะตาม
ประเด็นไปว่าความ แต่กรั้นถึงวันนัดสืบพยานประเด็นผู้ร้องจัดทรัพย์สินไม่ได้ไปศาล ก็มีผล
เพียงว่าผู้ร้องจัดทรัพย์สินละสิทธิไม่ไปชก้านพยานโจทก์เท่านั้น หาเป็นการขาดนัดพิจารณาตาม
มาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ และมาตรา ๒๐๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่ อนึ่ง ศาล

ฎีกาเห็นสมควรกล่าวเสียด้วยว่า ศาลจังหวัดชัยภูมิได้รับมอบให้ทำการสืบพยานตาม ประเด็นข้อที่จะสืบพยานของฝ่ายโจทก์ทั้งสองประเด็นไปสืบ เมื่อสืบเสร็จแล้วก็นำมาทบทวน ส่งรายงานที่จำเป็น และเอกสารอื่น ๆ ทั้งหมด อันเกี่ยวข้อง ในการสืบพยาน หลักฐาน ไปยังศาลที่ พิจารณาคดีตามบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๐๒ วรรค ๔ เมื่อ ผู้ร้องจัดทรัพย์ไม่มาศาลในวันสืบพยาน ก็ชอบที่จะบันทึกไว้ให้ปรากฏ โดยเป็นเรื่องของศาล เจ้าของสำนวนจะส่งต่อไป ที่ศาลจังหวัดชัยภูมิส่งเสียเองว่าผู้ร้องจัดทรัพย์ขาดนัดพิจารณา ให้ นัดสืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียว เป็นการกระทำเกินเลยจากอำนาจที่ศาลเจ้าของสำนวนมอบหมาย หาขอบไม่ เมื่อยังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องจัดทรัพย์ขาดนัดพิจารณา ในวันนัดฟังประเด็นกลับของศาล แพ่ง ๆ จะส่งว่าคดีเสร็จสำนวนนัดฟังคำพิพากษาไปที่เดียวได้อย่างไร ในเมื่อยังไม่ปรากฏการ นัดสืบพยานของฝ่ายผู้ร้องจัดทรัพย์ หรือถ้อยแถลงของผู้ร้องจัดทรัพย์ว่า ไม่ได้ใส่ใจสืบพยานของ เขา ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานันเป็นการชอบแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น จึงพิพากษายืน”

(เชอ คงลาภ สุธรวาทนฤพนธ์ สารกิจปรีชา)

หมายเหตุ : ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ มีความว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันสืบพยาน และมีได้ร้องขอ เลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยาน ให้ถือว่า คู่ความฝ่ายนั้นขาดนัดพิจารณา”

“วันสืบพยาน” นี้ มาตรา ๑ ข้อ (๑๐) ให้ความหมายไว้ว่า วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

ฉะนั้น การที่จะถือว่าคู่ความฝ่ายใดขาดนัดพิจารณาจึงต้องประกอบด้วยคู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน และคู่ความ ฝ่ายนั้นมีได้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือ สืบพยาน

การขาดนัดพิจารณาแยกได้เป็น ๓ กรณี คือ

คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๐)

โจทก์ขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๑)

จำเลยขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๒)

การที่ คู่ความ ทั้งสองฝ่ายขาดนัด พิจารณาตาม มาตรา ๒๐๐ นั้น เห็นว่าจะต้องเป็นการขาดนัดไม่ไปศาล ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน เพราะถ้าได้เริ่มสืบพยานไปบ้างแล้ว และในคราวนัดสืบพยานครั้งต่อไป คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดไม่ไปศาล ก็จะถือไม่ได้ว่าคู่ความทั้งสองฝ่าย ขาดนัดพิจารณา กรณีไม่เข้ามาตรา ๒๐๐ และศาลชอบที่จะดำเนินการ พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีต่อไปตามตัวบทกฎหมาย และตามน้ำหนัก หลักฐานพยานที่ได้สืบไว้แล้ว

ส่วนการขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒ นั้น มีข้อที่น่าคิดว่า คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องขาดนัดไม่ไปศาล

(๑) ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน คือ วันสืบพยานในคดี ครั้งแรก จะเป็นการสืบพยานฝ่ายนั้น หรือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม หรือ

(๒) ในวันที่นัดสืบพยานของฝ่ายตนเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงว่า จะเป็นวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานหรือไม่

การขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๑ และ ๒๐๒ นั้น โจทก์หรือ จำเลยแล้วแต่กรณีจะต้องขาดนัดไม่ไปศาล ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการ สืบพยาน คือ วันสืบพยานในคดี ครั้งแรก จะเป็นการสืบพยานของฝ่าย โจทก์หรือจำเลยก็ตาม ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าการขาดนัดพิจารณานั้น มาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้ว่า คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลใน วันสืบพยาน ซึ่งมีมาตรา ๑ ข้อ (๑๐) ให้ความหมายไว้ว่า วันที่ศาล เริ่มต้นทำการสืบพยาน

อนึ่ง ถ้าจะถือตามความเห็นอย่าง ที่ ๒ ที่ว่า ต้องขาดนัดไม่ไปศาล ในวันที่นัดสืบพยานของฝ่ายตนเท่านั้นแล้ว ก็จะมีคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัด พิจารณาตามมาตรา ๒๐๐ ไม่ได้ เพราะใน วันสืบพยาน นั้น ย่อมจะนัด สืบพยานของฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบก่อน ซึ่งอาจเป็นโจทก์หรือจำเลยแต่เพียง ฝ่ายเดียวเท่านั้น (เว้นแต่จะนัดสืบพยานโจทก์จำเลยในวันนั้นพร้อมกัน ซึ่งเกือบจะไม่มีในคดีแพ่ง)

หรือในคดีที่โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน ในวันนัดสืบพยานโจทก์ ครั้งแรก จำเลยขาดนัดไม่มาศาล เช่นนี้ ถ้าจะถือตามความเห็นอย่างที ๒ แล้ว ก็จะต้องว่าจำเลยขาดนัดพิจารณายังไม่ได้ เพราะวันนั้นไม่ใช่นัดสืบพยานจำเลย

หรือในคดีที่จำเลยมีหน้าที่นำสืบก่อน ในวันนัดพิจารณาสืบพยาน จำเลยครั้งแรกนั้น โจทก์ขาดนัดไม่มาศาล ถ้าจะถือตามความเห็นอย่างที ๒ แล้ว ก็จะต้องว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณายังไม่ได้ เพราะวันนั้นไม่ใช่นัดสืบพยานโจทก์

นอกจากนี้ ถ้าจะถือตามความเห็นอย่างที ๒ แล้ว วิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๕ วรรค ๓ ข้อ (๑) ก็จะใช้ประโยชน์ไม่ได้ เพราะการที่ถือว่าค่าความขาดนัด พิจารณาต่อเมื่อไม่ไป ศาลในวันนัด สืบพยานของตนแล้ว ค่าความที่ขาดนัดนั้นก็ย่อมจะไปศาลก่อนเวลาที่จะนำพยานของตนเข้าสืบไม่ได้โดยเอง คือ ถ้าไปก็เป็นการไม่ขาดนัดพิจารณา

แต่ถ้าถือตามความเห็นอย่างที ๑ คือ ค่าความไม่ไปศาลในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน จึงจะถือว่าขาดนัดพิจารณาแล้ว ก็เห็นว่าจำเป็นต้องมีมาตรา ๒๐๕ วรรค ๓ ข้อ (๑) เช่น ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานในกรณีที่สืบพยานโจทก์ก่อน จำเลยขาดนัดไม่ไปศาล จำเลยก็ขาดนัดพิจารณา ศาลจึงดำเนินการพิจารณาสืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียว แต่พอสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้ว จำเลยก็มาศาลเช่นนี้ จำเลยก็ย่อมมีโอกาสซักค้านพยานโจทก์ที่กำลังสืบอยู่และที่จะสืบต่อไป ทั้งจำเลยยังมีสิทธิที่จะนำพยานของจำเลยเข้าสืบได้ด้วย

ฉะนั้น การถือตามความเห็นอย่างที ๑ จึงน่าจะถูกต้องกว่า

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า

(ก) ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

ถ้าค่าความทั้งสองฝ่ายไม่มาศาล และมีได้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาล ก็ถือว่าค่าความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา ต้องปรับบทด้วยมาตรา ๒๐๐

ถ้าโจทก์ฝ่ายเดียวไม่มาศาล และมีใ้ร้อขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาล ก็ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา ต้องปรับบทด้วย มาตรา ๒๐๑

ในทำนองเดียวกัน ถ้าจำเลยฝ่ายเดียวไม่มาศาล ก็ต้องถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา ปรับบทด้วยมาตรา ๒๐๒

(ข) ในวันพิจารณาสืบพยานในนัดต่อ ๆ ไป (ไม่ใช่ครั้งแรก)

ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายขาดนัดไม่มาศาล เห็นว่าจะถือว่าเป็นการขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๐ หรือ ๒๐๑ หรือ ๒๐๒ ไม่ได้ ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว

ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานของตน ก็ต้องถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นไม่มีพยานมาสืบตามข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ของตน ส่วนพยานที่สืบไว้แล้ว (ถ้าหากมี) ก็คงมีผลอยู่ และศาลมีอำนาจดำเนินคดีต่อไป และวินิจฉัยชี้ขาดไปตามน้ำหนักหลักฐานแห่งพยานเท่าที่มีอยู่

ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานของอีกฝ่ายหนึ่ง ศาลก็คงดำเนินการสืบพยานของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นไปได้ เพราะศาลได้ให้โอกาสแก่คู่ความฝ่ายที่ไม่มาศาลเต็มที่ ในอันที่จะมาฟังการพิจารณาแล้ว (คือได้ส่งหมายนัดให้โดยชอบแล้ว) แต่คู่ความฝ่ายนั้นไม่สมัครใจมาฟังการพิจารณาเองต่างหาก

การที่ถือว่าคู่ความฝ่ายใดขาดนัดพิจารณา หรือถือว่าไม่มีพยานมาสืบนั้น ย่อมมีผลแตกต่างกัน เช่น

ถ้าถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา ศาลก็มีอำนาจจำหน่ายคดีเสียจากลารบบความตามมาตรา ๒๐๑ ได้ เว้นแต่จำเลยจะได้แจ้งต่อศาลในวันหรือก่อนวันสืบพยานว่า ตนตั้งใจจะให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป แต่

ถ้าไม่ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา คือ ถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบแล้ว ศาลก็ไม่มีอำนาจจะจำหน่ายคดีเสียได้ คงต้องวินิจฉัยชี้ขาดคดีเท่าที่มีหลักฐานอยู่ไปเท่านั้น

นอกจากนี้มีผลแตกต่างกันในเรื่องที่จะขอให้พิจารณาใหม่ คือ ถ้า
ถือว่าขาดนัดพิจารณา ค่าความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาอาจขอให้พิจารณา
ใหม่ได้ ถ้ามีเหตุเข้าเกณฑ์ที่จะให้มีการพิจารณาใหม่ แต่ถ้าถือว่าคู่ความ
ฝ่ายนั้นไม่มีพยานมาสู้แล้ว ก็จะขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๔/๒๔๐๔

เรื่อง สิบบนนำจับ หรือรางวัล
ตาม พ.ร.บ. ให้บำเหน็จ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

พนักงานอัยการจังหวัดสงขลา	โจทก์
ระหว่าง นายสิบตำรวจโทพล กลิ่นเมือง, นายกมล เลือดสะอาด	ผู้ร้อง
นายอำนาจ สุวรรณรัตน์ ที่ ๑, นางพร สุวรรณรัตน์ ที่ ๒, นางเยี่ยะ หรือตุ๋ แซ่โง้ว ที่ ๓, นางศรี แซ่จู ที่ ๔	จำเลย

ความหมายของข้อความในมาตรา ๗ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ให้บำเหน็จในการปราบ
ปรามผู้กระทำความผิด ๒๔๘๘ ที่ว่า ของกลางที่ศาลสั่งริบไม่อาจขายได้นั้น ต้องไม่อาจขายได้
ทั้งหมด ถ้าของกลางขายได้บางส่วน การจ่ายเงินสิบบนและรางวัลนำจับ จึงต้องจ่ายจากราคาของ
กลาง จะจ่ายจากค่าปรับไม่ได้ เพราะขายของกลางได้บ้างแล้ว ส่วนอัตรการจ่ายเงินให้คิด
คำนวณเอาจากราคาของกลางทั้งหมด

ศาลจังหวัดสงขลาพิพากษาปรับจำเลยตามพระราชบัญญัติ ศักดากร ตามที่ โจทก์ฟ้อง
เป็นเงินคนละ ๑๒,๘๑๒ บาท ลดฐานปรานีให้การรับชำระภาพคนละสี่ ตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ คงปรับคนละ ๖,๔๐๘ บาท ไม่ชำระค่าปรับจัดการตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘,๓๐ ริบของกลางกับให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้จับและผู้นำจับตามพระราช
บัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๗,๘

จำนวนชอกจากนางศรี แสร้ง ำระคำปรับแต่จึงตั้งความคำพิพากษาแล้ว

นายคานคฤงการระเดาแจ่งมายังศาลว่า ได้ขายทอดตลาดของกลางได้เงินค่าแอบเปิด ๒๒๔ บาท ค่าลำไย ๓๑๐ บาท ได้จ่ายรางวัลให้แก่ผู้จับผู้นำจับเป็นเงิน ๑๑๖ บาท จ่ายให้แก่ นายสืบตำรวจตรีพล กลิ่นเมือง ผู้จับเป็นเงิน ๘๘ บาท ส่วนร่วมขายทอดตลาดไม่ได้เพราะเป็นสินค้าคนคอมมิวนิสต์ ต้องห้ามจำหน่ายตามคำสั่งคณะปฏิวัติ ขอให้จ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ นำจับ และผู้จับจากเงินค่าปรับ

นายสืบตำรวจโทพล กลิ่นเมือง ยื่นคำร้องว่าเป็นผู้จับจำเลยขอให้จ่ายเงินรางวัลให้แก่ ผู้ร้องร้อยละ ๒๕ ของเงินค่าปรับ ศาลสั่งให้จ่ายจากเงินที่ขายของกลางได้

นายกมล เดือดตะเดา ยื่นคำร้องว่าผู้ร้องเป็นผู้นำจับ ขอให้ศาลสั่งจ่ายเงินรางวัล ให้แก่ผู้ร้องร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าปรับ ศาลสั่งให้จ่ายจากเงินที่ขายของกลางได้

ผู้ร้องทั้งสองคนขอทบทวนคำสั่งศาลว่า ของกลางขายได้แต่แอบเปิดกับลำไย ส่วนร่วม กระดาษขายไม่ได้ ผู้ร้องจึงควรได้รับรางวัลจากเงินค่าปรับที่จำเลยชำระต่อศาล ตามพระราช บัญญัติบำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๗ วรรค ๒

ศาลขอทบทวนพิพากษาว่า เมื่อของกลางบางส่วนขายได้ แม้บางอย่างจะขายไม่ได้ ผู้ร้องก็ควรได้รับเงินสินบนหรือรางวัลจากเงินที่ขายทอดตลาดได้จากของกลางเท่านั้น พิพากษา ยืนตามคำสั่งศาลชั้นต้น

ผู้ร้องทั้งสองคนฎีกา ขอให้จ่ายเงินรางวัลและสินบนจากเงินค่าปรับที่จำเลยชำระต่อ ศาลเฉพาะรวมของกลางที่ศาลสั่งริบแล้วไม่อาจขายได้

“ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการ ปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๗ บัญญัติว่า สินบนและรางวัลให้จ่ายจากเงิน ที่ได้จากการขายของกลาง ซึ่งศาลสั่งริบเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

ในกรณีที่ศาลมิได้สั่งริบของกลางหรือของกลางที่ศาลสั่งริบนั้นไม่อาจขายได้ ให้จ่าย จากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล

ตามข้อบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ ได้กำหนดการจ่ายเงินสินบนและรางวัลไว้ คือ จ่าย จากเงินที่ขายของกลางที่ศาลสั่งริบ ถ้าศาลมิได้สั่งริบของกลางหรือของกลางที่สั่งริบมิอาจขายได้

ให้จ่ายจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล ในคดีนั้นศาลได้สั่งริบของกลางและของกลางบางอย่างได้ถูกขายได้เงินมาแล้ว เฉพาะของกลางที่ขายได้ เจ้าพนักงานได้ขายสินบนและรางวัลให้แก่ผู้ร้องไปแล้ว เป็นการจ่ายตามมาตรา ๓ วรรค ๑ คดีมีปัญหาเฉพาะรุ่มของกลางที่ขายไม่ได้ เพราะเป็นสินค้าของเงินคอมมิวนิสต์ ต้องห้ามจำหน่ายตามคำสั่งคณะปฏิบัติ ผู้ร้องจะมีสิทธิได้รับสินบนและรางวัลนำจับในราคาที่ยังไม่ได้ยื่นออกหรือไม่ โดยมติของที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ความหมายของข้อความในมาตรา ๓ วรรค ๒ ที่ว่า ของกลางที่ศาลสั่งริบไม่อาจขายได้นั้นต้องไม่อาจขายได้ทั้งหมด หากใช้ขายได้เป็นบางส่วนเช่นในคดีนี้ไม่ ดังนั้นของกลางในคดีนี้ขายได้เป็นบางส่วน การจ่ายเงินสินบนและนำจับจึงต้องจ่ายจากราคาของกลาง จะจ่ายจากค่าปรับไม่ได้ เพราะขายของกลางได้บ้างแล้ว การจ่ายจะคำนวณจ่ายอย่างไรนั้น ตามมาตรา ๘ ให้จ่ายสินบนร้อยละสามสิบของราคาของกลาง ให้จ่ายรางวัลร้อยละยี่สิบห้าของราคาของกลาง ราคาของกลางในคดีนี้ โจทก์คิดราคามารวม ๑,๓๕๐ บาท การจ่ายเงินสินบนและรางวัลจึงคิดจ่ายจากราคาของกลาง ๑,๓๕๐ บาท โดยให้จ่ายจากเงินที่ขายของกลางได้

จึงพร้อมกันพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยให้คิดจ่ายเงินสินบนร้อยละสามสิบ และจ่ายรางวัลร้อยละยี่สิบห้าในราคาของกลางทั้งหมด ๑,๓๕๐ บาท การจ่ายให้จ่ายจากเงินที่ขายแอปเปิ้ลและลำไยหวานของกลางได้ ๖๕๔ บาท โดยคิดเฉลี่ยตามส่วน."

(เจริญฤทธิศาสตร์ ศึกษานา ธรรมศักดิ์ สอาด นาวิเจริญ)

หมายเหตุ : ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ในกรณีที่ขายของกลางได้บางส่วนนั้น การจ่ายเงินสินบนและนำจับต้องจ่ายจากราคาของกลาง จะจ่ายจากค่าปรับไม่ได้ ส่วนอัตราจ่ายสินบนร้อยละสามสิบ รางวัลร้อยละยี่สิบห้าที่นั้น คิดจากราคาของกลางทั้งหมด (คือรวมทั้งที่ขายได้ และขายไม่ได้ ซึ่งอาจทราบตามที่ตีราคามาในฟ้อง) ไม่ใช่คิดเปอร์เซ็นต์จากเฉพาะราคาที่ยังขายได้ ถ้าเงินที่ขายได้ไม่พอกับจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่จะได้รับ ก็คงเป็นพิงไปเท่าราคาของกลางที่ยังขายได้ เช่นสมมติ ราคาของกลางทั้งหมด ๑,๐๐๐ บาท แต่ขายของกลางบางส่วนได้เพียง ๖๐๐ บาท ก็ต้องจ่ายสินบน ๓๐% ของ ๑,๐๐๐ บาท ได้ ๓๐๐ บาท รางวัล ๒๕% ของ ๑,๐๐๐ บาท ได้ ๒๕๐ บาท แต่ถ้า

ขายของกลางบางส่วนได้เพียง ๑๐๐ บาท ก็ต้องจ่ายสินบน ๓๐% ของ ๑,๐๐๐ บาท และรางวัล ๒๕% ของ ๑,๐๐๐ บาท คือ ได้สินบน ๓๐๐ บาท ได้รางวัล ๒๕๐ บาทเหมือนกัน แต่เงินที่ขายได้มีเพียง ๑๐๐ บาท จึงต้องแบ่งเฉลี่ยตามส่วน คือ ผู้รับสินบนกรได้รับไป ๕๔.๕๕ บาท ผู้รับรางวัลรับไป ๔๕.๔๕ บาท เท่านั้น.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๕/๒๕๐๔

เรื่อง อายุความฟ้องบริษัท เมื่อมีการชำระบัญชีแล้ว

กระทรวงเศรษฐกิจ (โดยพลตรีศิริ ศิริโยธิน รัฐมนตรีว่าการ)

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทอุดมสำดี จำกัด ที่ ๑, นายอุทัย ณะเดมิชิต และนายยังอีก แซ่โค้ว ผู้ชำระบัญชีของบริษัทอุดมสำดี จำกัดที่ ๒,๓

จำเลย

ในคดีฟ้องให้บริษัทจำกัดชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๙๒ ที่ว่า ต้องฟ้องภายในกำหนด ๒ ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชีนั้น อายุความต้องเริ่มนับแต่วันที่ นายทะเบียนสั่งรับ จดทะเบียนแล้วเพราะ คำสั่งเช่นนั้น ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้บุคคลทั้งปวงรับรู้ มิใช่เริ่มนับแต่วันที่ขึ้นคำขอจดทะเบียน

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดชำระหนี้ทศกึ่งชำระอยู่ ๕๕,๑๒๒.๕๐ บาท และว่าต่อมาจำเลยที่ ๑ เลิกบริษัท จำเลยที่ ๒,๓ เป็นผู้ชำระบัญชี แต่จำเลยที่ ๒,๓ มิได้แจ้งแก่เจ้าพนักงานจดทะเบียนและในหลักฐานการชำระบัญชีว่า จำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์ ซึ่งโจทก์ถือว่า จำเลยปิดบังหนี้สินรายนี้ และทงไม่ชำระหนี้แก่โจทก์ จึงขอให้จำเลยชำระหนี้ทศกึ่งค้างค้างแล้วแก่โจทก์ จำเลยที่ ๑ ขาดหนี้คืนคำให้การ จำเลยที่ ๒,๓ รับว่าเป็นผู้ชำระบัญชีเลิกบริษัท แต่ปฏิเสธความรับผิดชอบ และต่อสู้ว่าคดีของโจทก์ขาดอายุความ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสามร่วมกันใช้เงิน ๕๕,๑๒๒.๕๐ บาท แก่โจทก์พร้อมทั้งดอกเบี้ย ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้น

จำเลยที่ ๒,๓ ฎีกา

“ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาแล้ว ทางพิจารณาได้เห็นว่า บริษัท อุดมสวัสดิ์ จำกัด จำกัด เลขที่ ๑ ซึ่งเดิมใช้ชื่อว่าบริษัทยูเฮงหลีจำกัด โดยนายอุทัย จำกัด เลขที่ ๒ เป็นผู้จัดการ ได้ทำหนังสือสัญญาขายข้าวให้แก่สำนักงานข้าวผู้แทนของโจทก์หลายฉบับ ในการขายข้าวให้แก่สำนักงานข้าว ผู้ขายต้องรับกระสอบไปเพื่อบรรจุข้าวมาส่ง นำข้าวมาส่งเท่าใดทางผู้ซื้อหักจำนวนกระสอบและราคาให้ ในที่สุดจำเลยที่ ๑ ส่งข้าวไม่ครบตามสัญญาที่ทำไว้ กระสอบที่ได้รับไปจึงยังส่งคืนแก่สำนักงานข้าวไม่หมด ทางสำนักงานข้าวได้เตือนให้จำเลยที่ ๑ ส่งคืนกระสอบให้ครบหรือใช้ราคาแทน ครั้นวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๕๗ จำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ลงนามในหนังสือถึงสำนักงานข้าว รับว่ากระสอบยังขาดส่งอยู่อีก ๔,๒๕๐ ใบ จะได้นำส่งใช้แทนต่อไป ระหว่างนั้น เป็นเวลาที่ผู้ชำระบัญชีกำลังชำระบัญชีเลิกบริษัทจำกัดที่ ๑ อยู่ เริ่มชำระบัญชีตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๕๗ ที่ประชุมผู้ถือหุ้นแต่งตั้งให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการและผู้จัดการโรงสีของบริษัทตามลำดับเป็นผู้ชำระบัญชี วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๕๗ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ผู้ชำระบัญชีรายงานต่อผู้ถือหุ้นว่าชำระบัญชีเสร็จแล้ว บริษัทมีเจ้าหน้อย ๒ ราย แต่ก็ได้จัดการชำระหนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว และผู้ชำระบัญชีได้ยื่นคำขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีต่อหอทะเบียนหุ้นส่วนและบริษัทในวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๕๗ ต่อมาวันที่ ๑๖ เดือนเดียวกันนายทะเบียนส่งรับจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีให้ตามขอ โจทก์ยื่นฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๕๕

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาคือว่า

(๑) คดีโจทก์ขาดอายุความฟ้องร้องหรือไม่

(๒) จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ในฐานะผู้ชำระบัญชีจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในหนี้สินรายนหรือไม

ศาลฎีกาได้ปรึกษาในที่ประชุมใหญ่เรื่องอายุความตามปัญหาข้อ (๑) มีประมวลกฎหมายแห่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๗๒ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนด ๒ ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี และมาตรา ๑๒๗๐ วรรค ๒ บัญญัติว่า “.....เมื่อได้จดทะเบียนแล้วดังนี้ให้ถือว่าเป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี” จำเลยได้เถียงว่าอายุความต้องเริ่มนับแต่วันท

ข้าราชการชั้นกำของจดทะเบียนเสร็จการข้าราชการบัญชีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๕๖ ซึ่งถ้านับจากวันนั้นถึงวันโจทก์ฟ้องก็เกิน ๒ ปีแล้ว ฟ้องขาดอายุความ ฝ่ายโจทก์โต้เถียงว่า ต้องเริ่มนับแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๔๕๖ อันเป็นวันที่นายทะเบียนส่งรับจดทะเบียน ถ้านับจากวันดังกล่าวก็ไม่เกิน ๒ ปี ฟ้องยังไม่ขาดอายุความ

เห็นว่า อายุความต้องเริ่มนับแต่วันที่นายทะเบียนส่งรับจดทะเบียนแล้วดังศาลอุทธรณ์ชี้ขาด คำสั่งเช่นของนายทะเบียนต้องประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาให้บุคคลทั้งปวงได้รับรู้ ถ้านับแต่วันที่ชำระบัญชีชั้นกำของจดทะเบียนยอมยังไม่เป็นการแน่นอน นายทะเบียนอาจจัดของไม่รับจดทะเบียนโดยเหตุหนึ่งเหตุใดในวันนั้นก็ได้ จึงเรียกไม่ได้ว่าได้จดทะเบียนแล้วตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๐ วรรค ๒ ถูกจำกัดข้อยกเว้นไป

ส่วนปัญหาข้อต่อไป คือจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ในฐานะผู้ชำระบัญชีจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในหนี้สินรายหนีนั้น เห็นว่าหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๐ คือชำระสะสางการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น หากได้มีบทบัญญัติโดยตรงให้ผู้ชำระบัญชีต้องรับผิดชอบส่วนตัวในหนี้สินที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ทัดตนเป็นผู้ชำระบัญชีค้างชำระบุคคลภายนอกอยู่ไม่ ทั้งไม่มีบทบัญญัติโดยตรงด้วยว่าหากผู้ชำระบัญชีไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่สุจริตแล้ว ผู้ชำระบัญชีจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทค้างชำระผู้นอนอยู่เป็นส่วนตัว โจทก์กล่าวไว้ในวรรคสุดท้ายแห่งคำฟ้องเหียงว่า “แต่จำเลยมิได้แสดงแก่เจ้าพนักงานกองทะเบียนและในหลักฐานการชำระบัญชีว่า จำเลยเป็นลูกหนี้ค่ากระสอบของโจทก์ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งโจทก์ถือว่าจำเลยปิดบังหนี้สินรายหนี ทั้งจำเลยมิได้ชำระเงินค่ากระสอบให้แก่โจทก์ โจทก์จึงจำเป็นต้องยื่นฟ้องขอคำสั่งบังคับของศาลให้จำเลยชำระหนี้ดังกล่าวแล้วให้แก่โจทก์ต่อไป” ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเห็นว่า คำบรรยายฟ้องดังกล่าวข้างต้นไม่เพียงพอที่จะให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบเป็นส่วนตัวดังที่โจทก์ประสงค์ เพราะจะถือว่าโจทก์กล่าวหาจำเลยให้รับผิดชอบละเมิดก็ยังไม่ได้ การกล่าวหาให้รับผิดชอบละเมิด จะต้องกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์ต้องเสียหายเพราะการกระทำของจำเลย เหียงแต่จำเลยมิได้แสดงต่อเจ้าพนักงานและหลักฐานในการชำระบัญชีถึงหนี้สินรายหนี ซึ่งไม่ปรากฏในคำฟ้องว่า

เพราะเหตุใด จะฟังเลขไปตั้งโจทก์กล่าวในคำฟ้องว่าจำเลยปิดบังหุ้นสินราชัน ก็ยังหาได้ไม่ เพราะโจทก์ไม่ได้บรรยายเหตุประกอบอันจะให้ฟังได้เช่นนั้น กิจของโจทก์จึงไม่มีทางจะให้จำเลย ที่ ๒ ที่ ๓ รับผิดชอบเป็นส่วนตัวร่วมกับจำเลยที่ ๑ ได้ แต่จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ เป็นผู้ชำระบัญชีเล็ก บริษัทจำเลยที่ ๑ ย่อมมีหน้าที่จัดการใช้หนี้เงินและแจกจ่ายสินทรัพย์ ของบริษัทจำเลยที่ ๑ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๕๐ และ ๑๒๗๒

ด้วยเหตุนี้ จึงพิพากษาแก้ว่าจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว แต่ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ชำระบัญชี ถ้าอุทธรณ์แนบศาลชั้นต้นลงไปเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ส่วนคำอุทธรณ์แนบชั้นอุทธรณ์และฎีกาให้เป็นพับไป นอกจากนี้แก่นคงเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

(ชวน สิงห์เถาะ การุณรัตน์ราทร อนุสรณ์นิตสาร)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๗/๒๕๐๔

เรื่อง ยักยอก นอโง

นายมูล ตั้งเมือง

โจทก์

ระหว่ง

นายสมบูรณ์ สารโกศล

จำเลย

การทเจ้าหนได้รับต้นเงินและดอกเบยมาแล้วไม่สลักหลังในสัญญาที่รับปากไว้กับ ลูกหนัน ไม่ผิดฐานนอโง และเมื่อเอาเงินดังกล่าวไปเป็นประโยชน์ตนและผู้อื่น ก็ไม่ผิดฐาน ยักยอก เพราะเงินนเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าหนแล้ว

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานนอโงและยักยอกทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓, ๓๕๒ ศาลแขวงเชียงใหม่พิพากษายกฟ้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกา

“ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ในข้อกล่าวหาฐานนอโง ตามฟ้องโจทก์ เป็นเรื่องโจทก์ ชำระดอกเบย และผ่อน ชำระต้น เงินกู้ให้แก่จำเลย โดยจำเลย รับรองว่าจะ สลักหลัง

สัญญาผู้ให้ในภายหลัง แต่แล้วต่อมาจำเลยไม่สลับหลังสัญญาก็ ถือได้เหิงว่าจำเลยกระทำผิด คำรับรองที่ได้ให้ไว้ต่อโจทก์ หาเข้าลักษณะข้อฟ้องไม่ ส่วนในข้อกล่าวหาฐานชักชองนั้น เมื่อฟ้องของโจทก์เองกล่าวว่า โจทก์ได้ชำระดอกเบี้ยและต้นเงินบางส่วนให้แก่จำเลย เงินที่โจทก์ชำระให้แก่จำเลยไปเพื่อชำระหนี้ดังกล่าวย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย จำเลยจึงห้ามความผิดฐานชักชองตามฟ้องไม่

จึงพร้อมกันพิพากษาขึ้นตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ยกฎีกาโจทก์."

(เจริญฤทธิศาสตร์ สุทธิวาทีสุวณฺโณ สนิท สุมาวงศ์)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๖/๒๕๐๔

เรื่อง การสืบพยานบุคคลแทนเอกสาร
หลักฐานการชำระดอกเบี้ยเงินกู้

นายเต่าน้ำ แซ่เจี๋ย

โจทก์

ระหว่าง

นายผดุง โภคัตติวิตร

จำเลย

การชำระดอกเบี้ยเงินกู้ นั้น แม้จะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดงก็สืบพยานบุคคลแทนได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒

สัญญาจำนองเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท จำเลยขอสืบว่า เวลาจำนองโจทก์จ่ายเงินให้เพียง ๕๐,๐๐๐ บาท หักเอาไว้เป็นดอกเบี้ยเสีย ๑๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบได้ไม่ขัดต่อวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๔ แต่เป็นการนำสืบถึงการชำระดอกเบี้ย

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยจำนองที่ดินไว้กับโจทก์เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ต่อปี กำหนดไถ่ถอนภายใน ๓๐ เดือน ครบกำหนดจำเลยไม่ไถ่ถอน โจทก์บอกกล่าวแล้ว ดอกเบี้ยที่ค้างเป็นเงิน ๘,๓๖๐ บาท ขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน ๖๘,๓๖๐ บาท เพื่อไถ่ถอน ถ้าจำเลยไม่ไถ่ถอน ก็ขอให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของเอาเงินชำระหนี้

จำเลยให้การว่า ได้ตกลงกับโจทก์ ๖๐,๐๐๐ บาท จึงทำสัญญาจำนองกับโจทก์ ทำสัญญาแล้วโจทก์จ่ายเงินให้จำเลยเพียง ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินตามสัญญาอีก ๑๐,๐๐๐ บาทนั้น โจทก์คิดหักเป็นดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อเดือนรวม ๓๐ เดือน ต่อมาจำเลยได้ชำระดอกเบี้ยให้โจทก์ไปแล้วรวม ๓๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์ไม่ออกใบรับให้เพราะเป็นดอกเบี้ยเกินอัตรา จำเลยยังคงชำระเงินโจทก์เพียง ๓,๕,๖๓๗ บาท ๕๐ สตางค์

ศาลชั้นต้นตั้งคดีฟ้องโจทก์แล้ววินิจฉัยว่า ในสัญญาจำนองระบุว่า จำเลยได้รับเงินไปเสร็จสิ้นแล้ว จะนำสืบว่ารับเงินไม่ครบไม่ได้ เพราะเป็นการสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไข เอกสาร ในเรื่องดอกเบี้ย จำเลยก็ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดง จึงสืบไม่ได้ พิพากษาให้จำเลยไถ่ถอนจำนองโดยชำระเงินตามฟ้อง มิฉะนั้น ให้ยึดทรัพย์จำนองขายทอดตลาดเอาเงินชำระ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ แล้วพิพากษาใหม่ โจทก์ฎีกา

“ศาลฎีกาได้ตรวจสอบจำนวนประมุขปรึกษาคดีจนตลอดแล้ว ที่จำเลยขอสืบว่า ได้ชำระดอกเบี้ยให้โจทก์ไปแล้ว ๓๐,๐๐๐ บาทนั้น แม้จะไม่มียานหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดง จำเลยก็สืบพยานบุคคลได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ เพราะมาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ มีความหมายแต่เฉพาะการชำระต้นเงินกู้ ดังที่ศาลฎีกาได้เคยพิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานในคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๐๓ ระหว่างนางแฉล้ม บุญยะประภุติ โจทก์ นายถวัลย์ เพียรตระกูล จำเลยแล้ว ส่วนที่จำเลยขอสืบว่าเวลาจำนอง โจทก์จ่ายเงินให้เพียง ๕๐,๐๐๐ บาท หักเอาไว้เป็นดอกเบี้ยเสีย ๑๐,๐๐๐ บาท จำเลยก็นำพยานบุคคลมาสืบได้เช่นเดียวกัน เพราะไม่ใช่เป็นการสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาจำนองอันเป็นหนังสือ อันขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๔ แต่อย่างใด ข้อต่อสู้ของจำเลยมีความหมายว่า จำเลยได้รับเงิน ๖๐,๐๐๐ บาทเต็มตามสัญญา แต่ต้องหักใช้โจทก์เป็นดอกเบี้ยล่วงหน้าเสีย ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นการนำสืบถึงการชำระดอกเบี้ยเช่นเดียวกัน ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยขาดมาขอบแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น ศาลฎีกาจึงพิพากษาขึ้น ให้ยกฎีกาโจทก์ กำหนดความขึ้นฎีกาให้ศาลชั้นต้นรวมสั่งเมื่อพิพากษาใหม่”

หมายเหตุ : ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๐๓ ซึ่งได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่า การกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำสืบการใช้เงินได้ ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ นั้น หมายถึงการใช้ต้นเงินที่กู้ยืมเท่านั้น ไม่เกินความถึงการใช้ดอกเบี้ยด้วย ฉะนั้น ย่อมนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้ ทั้งนี้เพราะดอกเบี้ยเป็นหนี้เกิดภายหลังจากที่กู้เงินเขาไปแล้ว เป็นดอกผลนิติบัญญัติที่งอกออกเพิ่ม จึงไม่ใช่ต้นเงิน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๖/๒๕๐๔

เรื่อง เพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ว่าความ
อย่างคนอนาถา

นายเอง พานิชเจริญ
ระหว่าง

โจทก์

นายอุดม พานิชเจริญ

จำเลย

ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้โจทก์ฟ้องความอย่างคนอนาถา เมื่อในระหว่างพิจารณาปรากฏว่าโจทก์มีทรัพย์สินที่จะเสียค่าธรรมเนียมได้ ศาลก็มีอำนาจสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสียได้ คำสั่งเช่นนี้ ถ้อยเท่ากับศาลได้เพิกถอนคำสั่งที่อนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาถาเสียแล้ว โจทก์จึงต้องอุทธรณ์คำสั่งภายใน ๗ วัน

คดีนี้ โจทก์ได้รับอนุญาตให้ฟ้องคดีอย่างคนอนาถา ต่อมาเมื่อสืบตัวโจทก์แล้ว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า โจทก์มีบ้านราคาดำหมื่นบาท กับมีผลประโยชน์จากที่ดินที่ฟ้องด้วย โจทก์ไม่อนาถา จึงให้นำค่าฤชาธรรมเนียมมาชำระ ครั้นถึงกำหนดโจทก์แถลงว่าไม่มีเงินจะเสีย ศาลจึงตั้งจำหน่ายคดี โจทก์อุทธรณ์ ศาลชั้นต้นตั้งว่าโจทก์ไม่อุทธรณ์เรื่องอนาถาใน ๗ วัน ไม่รับอุทธรณ์ โจทก์อุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์ตั้งรับ แล้วพิพากษายืน โจทก์ฎีกา

“ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว บัญญัติว่า เมื่อศาลอนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาถแล้ว ต่อมาปรากฏว่าโจทก์มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียมได้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๕๕ ศาลจะสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมเสียโดยมิขัดหรืออายัดทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ ได้หรือไม่ โดยมติของที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาเห็นว่า ตามมาตรา ๑๕๖ ในการที่ศาลจะอนุญาตให้ว่าความอย่างคนอนาถนั้น ศาลจะยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้ทั้งหมดหรือแต่เฉพาะบางส่วนก็ได้ และโดยปกติกระบวนการพิจารณาใดที่ศาลได้สั่งไปแล้ว ต่อมาเห็นว่า ยังไม่เหมาะสมแก่การที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาเช่นนั้นต่อไป เพื่อให้การพิจารณาได้ดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรมและเหมาะสม ศาลย่อมมีอำนาจที่จะสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิกถอนคำสั่งนั้นเสียได้แล้วสั่งใหม่ตามที่เห็นสมควร เช่น ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาถ ในระหว่างพิจารณาปรากฏว่าโจทก์มีทรัพย์สินที่จะเสียค่าธรรมเนียมได้ แม้ที่บัญญัติในมาตรา ๑๕๕ ให้อำนาจศาลยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ เพื่อชำระค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุดได้ก็ตาม ก็ทำให้ศาลจะต้องสั่งดังนั้นเสมอไปไม่ ศาลย่อมมีอำนาจที่จะสั่งเป็นอย่างอื่นได้ตามที่เห็นเป็นการเหมาะสม ที่มีมาตรา ๑๕๕ ไว้เพื่อให้อำนาจแก่ศาลที่สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของพยานหรือต่อสความอย่างคนอนาถได้ มิได้หมายความว่า ศาลจะมีอำนาจเพียงเท่านั้น ฉะนั้น ที่ศาลชั้นต้นสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสีย จึงเป็นอำนาจศาลที่จะสั่งได้ และเมื่อมีคำสั่งดังกล่าวก็ย่อมถือได้เท่ากับศาลได้เพิกถอนคำสั่งที่อนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาถเสียแล้ว มีผลเท่ากับไม่อนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาถ ถ้าโจทก์เห็นว่า โจทก์ควรจะได้รับอนุญาตให้ฟ้องคดีอย่างคนอนาถต่อไป โจทก์ก็ชอบที่จะอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาชำระนั้น ภายในกำหนดเจ็ดวันตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ วรรค ๕ เมื่อโจทก์ไม่อุทธรณ์ภายใน ๗ วัน คำสั่งนั้นก็ถึงที่สุด ซึ่งโจทก์จะต้องปฏิบัติตาม เมื่อโจทก์ไม่ปฏิบัติ กรณีก็ต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๔ (๒) ศาลสั่งจำหน่ายคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๒ (๑) ”

จึงพิพากษายืน

(เจริญฤทธิศาสตร์ สุทธิวาหนฤทธิ สนิท สุมาวงศ์)

หมายเหตุ :

คดีนี้มีปัญหาว่า ศาลมีอำนาจสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสียได้หรือไม่ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ บัญญัติไว้โดยตรงแล้วว่า “ถ้าปรากฏต่อศาลว่า บุคคลผู้ฟ้องหรือต่อสู้ความอย่างคนอนาถานั้นมีทรัพย์สินพอจะเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้โดยมีอยู่แล้วในเวลาที่มีคำขอฟ้องหรือต่อสู้ความอย่างคนอนาถาก็ หรือมีชั้นภายหลังก็คือ ก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีก็ ให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเช่นว่านั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไว้รอคำวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมมาลง”

ซึ่ง มีความหมายให้ ศาล ดำเนินคดี นั้น ต่อไป จนเสร็จ แล้วจึง ชี้ขาด ค่าฤชาธรรมเนียมต่อไปตามมาตรา ๑๕๕ วรรค ๒, ๓, ๔ แต่คดีนี้ ศาลกลับสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสีย ครั้นถึงกำหนด โจทก์แถลงว่า ไม่มีเงินจะเสีย ศาลจึงสั่งจำหน่ายคดีเสีย

ในปัญหาข้อนี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ศาลมีอำนาจทั่วไปที่จะสั่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตามแต่กรณี คือ เป็นอำนาจทั่วไปของศาล มิฉะนั้นศาลก็ไม่อาจดำเนินคดีให้เสร็จไปโดยเรียบร้อยและเป็นธรรมได้ ส่วนกรณีตามมาตรา ๑๕๕ เป็นแต่อำนาจพิเศษ ให้ศาลยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เท่านั้น ฉะนั้น ศาลจะไม่ใช่อำนาจพิเศษตามมาตรา ๑๕๕ แต่ใช้อำนาจทั่วไปก็ย่อมทำได้เสมอ เช่น คดีนี้ปรากฏแล้วว่า โจทก์มีทรัพย์สินพอเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้ ไม่ใช่ยากจนตามที่ส่งอนุญาตไว้ ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้นำเงินค่าฤชาธรรมเนียมมาเสียได้ ซึ่งเป็นผลเท่ากับศาลถอนคำอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาอยู่ในตัว เมื่อโจทก์เพิกเฉยไม่ทำตามคำสั่งศาล ศาลย่อมจำหน่ายคดีได้ตามมาตรา ๑๗๔ (๒)

เรื่องเก่า เล่าใหม่

เรื่องที่น่ามาเผยแพร่ เป็นข้อความในสมุดปกของจอมพลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) ขณะดำรงตำแหน่งเจ้าหมื่นไวยวรนาถ มีข้อความที่เป็นคติเตือนใจข้าราชการอยู่หลายประการ ท่านได้เขียนเป็นทำนองรำพึงความในใจ จากข้อความนี้ย่อมแสดงถึงคุณลักษณะของท่านว่าต้องตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

อำนาจ อินทุติ

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี

วัน ๕ กุมภาพันธ์ ปีมะเมีย จุลศักราช ๑๒๕๔ พ.ศ. ๒๔๖๕

“คนที่ทำราชการโดยแท้จริงซึ่งกระทำให้คนอื่นที่โดยมาก เป็นที่รักชอบพอนั้นยากที่จะทำได้ ถ้าจะเอาแต่ราชการฝ่ายเดียวคนที่เป็เพื่อนข้าราชการที่ท่าพอประมาณก็เป็นที่แตกร้างกันไปสิ้น ถ้าจะทำแต่อดุ้มอด่วย ถ้าแม้ราชการเสียไปตัวเราก็ต้องรับผิดชอบคนเดียว ยิ่งคิดไปก็เป็นเครื่องรอนใจ กับความบาปที่ปองตัวเราก็ต้องรับผิดชอบด้วยทั้งชาติหน้าและชาติหน้า เหมือนกับตัวเราได้เป็นผู้บังคับการทหารนับด้วยพันคน บางทีทหารทำผิดตัวเราก็ต้องทำโทษ บางทีทหารหนักก็ต้องไปเกาะเอาตัวบิดามารดาามาจำเร่งเอาตัวบุตร แต่คนพวกนั้นจะได้มีความผิดด้วยก็หาไม่ ต้องมาทนความเวทนาด้วยบุตร ครั้นจะไม่ทำตงนนราชการก็เสีย ความบาปเหล่านั้นเราก็ต้องเป็นผู้รับทั้งสิ้น

ยิ่งคิดก็ยิ่งเศร้าใจมาก ทั้งตัวก็มีความเหน็ดเหนื่อยมาก ครั้นจะละราชการทิ้งเสียหาความสุขในใจ พระเดชพระคุณท่านก็มิอยู่กับตัวเรา ครั้นทำไปยิ่งนานพระเดชพระคุณก็ยิ่งมาก เข้าทุกทีไม่รู้ว่าจะคิดอย่างไรได้

ไม่เอา รักษาชื่อเสียงของบิดามารดา จนกระทั่งบิดาตาย เมื่อบิดาเราตายแล้ว เรายังทำราชการ อยู่ในกรมทหารมหาดเล็กเราได้ทำความดีไว้ในกรมทหารนั้นก็มาก เราได้รักษาตัวตามคำของ บิดา เราได้อุตสาหะอดทนมาจนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เห็น ว่าเราเป็นคนซื่อตรง จึงได้ทรงพระกรุณาใช้ด้วย ต่อมาเมื่อมีราชการสำคัญ เราต้องไปราชการ กับพระยาภาสฯ ถึงเมืองลอนดอน ครั้นกลับมาแล้วโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็น หัวหมื่นมหาดเล็ก และโปรดเกล้าฯ ให้เราทำการเก็บของมีอานาจอยู่บนพระที่นั่งและพระตำหนัก ต่าง ๆ และได้โปรดเกล้าฯ ให้เราเป็นคนดูแลราชการในเรื่องสีลาของหลวง แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เราเป็นกงสีวัดพระศรีรัตนศาสดารามกับการโยธาทางปวง เราก็ได้ตั้งใจฉลองพระเดชพระคุณ โดยซื่อสัตย์สุจริต มิได้คิดหาความสุขได้ตัว ครั้นต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เราเป็น ผู้บังคับการทหารหน้าโดยดีทีชขาด เราก็ได้ทำราชการทุกสิ่ง มิได้ละทิ้งให้ราชการของ ท่านเสีย แต่ความสุขในตัวเรานั้นหาไม่เลย วันหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมงเราก็ทำตลอดวันไว้แต่นอน หลับไปเท่านั้น เราได้ใช้เงินหลวงปีหนึ่งกว่าหมื่นชั่ง ผลประโยชน์ที่เราได้ก็ชดเชยเงินเดือนที่ พระราชทานเท่านั้น ความจนก็เบียดเบียนเราเข้ามาทุกวันทุกเวลา อาหารที่จะเลี้ยงพี่น้องก็ไม่ค่อยจะพอกันรับประทาน บ้านก็มิพอกันอยู่ ถึงตัวเราจะได้รับความลำบากถึงเพียงนี้ เราก็ยังมีต้นดานอันซื่อตรงอยู่เสมอ ที่เราทนได้นั้นก็เพราะเรามีความกตัญญูต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบิดามารดาของเราซึ่งเป็นผู้มีพระเดชพระคุณอันยิ่งใหญ่ ที่ตัวเราได้เขียนไว้ เป็นแต่ย่อ ๆ ถ้าท่านผู้ใดได้พบเรื่องราวนี้แล้ว จงประพาดิตัวให้เหมือนกับข้าพเจ้า ก็คงจะมีประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งหลายโดยมาก

(ลงนาม) เจ้าหมื่นไวยวรนาถ

^๑ กัดมาจากหนังสือเรื่อง “ประวัติการของจอมพลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต)” รวบรวมครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

วงการกฎหมายสากล

THE RULE OF LAW ทำเหตุ

นายคริสเตียน เอ. แคล์เซด ทนายความและสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาแห่งประเทศลิเบเรียเป็นนักกฎหมายที่มีชื่อเสียงเด่นมากคนหนึ่งในทวีปแอฟริกา เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการของประเทศนั้นเป็นเวลา ๑๖ ปี ก่อนที่จะลาออกมาดำเนินอาชีพส่วนตัว นายแคล์เซดได้รับเชิญจากคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ (The International Commission of Jurists) ให้ไปร่วมประชุม ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเคดีย์ ประเทศอินเดียเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ เขาได้ฝากฝีมือลายมือในการประชุมได้เป็นที่น่าชื่นชม โดยเฉพาะในการตั้งสรรค์ผู้ภูมิตรัดัมพันธ์กับบรรดานักกฎหมายจากหลายประเทศในทวีปแอฟริกา และได้บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างที่ดีสำคัญในการส่งเสริมและเทอดทูนความยุติธรรมตามหลักนิติธรรมวินัย (The Rule of Law)

ในการประชุมครั้งต่อมาของคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจัดขึ้น ณ เมืองลาโกซ ประเทศไนจีเรีย เมื่อวันที่ ๓ ถึง ๗ มกราคม ๒๕๐๕ นายแคล์เซดได้รับเชิญให้ร่วมไปกับคณะผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศลิเบเรียอันมี พณฯ เอ. แดช วิดสัน ประธานศาลฎีกาเป็นหัวหน้าคณะ อันการเชิญบุคคลใดไปร่วมประชุมในคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศได้พิจารณาเลือกเชิญเฉพาะ บุคคลที่ได้สรรแล้วหรือ เชื้อถือ ในความสามารถและคุณวุฒิ จะเห็นได้จากจำนวนผู้ร่วมประชุมครั้งนั้น ๑๘๕ คน ล้วนแต่เป็นผู้พิพากษา ผู้ทรงเกียรติและทนายความผู้มีชื่อเสียง ล้วนมากมาจากประเทศในทวีปแอฟริกา และบางส่วนมาจากประเทศอื่นที่สนใจในเรื่องนี้ ผู้ได้รับเชิญแต่ละท่านต่างมีสิทธิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

๑ ดูรายละเอียดการประชุมครั้งนี้ ในวงการกฎหมายสากล : ดุลพาหเล่ม ๑๐ ปีที่ ๘ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

คณะกรรมการ ฯ ประสงค์จะให้แต่ละท่านมีโอกาสเต็มที่ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งบางเรื่อง
อาจจะเห็นในแนวเดียวกัน บางเรื่องอาจจะขัดแย้งแตกต่างกัน ทั้งในการเขียนเอกสารประกอบการ
การประชุม (working paper) หรือในการอภิปรายต่อที่ประชุม มีหลายประเทศที่ผู้ร่วมประชุม
เป็นสมาชิกในคณะรัฐบาลและหัวหน้าฝ่ายค้านร่วมประชุมอยู่ด้วยกัน แต่อภิปรายโต้แย้ง
ปัญหาเกี่ยวกับหลักนิติธรรมวินัยในทางตรงกันข้าม อย่างไรก็ตามทุก ๆ ท่านต่างก็มุ่งอยู่ที่
จุดหมายเดียวกัน คือการส่งเสริมและสนับสนุนให้หลักนิติธรรมวินัยนี้แพร่หลายเข้าถึงประชาชน
และรัฐบาลต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ต้องหวาดหวั่นในการจะ
วิพากษ์วิจารณ์งานและการกระทำอันโหดร้ายป่าเถื่อน ไม่ชอบไม่ควร ไม่ว่าเหตุอันใดจะเกิดขึ้น
ในประเทศใด หรือในส่วนของโลก แม้แต่ในประเทศบ้านเกิดของผู้เข้าร่วมประชุมเอง
ในการประชุมที่เมืองลาโกซ นายแคล์เซตเป็นผู้หนึ่งในกลุ่มผู้อภิปรายประเภทเผด็จรอน
เขาจริงเอาจริง

เมื่อผู้แทนของประเทศลิเบเรียกลับจากการประชุมครั้งนั้น ประธานศาลฎีกาวิลด์สัน
ได้นำสำเนาเอกสารประกอบการประชุม ซึ่ง นายแคล์เซต เรียบเรียง ส่งให้คณะกรรมการ นัก
กฎหมายระหว่างประเทศพิมพ์แจกจ่ายแก่บรรดาผู้เข้าประชุมกลับมาเสนอต่อรัฐบาล จากข้อ
ความใน เอกสารฉบับนั้น จึงได้มีการ กล่าวหา และ ด้อยถอน นายแคล์เซต ในความผิดฐานละเมิด
อำนาจศาล เพราะข้อความในเอกสารนั้นมีการวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการยุติธรรมของศาลใน
ประเทศลิเบเรียในทางผิด ๆ นายแคล์เซตเขียนโต้คดีศาลฎีกาได้หลายประการ ในที่สุดนาย
แคล์เซตก็ถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลในข้อหาละเมิดอำนาจศาลฎีกา

ศาลเปิดการพิจารณาคดีเมื่อวันที่ ๒๒, ๒๓ และ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔ นายวิลด์สัน
ประธานศาลฎีกาไม่ได้นั่งพิจารณาร่วมอยู่ด้วย นายแคล์เซตจำเลยต่อสู้คดีในศาลด้วยตนเอง
อย่างสุดความสามารถ ครั้นวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๔ ศาลฎีกาโดยผู้พิพากษาเจมส์ เอ.เอ. บีแอร์
ได้อ่านคำพิพากษาซึ่งมีความยาวถึง ๔๒ หน้า และโดยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ให้จำเลยฟัง
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่านายแคล์เซต เขียนเอกสารประกอบการประชุมฉบับนี้โดยมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์
เป็นการเขียนขึ้นเพื่อประสงค์ให้ร้ายป้ายสีศาล เพราะสาเหตุบาดหมางเป็นส่วนตัวที่ไม่ลงรอย
กับศาลมาแต่สมัยที่นายแคล์เซตยังอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการ นายแคล์เซตอาศัยบทความ
ที่จะส่ง ไปยัง คณะกรรมการ นักกฎหมาย ระหว่าง ประเทศ เป็นเครื่อง มีอรรถจุไว้ อารมณ์ ค้าง

โจมตีวิจารณ์เสียชื่อเสียงอย่างรุนแรง ซึ่งศาลฎีกาเห็นว่าเป็นการประพาศผิดมรรยาทนายความอย่างร้ายแรง ทั้งเป็นการกระทำอันมิชอบทั้ผู้มอาช้พทางกฎหมาย จะเรียนวิจารณ์ศาลในทำนองก้าวร้าวและไม่เคารพยำเกรงศาล แม้จำเลยจะต่อสู้ว่าบทความที่เขียนนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นในหลักการของนิติธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกก็ตาม ก็เป็นการกล่าวอ้างจนเพ้อบังหน้าซ่อนเจตนาอันไม่สุจริตของจำเลยเท่านั้น ศาลฎีกาจึงพิพากษาลงโทษให้ให้นายแคล้เซลดออกจากสมาชิกภาพแห่งเนติบัณฑิตยสภา และห้ามมิให้นายแคล้เซลดว่าความในศาลของประเทศลิเบเรียต่อไป

ผู้ที่พลอยฟ้าพลอยฝนไปด้วยอีกคนหนึ่งก็คือ ทนายความชื่อนาย ซี. ลอเรนโซ ซิมป์สัน ทนายผู้นี้ได้รับหมายศาลเรียกตัวให้ไปเบิกความเป็นพยานโจทก์ในคดีนี้ศาล แต่นายซิมป์สันตอบศาลว่าเขาไม่อาจไปเป็นพยานให้อัยการโจทก์ได้ เพราะเขามีความเห็นชอบกับพฤติการณ์ที่นายแคล้เซลดกระทำไปนั้นทุกอย่างทุกประการ ศาลฎีกาเลยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ห้ามมิให้นายซิมป์สันว่าความในศาลมีกำหนด ๑ ปี ฐานขัดขืนไม่มาศาลเมื่อศาลได้มีหมายเรียกโดยชอบแล้ว

คณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศออกจะเดือดร้อนในกรณีเช่นนั้น แสดงว่าไม่เห็นด้วยกับการกระทำและคำพิพากษาของศาลฎีกาแห่ง ประเทศลิเบเรียที่ลงโทษนายแคล้เซลด เพราะถ้าหากทุกประเทศทำเช่นเดียวกับประเทศลิเบเรียบ้าง ก็เท่ากับทำลายอุดมการณ์ของคณะกรรมการ ฯ ที่ประสงค์จะให้ผู้ร่วมประชุมทุกคนมีอิสระเสรีเต็มภาคภูมิในการประชุม เพื่อจะได้วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นทั้งในแง่ดีและแง่เสีย ในปัญหาการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในประเทศต่างๆ ในโลก การยอมให้ทุกคนมีเสรีภาพสมบูรณ์เท่านั้น คณะกรรมการ ฯ จึงสามารถประมวลข้อแตกต่างและข้อคิดเห็นอันเป็นอิสระและอย่างจริงใจจากผู้ร่วมประชุมแต่ละท่าน และสิ่งเหล่านั้นที่จะแสดงให้เห็นถึงจิตใจและสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยอันแท้จริง °°

“ ส.ม.ป. ”

หนูกับศาลสูงสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากมีคำร้องทุกขความให้หนูกชุมในละแวกหมู่บ้าน
อนามัยจ้งหวัดวิลเดียม
เยนตรีแห่งมตรัฐบัลติมิงจึงได้ทำการตรวจค้นแต่ละบ้านในหมู่บ้านนี้
ในที่สุดได้ตรวจค้นมา

ถึงบ้านนายอารอน ดี. แฟรงค์ เพียงแต่มองเท่านั้นอนามัยจังหวัดก็บอกได้ทันทีว่าบ้านนี้อยู่ในลักษณะทรุดโทรมถึงที่สุดแล้ว หลังบ้านเต็มไปด้วย หนูประปนอยู่กับ กองอุจจาระ รวมกับกองฟาง กองใบอ้อยแห้งที่ไซ้เป็นเซอเพลิง และกองเศษสิ่งสกปรกที่พ่นาหนักประมาณครึ่งตันอีกด้วย แต่นายแฟรงค์เจ้าของบ้าน ไม่ยอมให้ท่าน อนามัยจังหวัดเข้าไป ทำการตรวจค้น ในบ้าน โดยไม่มีหมายค้น ผลที่สุดนายแฟรงค์ก็ถูกปรับ ๒๐ เหรียญตามกฤษฎีกามี ค.ศ. ๑๙๐๑ ซึ่งให้อำนาจอนามัยจังหวัดทำการตรวจค้นบ้านในเวลากลางวันได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

คดีนี้ได้ขึ้นไปสู่ศาลสูงสหรัฐ ในที่สุดศาลสูงได้พิพากษายืนให้ปรับตามกฎหมายดังกล่าวแล้วด้วยคะแนนเสียงที่คู่มากคือ ๕ ต่อ ๔ ศาลสูงวินิจฉัยว่าการไปตรวจค้นบ้านของอนามัยจังหวัดไม่เป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก้ไขครั้งที่ ๔ ซึ่งบัญญัติคุ้มครอง “สิทธิของประชาชนที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสารและทรัพย์สินสมบัติจากการตรวจค้นและจับกุมโดยปราศจากเหตุผล”

ท่านตุลาการเฟลิกซ์ แฟรงค์เฟิร์ตเตอร์ เขียนความเห็นฝ่ายเสียงข้างมากว่า การคุ้มครองสิทธิภายในครอบครัวตามรัฐธรรมนูญมุ่งหมายจะบ่อนกั้นไม่ให้เจ้าพนักงานยึดหลักฐานนำไปเป็นหลักฐานอันเจ้าของบ้านในคดีอาญา โดยมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในกฎหมาย “แม้จะกำหนดสิทธิภายในครอบครัว (Right to Privacy) ตามรัฐธรรมนูญให้กว้างขวางอย่างไรก็ตามที่ จะนำเอาการคุ้มครองบ่อนกั้นมาอ้างในที่นี้หาได้ไม่ เพราะไม่ใช่เป็นการแสวงหาหลักฐานในคดีอาญา ไม่ใช่เป็นการตรวจค้นในเวลากลางคืน แต่เป็นการเยี่ยมเยียนตามธรรมดาในเวลากลางวันต่างๆ กาลเวลาและประสพการณ์ได้สอนให้เรารู้ว่าอำนาจตรวจค้นบ้านเรือนมีความสำคัญอันจำเป็นแก่การรักษาไว้ซึ่งสุขภาพและอนามัยของสังคมเพียงใด อำนาจนี้ถูกรีดรอนจากความประสงค์อันกว้างขวางของกฎหมายเพื่อคุ้มครองการตรวจค้นเพื่อหาหลักฐานในคดีอาญาเป็นอันมาก”

ท่านตุลาการวิลเลียม โอ. ดักลาส เขียนความเห็นฝ่ายเสียงข้างน้อยว่า “คำวินิจฉัยของศาลสูงนี้ทำให้ความหมายของสิทธิภายในครอบครัวลดความสำคัญลง สิทธิอันนี้เป็นมรดกชนหนึ่งตกทอดมายังพลเมืองอเมริกันซึ่งเป็นเจ้าบ้านทุกคน ขอให้เราจงมาเป็นพยานในการได้สละมรดกกรรมของส่วนสำคัญส่วนหนึ่งแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งได้แก้ไขเมื่อครั้งที่ ๔ นี้”

นอกจากนี้ที่จริงฟังได้ว่าอนามัยจึงหวังจะมีผลตามที่ระบอหมายค้นได้แล้ว ท่าน
ตุลาการตุลาการศาลได้เน้นคำสิทธิมนุษยชนของราษฎรแฟรงค์ได้ถูกปฏิเสธ "การละเมิดสิทธิภาย
ในครอบครัวโดยเจ้าพนักงานของรัฐบาลครั้งเดียว ก็อาจก่อภาวะอันหนักให้แก่กรณีที่จะเกิด
ขึ้นต่อไป การตรวจค้นเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยเป็นการสำคัญ แต่ก็คงไม่สำคัญกว่าการ
ตรวจค้นผู้ร้ายยาเสพติด ผู้รายลอบปลงสังหาร ผู้รายลักพา ผู้รายฆาตกรหรืออาชญากรอื่น ๆ
กรณีเหล่านี้ต้องมีหมายค้นทงหนน มีช้อยกเว้นแก่กรณีฉุกเฉิน เท่านั้น"

"สว"

การประชุมสัมมนาของสหประชาชาติเกี่ยวกับฐานะของสตรีในกฎหมาย ครอบครัว

สหประชาชาติโดยความร่วมมือของรัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับ
วัยเรื่องฐานะของสตรีในกฎหมายครอบครัวขึ้น ณ สิงคโปร์ โดยกำหนดจะมีการประชุมตั้ง
แต่วันที่ ๓๐ มกราคม ถึงวันที่ ๓๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ รวม ๑๔ วัน ประเทศที่เข้าร่วมประชุมก็
คือ ประเทศกลุ่มเอเชียและตะวันออกไกล ซึ่งรวมทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ด้วย

วัตถุประสงค์แห่งการ ประชุม สัมมนาก็เพื่อที่จะ แลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น และ
ประดัดพิจารณาซึ่งกันและกันระหว่างประเทศเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดย
การนำผู้แทนของแต่ละประเทศที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง (key people) มาประชุมสัมมนา
กันในระยะเวลาอันสั้น และผู้ที่เข้าประชุมจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญในทางกฎหมายหรือ
ในหน่วยงานอื่นซึ่งดำเนินงานอันเกี่ยวกับฐานะของสตรีด้วย สำหรับประเทศไทย โดยมี
คณะรัฐมนตรีซึ่งได้ประชุมเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๔ อนุมัติให้ส่ง นายสัญญา ธรรมศักดิ์
และ นางนันทกา สุประภาตนันท์ เป็นผู้แทนและผู้แทนสำรองตามลำดับ ไปร่วมประชุมครั้งนี้

เรื่องที่กำหนดไว้ในระเบียบวาระการประชุม :-

๑. การสมรส
  - ๑) อายุของการสมรส ความยินยอม ฯลฯ

๑ จากวารสารราชศัพท์ใหม่ ๑๘ พ.ค. ๑๕๕๘

- ๒) ผลแห่งการล้มรตอันเกี่ยวข้องกับฐานะของสตรีทางกฎหมาย
- (ก) ฐานะส่วนตัว ซึ่งรวมถึงความสามารถของหญิงมีสามีด้วย
- (ข) สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งรวมถึงอำนาจจัดการทรัพย์สินด้วย
- ๓) การขาดจากการล้มรต การเพิกถอนการล้มรต การหย่า รวมทั้งเหตุและผลแห่งการนั้น อันเกี่ยวข้องกับฐานะของสามีภรรยา
๔. อำนาจปกครอง (สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา)
๕. ฐานะตามกฎหมายของสตรีที่มีสามี
๖. สิทธิแห่งการรับมรดกของสตรี
๗. ปัจจัยทางสังคมที่มีผลกระทบต่อฐานะของสตรีในครอบครัว^๑
- “มโนญ”

ร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย (ต่อ)

อนุต้นจากข่าววงการกฎหมายสากล ในชุดพาหเล่ม ๘ ปีที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ เรื่องร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย มีความว่ารัฐดังกล่าวได้พิจารณา บรรจากร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์ ฉบับมาตรฐานเข้าไว้ในระเบียบวาระการประชุมแห่งรัฐสภาสมัยสามัญ พ.ศ. ๒๕๐๔ และได้ขอร้องให้เนติบัณฑิตยสภาแห่งรัฐช่วยพิจารณาให้ความคิดเห็นประกอบการพิจารณาดังนั้น

บัดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า คณะกรรมการกฎหมายของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียได้ลงมติมอบให้ Professor Harold Marsh Jr. กับ Professor William D. Warren แห่งคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียในลอสแอนเจลิส (University of California at Los Angeles) เป็นที่ปรึกษา และประมวลข้อกฎหมายและข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนจัดทำบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่าง พร้อมด้วยบันทึกข้อเปรียบเทียบ หลังจากได้หยั่งเสียงจากบรรดานักกฎหมายกับบุคคลทุกอาชีพที่เกี่ยวข้องแล้ว และเพื่อความรอบคอบ คณะกรรมการกฎหมายดังกล่าวได้แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นอีกคณะหนึ่งเพื่อตรวจพิจารณาร่าง

^๑ จาก “Memorandum on United Nations Seminar on the Status of Women in Family Law” และหนังสือต้นกเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ขบ. ๕๐๖๘/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๔

ประมวลกฎหมายพาณิชย์อย่างถาวรจะเอียดละอออีกคำรบหนึ่ง คณะอนุกรรมการฯ ได้ประชุมกันที่เมืองซาคาราเม็นโต (เมืองหลวงของรัฐแคลิฟอร์เนีย) เมื่อวันที่ ๒๕ และ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ ลงมติให้รับร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมบางตอนเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภา และลงมติให้ตัดบรรพ ๖ และบรรพ ๗ ของร่างประมวลกฎหมาย Bulk Transfers และ Warehouse Receipts, Bills of Lading and other Documents of Title ออกรวม ๒ บรรพ โดยเหตุผลที่ว่าบรรพ ๖ และบรรพ ๗ มีข้อยุ่งยาก ขัดข้องในทางปฏิบัติ และได้รับการโต้แย้งคัดค้านอย่างรุนแรงจาก องค์การเครดิต หลายแห่ง และจาก สหสมาคมงานโรงเก็บสินค้า (The Warehousemen's Association) ซึ่งถ้าไม่ตัดออกเสียก่อนในขณะนี้ จะทำให้ร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์บรรพอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ต้องรับเคราะห์ตกไปทั้งหมดด้วย

ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔ สมาชิกวุฒิสภารวม ๕ นายคือ นายฟาร์ นายรีแกน นายเรตติแกน นายโคบีและนายกรุนด์กี จึงได้เสนอร่างรัฐบัญญัติฉบับที่ ๓๐๘๓ ให้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายพาณิชย์ ฉบับที่คณะอนุกรรมการได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ต่อวุฒิสภาเป็นทางการ และเมื่อได้พิจารณาแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายจากคณะอนุกรรมการชุดเดิมเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ร่างรัฐบัญญัติฉบับที่ ๓๐๘๓ ก็เข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภาเพื่อขอมติรับหลักการ

อนึ่ง เมื่อทราบว่าคณะอนุกรรมการฯ ที่คณะกรรมาธิการกฎหมายแห่งวุฒิสภาตั้งขึ้น ได้มีมติให้ตัดบรรพ ๖ และ ๗ ออกจากร่างประมวลกฎหมายเดิม เนติบัณฑิตยสภาแห่งรัฐซึ่งสนับสนุนร่างประมวลอย่างเต็มที่ได้มอบเรื่องให้ Professor Marsh และ Professor Warren ร่วมกันพิจารณาแก้ไขบรรพ ๖ และ ๗ เสียใหม่ให้รัดกุมและชัดเจนยิ่งขึ้นให้หมดไป และเมื่อเรียบร้อยแล้ว นายฟาร์สมาชิกวุฒิสภาจึงได้เสนอร่างรัฐบัญญัติฉบับที่ ๓๒๔๘ ให้ประกาศใช้กฎหมายอันเป็นบทบัญญัติแห่งบรรพ ๖ และ ๗ แยกออกเป็นเอกเทศไปจากร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์เดิมต่อรัฐสภา

อย่างไรก็ดี คณะกรรมาธิการกฎหมายแห่งวุฒิสภาได้เปิดประชุมเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔ เพื่อพิจารณาร่างรัฐบัญญัติฉบับที่ ๓๐๘๓ ได้มีสมาชิกอภิปรายทั้งสนับสนุนและคัดค้าน ข้อคัดค้านส่วนใหญ่มุ่งอยู่ที่บรรพ ๘ ผลที่สุดเมื่อออกเสียงลงคะแนนแล้ว ร่างรัฐ

๑ ร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์นี้มีทั้งหมด ๘ บรรพ ดูรายละเอียดในจุลหาท เดือนสิงหาคม ๒๕๐๔ หน้า ๘๗๗

บัญญัติขึ้นไม่ได้รับคะแนนสนับสนุนเพียงพอจึงตกไป แต่ประธานคณะกรรมการเห็นสมควร
ส่งร่างรัฐบัญญัติดังกล่าวไปให้คณะกรรมการวิสามัญชั่วคราวของสภาอีกครั้งหนึ่งเพื่อศึกษาและ
พิจารณาตามลำดับมาตรา ร่างรัฐบัญญัติฉบับที่ ๑๒๔๘ ก็ประสบชะตากรรมเช่นเดียวกัน คือ
ตกไปในชั้นกรรมาธิการกฎหมาย และถูกประธานส่งไปให้คณะกรรมการวิสามัญชั่วคราว
พิจารณาร่วมกับรัฐบัญญัติฉบับที่ ๑๐๘๓ เป็นอันว่าร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์ตกไปในการ
ประชุมสมัยสามัญ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่คณะกรรมการวิสามัญชั่วคราวก็ได้กำหนดที่จะพิจารณา
ร่างรัฐบัญญัติทั้งสองใหม่อีกครั้งในเดือนกันยายน ๒๕๐๔ เพื่อเตรียมการสำหรับปีต่อไป

ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ แม้ว่าร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์จะตกไปใน
รัฐแคลิฟอร์เนีย แต่กฎหมายฉบับเดียวกันนี้ได้ผ่านรัฐสภาอื่นให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ใน
รัฐอาคันซอส โอไฮโอ โอไฮโอ และนิวยอร์ก เพิ่มขึ้นจากรัฐอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วใน
กุมภาพันธ์ เดือนสิงหาคม ๒๕๐๔ ข้อกล่าวสุดท้ายว่ารัฐสภาทั้งสองของรัฐโอเรกอนลงมติรับ
หลักการแห่งร่างประมวลกฎหมายพาณิชย์แล้ว

“กรีซ”

บทบาทของนักกฎหมายอเมริกันในสหรัฐอเมริกา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา, นาย อาร์เธอร์ เจ. โกลด์เบอร์ก
ได้กล่าวปราศรัยต่อชมรมนักกฎหมายของสถาบันกฎหมายอเมริกัน (The American Law
Institute) ในวันประชุมประจำปี ๑๙๖๓ ของสถาบัน ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม
๑๙๖๓ ถึงบทบาทของนักกฎหมายอเมริกัน ที่ได้รับใช้ประเทศต่อนั่นว่า ประชาชาติอเมริกัน
ตกเป็นหนี้บุญคุณต่อสถาบันแห่งนี้ที่ได้นำส่วนอันยิ่งใหญ่ในการทำความเจริญในด้านกฎหมาย
ให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในสังคมที่มีการปกครองกันด้วยค้ำจุนกฎหมาย มิใช่ด้วยคณะบุคคลนั้น หลัก
คุ้มครองเสรีภาพมนุษยชนหลักหนึ่ง ก็คือ การพัฒนากฎหมายด้วยวิธีอันชาญฉลาด และสถาบัน
แห่งนี้ได้ร่วมปฏิบัติในสิ่งดังกล่าวมาแล้ว เมื่อครั้งประธานาธิบดีเคนเนดี กล่าวปราศรัยในวัน
ปฏิญาณเข้ารับตำแหน่งนี้ ท่านได้ขอร้องให้ช่วยกันพิจารณาว่า ผู้ใดจะสามารถทำคุณ

๑ Journal of the State Bar of California : Vol. 36 No. 4, July–August, 1961. p. 444.

ประโยชน์อันเกิดขึ้นแก่ชาติของตนได้บ้าง มิใช่มีแต่เกิดอยู่ว่าชาติจะชั่วอะไรได้บ้าง คำอธิบาย
 ของท่านประธานาธิบดีชิลเลนดีประสงค์ที่จะกล่าวต่อบรรณาธิการหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะ เพื่อ
 นำไปเขียนบทความเท่านั้น แต่ท่านประธานาธิบดีได้มุ่งโดยตรงต่อพลเมืองสหรัฐเป็นรายบุคคล
 ด้วย ด้วยเหตุนี้คำอธิบาย จึงย่อมเป็นแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่ต่อบรรณานักกฎหมายทั้งหลาย
 ผู้กำลังปฏิบัติงาน มากมาย หลายแขนง ในฐานะผู้นำ แห่งประชาคม ที่จัก ต้อง แสวงหา วิธีการอัน
 เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือประเทศชาติ มีคนกล่าวหาว่าประธานาธิบดีเคนเนดีอาจออกกฎหมายบังคับ
 ให้คนนั้นทำอย่างนั้นอย่างนี้ได้ แต่สำหรับตัวองค์ปาฐกเองซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รวมรับผิดชอบ
 อยู่ในคณะรัฐบาล และมีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะต้องขบคิดแก้ไขมากมายนั้น
 เชื่อว่าในสังคมประชาธิปไตย การออกกฎหมายบังคับให้คนปฏิบัติตามนั้นดูไม่สู้จำเป็นนัก
 เพราะเหตุว่า สังคมในระบอบนี้ หน้าที่ต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นจากมโนธรรมเสรี (a free conscience)
 ของตนเอง องค์ปาฐกเคยแจ้งต่อบรรดากรรมการและนางงานทั้งหลายว่า ถ้าหากเขาเหล่านั้นมี
 จิตใจปรารถนาที่จะปรับปรุงสัมพันธภาพระหว่างกันให้ดีขึ้นเองแล้ว รัฐบาลก็จะไม่สอดแทรก
 ไม่พยายามออกหมายมาบังคับขู่เข็ญเป็นอันขาด และการกระทำดังกล่าวนี้ย่อมได้ชื่อว่าเป็นการ
 ช่วยเหลือประเทศชาติด้วยลักษณะแห่งการสร้างสรร โดยแท้

สำหรับนักกฎหมายนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านกฎหมายอย่างกว้างขวางมากมายหลาย
 แขนงด้วยความสมัครใจ โดยมีได้มีคำสั่งคำสั่งจากกระทรวงยุติธรรมหรือองค์การรัฐบาล
 อื่นมาเป็นเวลานานนับสิบๆ ปีแล้ว นักกฎหมายทั้งหลายได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยอัจริยภาพอันสูง
 เด่นใน การพัฒนา กฎหมาย ให้อยู่ในระบบ เป็นระเบียบ เรียบร้อยเพื่อที่จะให้ บรรลุดัง ซึ่งความ
 ยุติธรรมโดยกรรมวิธีทางกระบวนการยุติธรรม

ในการแสดงความคิดเห็นต่อเกียรติคุณดังกล่าว ทำให้องค์ปาฐกต้องกล่าวว่า บุคคล
 ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์อันใหญ่หลวงต่อสหรัฐอเมริกาในด้านความ
 ยุติธรรมมานานหลายสิบปีแล้ว นับได้หลายชั่วอายุทีเดียว หนึ่งในงานเด่นๆ ซึ่งที่นัก
 กฎหมายอเมริกันปฏิบัติกันจนเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมาก็คือ การฝึกฝนและการปฏิบัติกิจใน
 ด้านกฎหมายเพื่อบริการสาธารณะ นักกฎหมายมักจะดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ทุกระดับในคณะ
 รัฐบาลอยู่เสมอ ขณะนั้นคณะรัฐบาลประธานาธิบดีเคนเนดี ปรากฏว่ามีรัฐมนตรีที่เป็นนัก
 กฎหมายอยู่ถึง ๒ คน นอกจากนี้ยังมีนักกฎหมายดำรงตำแหน่งสำคัญช่วยรัฐมนตรีอยู่อีก ๓๐ คน

เช่น ปลัดกระทรวงกลาโหม, ปลัดกระทรวงเกษตร, ปลัดกระทรวงการคลัง, ปลัดกระทรวงเศรษฐกิจ และปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นต้น ในรัฐสภาที่มีสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นนักกฎหมาย ๒๓ คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนักกฎหมายอยู่ ๒๓๐ คน และในางงานแขนงต่างๆ ขององค์การ รัฐบาลก็มีนักกฎหมายประจำทำงานอยู่อีกมากมายหลายเท่ากว่าที่ได้กล่าวมาแล้ว องค์การรัฐสภา เมื่อใดที่นักกฎหมายปฏิบัติกิจเพื่อบริการสาธารณชนแล้ว ก็มักจะทุ่มแรงกายแรงใจให้กับงานมากกว่านักธุรกิจอื่น ดังนั้น นักกฎหมายอเมริกันจึงบรรลุถึงจุดสุดยอดในงานอยู่เสมอ งานที่นักกฎหมายทำเพื่อบริการสาธารณชนมากที่สุดได้แก่การเป็นผู้พิพากษานิติบัญญัติ ธรรมดาผู้พิพากษาเหล่านี้ล้วนมาจากตำแหน่งสุดยอดในงานที่ตนกระทำอยู่เกือบทั้งสิ้น แต่กลับได้รับเงินเดือนน้อยลง ทั้งนี้เพื่อบริการปฏิบัติงานที่สุจริตอย่างซนเท่านั้น

ถ้าหากจะพิจารณาแขนงหน้าที่ต่างๆ ที่นักกฎหมายกำลังปฏิบัติอยู่ในองค์การรัฐบาล ขณะนี้แล้ว จะเห็นว่าเขาเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมอยู่ในทุกแขนงขององค์การรัฐบาลทีเดียว งานสำคัญชิ้นหนึ่งของนักกฎหมาย ซึ่งกำลังกระทำอยู่คือเป็นผู้แทนรัฐบาลไปประชุมเจรจาเรื่องลดกำลังอาวุธอยู่ที่เมืองเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อีกคณะหนึ่งเป็นผู้แทนกำลังอภิปรายอยู่ในสหประชาชาติ อีกคณะหนึ่งกำลังพิจารณาแก้ปัญหอันยิ่งใหญ่และยุ่งยากในเรื่องเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรม อีกคณะหนึ่งกำลังจัดการอยู่กับปัญหาทรัพยากรภายในประเทศ อีกคณะหนึ่งกำลังพิจารณาระบบการไปรษณีย์อันมหึมาอยู่ และอีกจำนวนมากที่กำลังปฏิบัติการในตำแหน่งสูงสุดเกี่ยวกับการวางนโยบายทางการคลังและเศรษฐกิจในรัฐสภา นักกฎหมายทั้งหลายกำลังยุ่งขบปัญหามากมายเกี่ยวกับการวางนโยบายของประเทศ

ฉะนั้น ถ้าหากมองให้ถ่องแท้จริงๆ แล้ว ก็เป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งว่า บรรดานักกฎหมายอเมริกันมีบทบาทต่อชาติประเทศของตนอย่างกว้างขวางเหลือเกิน

“เสริม สุวรรณเทพ”

๑ จากส่วนหนึ่งของเรื่อง *New Frontiers for Lawyers and the Law* โดย อาร์เธอร์ เจ โกลด์เบอร์ค หนังสือ *Journal of the American Judicature Society* เล่ม ๔๕ เลง ๓ ประจำเดือนสิงหาคม ๑๙๖๐

ท่านถาม เราตอบ ที่ กสิยวงศ์

ท่านถาม

กระผมมีปัญหาข้อใจ จะเรียนถามดังต่อไปนี้

(๑) โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยพร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีนับแต่วันกู้ จนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยขาดนัด ศาลพิจารณาคดีไปฝ่ายเดียว ในสัญญาไม่ได้ลงอัตราดอกเบี้ยไว้ แต่มีข้อความเป็นแบบพิมพ์ว่ายอมให้คิดดอกเบี้ยกันนับแต่วันกู้ ของอัตราดอกเบี้ยเว้นว่างไว้ ดังนี้ขอเรียนถามว่า

ก. โจทก์จะขอนำสืบเลยไปถึงว่า ได้ตกลงกันด้วยวาจาขณะกู้ว่าให้คิดดอกเบี้ยกันร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้หรือไม่ และจะถือว่าเป็นการสืบแก้ไขเพิ่มเติมสัญญากู้ขึ้นหรือไม่

ข. ถ้าศาลยอมให้สืบได้ และโจทก์สืบได้ความดังกล่าวแล้ว ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีตามกฎหมาย หรือร้อยละ ๑๕ ต่อปีตามที่โจทก์นำสืบ

(๒) โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยตามสัญญาที่จำเลยลงลายพิมพ์พร้อมให้ไว้แต่ไม่มีพยานรับรองลายพิมพ์พร้อมมือ จำเลยรับว่ากู้และลงลายพิมพ์พร้อมมือไว้ให้จริงและรับเงินไปแล้วด้วย แต่ต่อสู้ว่าลายพิมพ์พร้อมมือไม่มีพยานรับรองจึงไม่มีผลตามกฎหมาย เท่ากับไม่ได้ลงชื่อไว้ ตนจึงไม่ต้องรับผิด ดังนี้ขอเรียนถามว่า ศาลจะยกฟ้องโจทก์หรือตัดสินให้จำเลยใช้เงินตามสัญญา

กรุณาตอบในดุลพินิจจะขอบพระคุณมาก

เสียง ตรวิมล

ผู้ช่วยผู้พิพากษา

เราตอบ

ขอตอบตามลำดับข้อดังนี้

(๑) ก. ตามเอกสารสัญญาที่ทำกันไว้ มีข้อความว่า ยอมให้คิดดอกเบี้ยกันนับแต่วันกู้ โดยมีได้ระบุว่าตกลงคิดดอกเบี้ยกันในอัตราอย่างไร การที่โจทก์จะขอให้นำสืบว่าได้มีการตกลงกันด้วยวาจาขณะกู้ว่าให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี จึงเป็นการสืบเพิ่มเติมข้อความในเอกสารสัญญานั้นโดยตรง ซึ่งถ้าเป็นกรณีกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท อันกฎหมายบังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือตาม ป.พ.พ. ม. ๖๕๓ แล้ว การจะนำสืบเพิ่มเติมข้อความในเอกสารสัญญานั้นย่อมเป็นการต้องห้ามตาม ป.พ.พ. ม. ๘๔ โจทก์จึงสืบไม่ได้ (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๐๘/๒๔๘๔ และเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๔/๒๔๘๖)

ข. กรณีเช่นนี้ ศาลชอบที่จะตัดสินให้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตาม ป.พ.พ. ม. ๗

(๒) ตามปัญหาข้อ ๒ ถ้าเป็นการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ศาลต้องยกฟ้องโจทก์ เพราะลายพิมพ์นิ้วมือของจำเลยในสัญญาไม่มีพยานรับรอง จึงไม่มีผลในกฎหมายตาม ป.พ.พ. ม. ๘ เมื่อลายพิมพ์นิ้วมือนี้ใช้ไม่ได้ก็ย่อมฟ้องร้องให้บังคับคดีตามสัญญานั้นไม่ได้ตาม ป.พ.พ. ม. ๖๕๓ แม้จำเลยจะรับในคำให้การว่าได้กู้จริง ก็เป็นคำรับที่มชนภายหลังการฟ้องคดีฟ้องร้องของโจทก์นั้นต้องห้ามตาม ป.พ.พ. ม. ๖๕๓ ตั้งแต่ขณะฟ้อง ซึ่งศาลไม่ควรรับฟ้องไว้พิจารณาตั้งแต่แรกแล้ว แม้จำเลยจะให้การรับในภายหลังก็ย่อมไม่มีผลลดล้างกฎหมายดังกล่าวได้ ศาลจึงชอบที่จะยกฟ้องโจทก์ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๑/๒๔๗๓.

ประมวลสภา

การ โยธิตอง

บรรณผู้ช่วยผู้พิพากษา

ทำนรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๐๔ ให้บรรณผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป คือ

๑. นายสำราญ ศรีประสาธน์ นิตินาคัตร์บัณฑิต
๒. นายเสงี่ยม สันติวงศ์ นิตินาคัตร์บัณฑิต
๓. นายประวิทย์ ชัมภรัตน์ นิตินาคัตร์บัณฑิต
๔. นายสำนอง โชติเชย ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๕. นายศิลป์ชัย มั่งถัน ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๖. นายส่งศักดิ์ เปรมวุฒิ นิตินาคัตร์บัณฑิต
๗. นายอุดม เดชอุดม นิตินาคัตร์บัณฑิต
๘. นายมงคล เปาอินทร์ นิตินาคัตร์บัณฑิต
๙. นายวิชากรณ์ แสงมณี ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๑๐. นายสม อินทร์พุง นิตินาคัตร์บัณฑิต
๑๑. นายอุดมศักดิ์ ศิริอ่อน ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๑๒. นายทองพูน โคตรศรีเมือง ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๑๓. นายพุง กลั่นสุภา ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๑๔. นายเรืองยุทธ สมุทรกลิน ขรรณนาคัตร์บัณฑิต
๑๕. นายพนม พ่วงภิญโญ นิตินาคัตร์บัณฑิต

๑๖. นายเฉลิม วัฒนเมธยานนท์ นิตยศาสตร์บัณฑิต
๑๗. นายสุภัทร พรหมประสิทธิ์ ขรรณศาสตร์บัณฑิต
๑๘. นายไพโรจน์ แก้วทอง นิตยศาสตร์บัณฑิต
๑๙. นายอรุณ ศิลปวิวัฒน์ ขรรณศาสตร์บัณฑิต
๒๐. นายอนุมติ ใจสมุทร นิตยศาสตร์บัณฑิต
๒๑. นายสุภาส เลิศฤทธิ ขรรณศาสตร์บัณฑิต
๒๒. นายศรี จาณจิตต์ ขรรณศาสตร์บัณฑิต
๒๓. นายปลิว พลชัย ขรรณศาสตร์บัณฑิต
๒๔. นายวิโรจน์ บริรักษ์จรยวัตร ขรรณศาสตร์บัณฑิต เนติบัณฑิตอังกฤษ
ดอกเตอร์กฎหมายฝรั่งเศส

ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึง ๑๖ ให้ไปรับการอบรมที่ศาลแพ่ง หมายเลข ๑๓ ถึง ๒๔ ไปรับ
การอบรมที่ศาลอาญา ผู้ช่วยผู้พิพากษาทั้ง ๒๔ นายนี้ นับเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๗.

บรรจุและแต่งตั้งข้าราชการ, รองข้าราชการ

ในเดือนตุลาคม ๒๕๐๔ ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งบรรจุและแต่งตั้งผู้สอบ
แข่งขันข้าราชการพลเรือนชั้นตรี อันดับ ๑ ได้ เพื่อทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่ง
จำศาล และรองจำศาล ดังต่อไปนี้

๑. นายนิพนธ์ พาเรือง ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำ
กระทรวง
๒. นายวุฒิ ชันติสิทธิ์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำกระทรวง
๓. นายพิศล อัจฉะกาญจน์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำ
กระทรวง
๔. นายบัวทอง ฉิมรักแก้ว ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรี ศาล
จังหวัดนครพนม
๕. นายสุวรรณ บัวเพื่อน ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำ
กระทรวง

๖. นายประดิษฐ์ ดีเลิศ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งรองจำคำสดตรี ศาลแพ่ง
๗. นายเจริญ นิลเอสงฆ์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๘. นายนิพนธ์ สุวบุญประภัสร์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรี
ศาลจังหวัดตะกั่วป่า
๙. นายประจวบ พึ่งรักวงศ์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๑๐. นายราม ทองอ่อนพูล ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งรองจำคำสดตรี ศาลแพ่ง
๑๑. นายเชม กุญิมณี ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำกระทรวง
๑๒. นายเจนระบิน กงกะจันทร์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๑๓. นายทองคำ บุญวิเศษ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๑๔. นายเสน่ห์ สุวรรณวงศ์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๑๕. นายสุรัตน์ พลทรัพย์ศิริ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำ
กระทรวง
๑๖. นายมนัส อรรถานนท์ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งรองจำคำสดตรี ศาลแพ่ง
๑๗. นายสุธา เอกกุล ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำกระทรวง
๑๘. นายสุกนธ์ อ่อนจันทร์ (โอนมาจากกรมราชทัณฑ์) ทดลองให้ปฏิบัติราชการ
ในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำกระทรวง
๑๙. นายทวี เพชรทองช่วย (โอนมาจากกรมป่าไม้) ทดลองให้ปฏิบัติราชการใน
ตำแหน่งจำคำสดตรีประจำกระทรวง
- ๕๕๕ ๖๖๘
ทรงตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป
๒๐. นายพิชัย รุ่งวิสัย ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำคำสดตรีประจำกระทรวง

๒๑. นายนพ จันทรประเสริฐ ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำ
กระทรวง

๒๒. นายเจริญ จันทรนป ทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งจำศาลตรีประจำ
กระทรวง

๕๕ ๕ ๖๘
ทงน ตงแต่วนท ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

นอกจากนี้ ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง นายชน กัญหาชัย เสมียนศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้
ดำรงตำแหน่งจำศาลตรี ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไปด้วย

บรรจุและแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติ

โดยที่กระทรวงมหาดไทยได้ขอโอน นายประจักษ์ พุทธิสมบัติ พนักงานคุมประพฤติ
ตรี ไปรับราชการในกรมอัยการ และกระทรวงยุติธรรมได้ตกลงยินยอมในการโอนแล้ว
ทำนรัฐมนตรี ฯ จึงได้มีคำสั่งให้บรรจุและแต่งตั้ง นายอำนาจ รวยดี ผู้สอบคัดเลือกได้ในลำดับ
ต่อไปเป็นข้าราชการอัยการวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งพนักงาน
คุมประพฤติ กองคุมประพฤติ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชน
กลาง ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

แต่งตั้งคณะกรรมการอบรมผู้พิพากษาสมทบ

เนื่องด้วยผู้พิพากษาสมทบแห่งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ใน
ขณะนี้ถึงวาระต้องพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๕ และ ก.ต. ได้มีมติให้ดำเนิน
การคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบต่อไป ทำนรัฐมนตรี ฯ จึงได้มี
คำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๔ แต่งตั้งคณะกรรมการอบรมผู้พิพากษาสมทบ ประกอบด้วย

๑. อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เป็นประธานกรรมการ
๒. ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ๔ นาย คือ
นายปาลพันธ์ ปาณิกบุตร, นายจรูญ อิศระ,
นายเจริญ บันยารชุน, นายสุข หงสโกโร เป็นกรรมการ

๓. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เป็นกรรมการ
๔. หัวหน้ากองแพทย์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เป็นกรรมการ
๕. นายจรัส เหมะจารุ หัวหน้ากองคุมประพฤติ
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เป็นกรรมการ

และมอบให้อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางเป็นผู้ดำเนินการประกาศและรับสมัครผู้ที่จะสมัครเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่งแทนกระทรวงยุติธรรมด้วย

ตั้งคณะกรรมการตรวจการก่อสร้างอาคารศาลแพ่งและศาลฎีกา

โดยที่กระทรวงยุติธรรมได้ทำสัญญาจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดนครสวรรค์ก่อสร้างทำการก่อสร้างอาคารศาลแพ่งและศาลฎีกาต่อจากที่บริษัทนครรัตน์ จำกัด ก่อสร้างค้างไว้ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๔ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง ดังต่อไปนี้

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เป็นกรรมการ
๔. อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง เป็นกรรมการ
๕. หลวงสารกิจปรีชา เป็นกรรมการ
๖. อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา เป็นกรรมการ
๗. หัวหน้ากองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร เป็นกรรมการ
๘. หัวหน้ากองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นกรรมการ
๙. นายकुตัน กลัมพากร เป็นกรรมการ
๑๐. หัวหน้ากองคลัง กระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ

กฐินพระราชทาน

ในปีนั้นหน่วยราชการต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรมจะได้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ วัดต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. กระทรวงยุติธรรม ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงพระนครเหนือ และศาลแขวงธนบุรี ณ วัดบูรณศิริมาตยาราม จังหวัดพระนคร ในวันที่พุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

๒. ศาลฎีกา ณ วัดบวรมงคล จังหวัดธนบุรี ในวันที่จันทร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

๓. ศาลอุทธรณ์ ณ วัดเวฬุราชิน จังหวัดธนบุรี ในวันอังคารที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลา ๑๔.๐๐ น.

๔. ศาลแพ่ง ณ วัดศรีสุดาราม จังหวัดธนบุรี ในวันที่พุธที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลา ๑๖.๐๐ น.

๕. ศาลอาญา ณ วัดสุทัศน์ดาราม จังหวัดธนบุรี ในวันที่เสาร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลา ๑๔.๓๐ น.

๖. ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ณ วัดพระสิงห์

๗. ศาลจังหวัดเพชรบุรี ณ วัดมหาสมณาราม

๘. ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม ณ วัดเจริญสุขาราม

๙. ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ วัดธรรมบูชา

๑๐. ศาลจังหวัดชัยนาท ณ วัดพระบรมธาตุ

๑๑. ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ณ วัดท่าโพธิ์

๑๒. ศาลจังหวัดราชบุรี ณ วัดมหาธาตุวรวิหาร

ข่าวอนุโมทนา

ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ (วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๐๔) ได้มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ และสิ่งของบำรุงกิจการศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ดังต่อไปนี้

๑. นางจันทน์ สันตะบุตร และ นางอุดมรัตน์ พิศาลบุตร กับผู้มีจิตศรัทธาอีก ๓๓ ท่านจัดอาหารไปเลี้ยงดูเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง และบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ ๔๖๒ ชิ้น พร้อมทรงจัดภาพยนต์ไปฉายให้เด็กในสถานฝึกและอบรมเด็กชายชม ๒ เรือง

๒. สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย บริจาคเครื่องกีฬาต่างๆ ให้แก่เด็กในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กกลาง ๓ หน่วย

๓. ผู้จัดการบริษัทห้องเย็นไทย จำกัด บริจาคไอศกรีม ๔๕๐ แท่ง

๔. คณะครูและนักเรียนโรงเรียนศึกษานารี บริจาคเงิน ๔๐๐ บาท และสิ่งของเครื่องใช้สำหรับเด็กในกองแรกรับ สถานพินิจ ฯ

๕. คณะครูและนักเรียนโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง บริจาคของขวัญต่างๆ ให้แก่เด็กในกองแรกรับ สถานพินิจ ฯ

๖. สมาคม วช.ดับลิว.ซี.เอ. บริจาคขนมให้แก่เด็กในสถานฝึกและอบรมเด็กหญิง สถานพินิจ ฯ

๗. นางชลอจิต จิตตรุทธะ, นางสาวพูนทรัพย์ แสงบัว, นางบุญเรือน สิทธิไชย, นางพยอม ชวลิตธำรง, นางสมศรี วิบูลย์พิทยกิจ และ นางผดู่่อง เกตุสุวรรณ บริจาคเงิน ๓๐๐ บาท

นอกจากท่านที่บริจาคในโอกาสวันเด็กแห่งชาติดังกล่าวมาแล้ว ในเดือนตุลาคมนี้ นางสมบุญ โทณวนิก ได้บริจาคเงิน ๒๐๐ บาท เพื่อส่งเคราะห์เด็กด้วย

กระทรวงยุติธรรมขอขอบคุณท่านผู้บริจาค และขออนุโมทนามา ณ ที่นี้ด้วย

ชมรมยุดิธรรม

V. 96

วันปียมหาราชซึ่งได้เวียนมาบรรจบครบรอบปีอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ค.ศ. ๒๕๒๓ ข้าราชการกระทรวงยุติธรรมทั้งฝ่ายตุลาการและตุกรการได้พร้อมใจกันนำพวงมาลาไป ถวายความเคารพสักการะแด่องค์พระปียมหาราช ณ ลานพระบรมรูปทรงม้าโดยพร้อมเพรียงกัน

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๕๒๓ ข้าราชการกระทรวงยุติธรรมพร้อมด้วยศาลคดีเด็ก และเยาวชนกลางกับศาลแขวงในพระนครและธนบุรี ได้นำผ้าพระกฐินซึ่งได้รับพระราชทานร่วมกัน ไปทอด ณ วัดบูรณศิริมาตยาราม ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองหอดอกข้างกระทรวงนั้นเอง.....

ท่านเจ้าคุณอรรถการีย์นันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะประธานเจ้าภาพแห่ง งานทอดกฐินครั้งนี้ได้กรุณาเดินแจกหนังสือ “ลายพระหัตถ์ของเสด็จในกรมหลวงราชบุรีฯ กับ เรื่องกระทรวงและศาลยุติธรรม” แก่ผู้ทั่วไปในงานโดยทั่วถึงกัน

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๕๒๓ ศาลแพ่งได้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอด ณ วัดศรีสุดาราม (วัดชีปะขาว) ริมคลองบางกอกน้อย โดยมี คุณหลวงวิชันตินาต ท่านอธิบดี ศาลแพ่ง เป็นประธาน ปรากฏว่ามีผู้พิพากษาและข้าราชการศาลไปร่วมการกุศลอย่าง พร้อมเพรียง..... ทราบว่าท่านอธิบดี คุณหลวงวิชันตินาต ได้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินโดย เสด็จพระราชกุศลเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาทเท่าปีกลาย และมีเงินเหลือถวายวัด ๘,๘๒๓ บาท..... หลังจากงานกฐินได้สำเร็จลงด้วยดีแล้ว คุณใหญ่ ศาลาชีวิต คุณบุญเกียรติ อรรถนะกะ คุณชลอ บุปเวยส คุณสุจิต เมฆวิชัย คุณเช่า เฉลิมช่วง คุณจำรูญ เจริญกุล คุณประสาท สุกนธมาน คุณสุพรรณ อยู่เกษ คุณอาทิตย์ ไชยคำ คุณเทียบ สุจารีกุล คุณสุธรรม ภัทราคม คุณดวง ดิวาจิต คุณบัญญัติ สุชะวะ และบรรดาผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นน้องอีกหลายท่าน ได้แวะ เยี่ยมรดน้ำมาคมชาวสวนบางแค อันมี คุณกิ่ง ศาลิคุปต์ ผู้พิพากษาศาลแพ่งเป็นนายกสมาคม....

ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร ได้จะตั้งโศกนาถณ์ ณ ศาลพระพรหมซึ่งทางทิศใต้
อันมีชัยมีไปด้วยการกุศลอยู่แต่บัดนี้ คณะเกล้าฯ กับบรรษัการก์อันผู้จัดก็ และเมื่อเสร็จวัน
ผู้ใดจงจง

คุณอำนวย อินทฤทธิ ผู้พิพากษาอัยการแห่งอุบลราชธานี ไม่แต่จะเป็นตุลาการ
ที่นารักเท่านั้น ยังเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่นารักอีกด้วย เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ค.ศ. ๒๕๒๕
ทูลละอองธุลีพระบาทร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการ สภาดังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อกำรบบังคมทูลถวายรายงานกิจการต่างๆ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
..... อย่างไรก็ตามแม้จรรยาไม่เคยปราณีใคร เราได้ทราบข่าวมาด้วยความสลดใจยิ่งว่า
คุณวไล อินทฤทธิ ภรรยาที่นารักของคุณอำนวย อินทฤทธิ (ซึ่งเป็นบุตรสาวของอดีตปลัด
กระทรวงยุติธรรม ท่านเจ้าคุณรักต์ประจิตธรรมจารี) ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วด้วยโรคหัวใจ
แทรกขณะหอบหืดหรือโลหิตในสมองแข็งตัวโดยปัจจุบัน เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๕๒๕
ราว ๒๒.๐๐ น. ขณะอยู่ในงานสำานรงในค้ายทหาร เราและมิตรสหายทั้งหลายขอแสดงความ
ความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของคุณอำนวย อินทฤทธิ ในครั้งนี้ด้วย...

งานบรรจุศพ คุณอินทรีรา ศิวายะวิโรจน์ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๑๗
ตุลาคม ค.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้ไปร่วมแสดงความเสียใจกับ คุณคร้าม ศิวายะวิโรจน์ ผู้พิพากษาศาฎฎีกา
สามีผู้เป็นเจ้าของภาพเป็นอันมาก

ในการประชุมกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ครั้งที่ ๒๘๘ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน
ค.ศ. ๒๕๒๕ ที่ประชุมได้ตั้งมติแต่งตั้งกรรมการอำนวยการหนึ่งสืบตบบัณฑิตย โดยแต่งตั้งให้
คุณพระดุลยพากย์สุวรรณนท์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและอดีตผู้พิพากษาหัวหน้า
คณะในศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ ประกอบด้วยคณะกรรมการคือ เจ้าคุณปรีธานฤเบศร์
ศาสตราจารย์ประมุล สุวรรณศรี คุณเฟื่อง รัชตพันธุ์ และคุณชมพู่ อรรถจินดา.....
ส่วนบรรณาธิการฉบับบัณฑิตยคงได้แก่ คุณธานีทร กรัยวิเชียร บรรณาธิการชุดพหุปัจจุบัน
นั่นเอง และประกอบด้วยคณะบรรณาธิการอีก ๘ นาย ซึ่งมาจากสาขาต่างๆ ของวิชาชีพ
กฎหมายทั้ง ๔ สาขา คือ จากตุลาการ อัยการ ทนายความและบุคคลภายนอก อันได้แก่
คุณโชติ เสวตรุนท์ (พนักงานอัยการ) คุณทวี กสิพงษ์ (ฝ่ายตุลาการ) คุณทวี ฤกษ์จำนง
(บุคคลภายนอก สังกัดคณะกรรมการกฤษฎีกา) คุณประมุข สวัสดิ์มงคล (ตุลาการ)

คุณวรุต บุณนาค (ทนายความ) คุณสนอง ตูจินดา (ทนายความ) คุณอัมพร จันทรวิจิตร (บุคคลภายนอก ข้าราชการสังกัดกระทรวงคมนาคม อาจารย์พิเศษสอนนิสิตอาชีวศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) และ คุณอุททิศ แสนโกสีก (พนักงานอัยการ)..... ทราบว่า คณะกรรมการ อำนวยการ และ คณะบรรณาธิการ ดังกล่าว ได้ร่วมประชุมหารือ เพื่อดำเนินการ หนังสือฉบับนี้ทันทีกันอย่างแข็งขัน และคาดว่าหนังสือฉบับแรกในชุดใหม่ คงจะออกได้ ภายในเดือนมกราคม ๒๕๐๕

รายงานข่าวทั่วไปแจ้งว่า เมื่อ ๒ เดือนมานี้ ได้มีใจร้ายดอบชนบ้านพัก คุณขง โรจนสุพจน์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปราจีนบุรี อย่างออกอากในเวลาดึกกลางดึก ปรากฏว่ามีทรัพย์สิน หายไปคือ ถ้วยไม้ ๑ กระถาง ไซเค็ม ๓ ฟอง พระนางโกที่เตรียมไว้ทำบุญ ๑ ขาม กระเทียม ๑ หัว และเงินสดในตู้กับข้าวอีก ๑ บาท..... ต่อมาเมื่อคืนวันศุกร์ที่ ๓ พฤศจิกายน คนร้าย ก็ได้ลอบชนบ้านพัก คุณฉลอง จิตรสกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปราจีนบุรีอีก แต่ท่าน หัวหน้าศาลคงจะมีพระศกคุ้มครอง บันดาลให้เด็กในบานต้นขนเดี้ยกอนคนร้ายจึงกระทำการไม่สำเร็จ..... คงเหลือบ้านพักผู้พิพากษา คุณประสาท บุญขันธ์ อีกบ้านเดียวในจังหวัด ปราจีนบุรีที่ยังไม่ถูกคนร้ายกระทำการโจรกรรม อย่างไรก็ตาม V. 96 ใครขอเตือนให้โปรดระวังจงคิดนะครับ เฉพาะอย่างยิ่งหนังสือแผ่นใหญ่ที่หายากของคุณนั้นจงอย่าได้ให้ใครชนเดวมัน ขโมยเอาไปได้เป็นอันขาด

คุณสุนทร สังขนิม ผู้พิพากษาหนุ่มแห่งศาลจังหวัดแม่สะเรียง ได้เข้าสู่ประตูของ ในชีวิตวิวาพร้อมกับเจ้าตำรวจ คุณฉัตรมณี ระเริงแสง แล้วเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ศกนี้ โดยมีท่านปลัดกระทรวง คุณกำธร พันธูลาก เป็นเจ้าภาพ..... อนึ่ง ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ศกนี้ คุณสละ ชนภิรมย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หนุ่มรูปหล่อแห่งกองบังคับคดีล้มละลายก็ได้ เข้าสู่พิธีมงคลสมรสกับ คุณฉวีวรรณ ราษฎร์จำเริญสุข อาจารย์สาวแห่งโรงเรียนการช่างสตรี ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่นเดียวกัน ขออำนวยการให้มีความสุขชดุดยอดด้วยครับ

ข่าวที่น่าสนใจแก่ชาวโลกคือ หลังจากที่คณะกรรมการพลังงานปรมาณูแห่ง ประเทศไทย ได้วิจัยพบว่ามีฝุ่นละอองกัมมันตภาพรังสีปนอยู่ในน้ำฝนซึ่งตกในประเทศไทยแล้ว อาจารย์เสนาะ เอกพจน์ ผู้ภาพบุรุษผู้ใจเย็นแห่งศาลฎีกา ก็ไม่ยอมเย้นใจที่จะออกไปไหนมาไหน ในขณะที่ฝนตกเป็นอันขาด.

รายงานการประชุม ร่างประมวลกฎหมายอาญา (และบันทึกประกอบ) โชค อารินตา

มาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ (ต่อ)

รายงานการประชุมอนุกรรมการ ฯ ครั้งที่ ๖๔๐/๒๗๐/๒๕๕๗
วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๗

ประธานฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา B. และ ร่างมาตรา A. ซึ่งมถอยคำ ดังนี้

“ มาตรา A. (มาตรา ๓๐ เดิม ร่างของนายสิทธิฯ) บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติห้ามโดยเด็ดขาดมิให้ผู้ใดทำหรือมิให้ผู้อื่นให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดหรือมิใช่ และไม่ว่าจะได้มีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

บทบัญญัติในวรรคแรกไม่ใช่บังคับ ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด และการทำหรือมิให้ซึ่งทรัพย์สินนั้น เจ้าพนักงานอาจอนุญาตได้ ”

(ร่างของนายประมุขฯ) (๑) “ บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การทำหรือมิให้โดยบุคคลใดเป็นความผิดนั้น ให้รับเสียทั้งสิ้น ” หรือ

(๒) “ บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การที่ผู้ใดทำหรือมิให้เป็นความผิดนั้น ให้รับเสียทั้งสิ้น ”

“ มาตรา A. (มาตรา ๒๘ เดิม) ในการริบทรัพย์สินนั้น นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัย ให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือจะได้อาศัยสำหรับกระทำความผิด
- (๒) ทรัพย์สินที่ได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สิน เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

นายสิทธิ จุณานนท์ ร่างของฉันทที่ประชุมไม่เอาแล้ว ควรจะพิจารณาร่างของ นายประมุท ฯ

นายจรัญ โปษยานนท์ เราได้พูดกันว่าจะเอาร่าง (๒) ของนายประมุท ฯ เพราะ ร่าง (๑) ดูเป็นฝรั่งจา ต่อดวรรค ๒ เรายังไม่ได้พิจารณาเลย

นายสิทธิ ฯ วรรค ๒ ไม่ใช่ร่างของฉันท เป็นร่างเดิมที่ยังไม่ได้พิจารณา

นายจรัญ ฯ เป็นปัญหาว่า จะควรเรียกวรรค ๒ หรือไม่ คือ กรณีที่เจ้าพนักงาน อนุญาตได้นั้น วรรคแรกก็ถึงหรือไม่ เวลานี้ศาลไม่แปลเช่นนั้น

นายจรัญ ฯ คือ ควรเขียนว่า กรณีในวรรคแรกไม่ใช่บังคับในกรณีที่เจ้าพนักงาน อนุญาต

นายอรรถกรม ศรีราชย์ นายสิทธิ ฯ เห็นว่าไม่ต้องมีวรรค ๒ เพราะข้อความที่ร่าง absolute อยู่แล้ว

นายจรัญ ฯ ควรจะแก้วรรค ๒ เป็น “บทบัญญัติในวรรคแรกไม่ใช่บังคับ ถ้า การทำหรือมิได้เป็นความผิดเพราะเจ้าพนักงานไม่อนุญาต”

นายสิทธิ ฯ วรรคแรกเข้าใจอย่างนั้นอยู่แล้ว

ประธาน ฯ ควรเติมคำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานอนุญาตได้นั้น” หลังคำว่า “เป็นความผิด”

นายสิทธิ ฯ กฎหมายต่างๆ อาจมีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานอนุญาตได้

ประธาน ฯ ควรจะตัดคำว่า “เจ้าพนักงาน” ออก

นายอรรถกรม ฯ ควรจะใช้คำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตได้นั้น”

นายพิชาญ บุลยง ในกรณีนั้นไม่ต้องมีวรรคสอง

นายจรัญ ฯ ไม่ต้องมีวรรคสอง

นายสิทธิ ฯ ควรจะใช้คำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ใดรับอนุญาต”

นายจรัญ ฯ ไม่ต้องมีคำว่า “ผู้ใด”

นายสิทธิ ฯ ถ้าตำรวจจับไม่ได้จากบุคคลหนึ่ง ซึ่งอายุไม่ถึง ๒๐ ปี ไม่มีกฎหมายอนุญาตให้บุคคลจำพวกนั้นมาจับได้

นายจำรูญ ฯ กรณีนั้นต้องรับเลย

นายสิทธิ ฯ ถ้าเป็นเด็ก จับไม่ได้ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ จับไม่ได้ อย่างนั้นหรือ

นายจำรูญ ฯ ต้องดูว่านั้นเป็นของจำเลยหรือไม่

นายประมุข สุวรรณศรี ต้องพยายามเอาเรื่องของพระราชบัญญัติไปปนกับเรื่องของประมวลกฎหมายอาญา ความจริงจับไม่ได้ตามมาตรฐาน คือ ต้องเป็นทรัพย์สินบุคคลใด ไม่มีทางรับอนุญาตได้

นายพิชาญ ฯ ต้องดู Nature of property โดยไม่คำนึงถึง condition ต่างๆ

นายวงศ์ ถัดพลี รู้สึกว่าลำบาก อย่างคนร้านได้ยาบุหรี่แดงของ ถ้ารับเพียงสองพันบาท จำเลยไม่กลัว

นายประมุข ฯ เราวางหลักใหญ่ในประมวลกฎหมายอาญาว่าไม่รับ

นายพิชาญ ฯ ควรจะใช้คำว่า “property which no person can make without infringing the law”

นายวงศ์ ฯ บทบัญญัติของกฎหมายที่ว่า ผู้ใดมีไม่ได้เลยมีบ้างไหม เกือบไม่มี นอกจากบ่อนก ที่เราวางมานั้น เรายาวังมากคล้ายกับเป็นโทษไป

นายประมุข ฯ ที่บัญญัติอย่างนั้น เข้า safety measure เพราะกฎหมายห้ามไม่ให้มีได้เลย

ประธาน ฯ ขอเสนอให้ใช้คำว่า “บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือมีไว้ได้เลย”

นายประมุข ฯ ยังมีกฎหมายที่ไม่ได้ห้าม เป็นแต่บัญญัติว่าผู้ใดมีไว้เป็นความผิด

นายอรุณกร ฯ กฎหมายลักษณะอาญาว่าอย่างนั้นจริง แต่พระราชบัญญัติต่างๆ บัญญัติห้ามไว้ทั้งนั้น ทำไมจึงไม่เอาอย่างกฎหมายจีนซึ่งเขารวมกัน

นายวงศ์ ฯ เราบัญญัติไว้อย่างนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายอื่นห้ามก็ไม่ได้ผล

นายประมุข ฯ ฉะนั้นเห็นว่า คำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตได้” เข้าใจได้

นายจำรูญฯ ขอตัดคำว่า “หรือมิใช่” ออก
 ที่ประชุมตกลงให้ใช้คำในร่างมาตรา B. ดังนี้ “บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติ
 ไว้ว่า การที่ผู้ใดทำ มิใช่ เป็นความผิดโดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตได้นั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น
 ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และไม่ว่าจะได้มีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”

ประธานฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา A. ต่อไป

นายจำรูญฯ ขอเติมคำว่า “แก่บุคคลหรือทรัพย์สิน” ลงหลังคำว่า “ความปลอดภัย”

นายอรรถกรมฯ ต้องเป็น public safety

นายประมุขฯ เราได้พูดกันว่า ถ้าจำเลยมีปืนอยู่ จะยิง ก. ให้ได้ ควรจะริบ

นายอรรถกรมฯ ใช้คำว่า “ความปลอดภัย” เฉยๆ ก็ดีเหมือนกัน ศาลคิดไปได้

นายวงศ์ฯ เราบอกมาตอนต้นว่า เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย

นายพิชาญฯ ขอเสนอให้ใช้คำว่า The Court may, if circumstances justify it...
 ถ้าเขียนดังนี้ ก็แสดงว่าพฤติการณ์อาจชักนำให้ศาลริบ

ประธานฯ ใช้คำว่า “แล้วแต่ศาลจะเห็นเหมาะสม”

นายจำรูญฯ ที่ได้คำว่า “เพื่อความปลอดภัย” ลงไปก็เพราะเวลานั้นศาลริบมากนัก

นายสิทธิฯ ที่เราได้คำนั้นลงไป เพราะเวลานั้นศาลริบทุกอย่างที่ไม่ควรจะริบ

นายจำรูญฯ เวลานี้ไม่จำเป็น แต่ศาลถือว่าจำเป็น

ที่ประชุมตกลงให้ผ่านร่างมาตรา A. ไปโดยไม่แก้ไข

ประธานฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา C. ของนายพิชาญฯ ซึ่งมีถ้อยคำดังนี้
 “The gifts, bribes or other advantages which have been used in order to incite the
 offender to commit his offence or to reward him for having committed his offence
 shall be forfeited. If they do no longer exist in nature, the person who has received
 them is liable for the payment of their value.”

นายสิทธิฯ ให้เราคิดนโยบายกันเสียก่อน คือ เราเขียนบทบัญญัติริบทรัพย์สินได้เป็น
 บทใหญ่ๆ เพื่อให้ใช้ในสรรพคดี อย่างสิ้นบน ไม่ได้ใช้ในกฎหมายอื่นๆ ก็ควรจะนำไปเขียน
 ไว้ในบทบัญญัตินั้นๆ

นายประมุขฯ ร่างของนายพิชาญฯ นี้ กว้างกว่าสิ้นบน อย่างจ้วงคนไปยิง ภายหลัง
 เขาจับเงินทองได้ก็ริบ

นายสิทธิฯ การจ้างคนให้กระทำความผิด เป็นผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ควร
จะไม่เขียนที่นั้น

นายประมุขฯ การจ้างให้กระทำความผิดนั้น ความผิดต้องร้ายแรงจึงจะผิด แต่ถ้า
ผู้รับจ้างกระทำความผิด ก็เป็นตัวการไป

นายสิทธิฯ ถ้าการใช้ให้กระทำความผิดนั้นไม่เป็นผิดตามกฎหมาย ก็มาศาล
ไม่ได้

นายประมุขฯ เป็นตัวการ ศาลริบเงินค่าจ้างได้

นายสิทธิฯ safety measure นั้น เราคิดถึงกรณีอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเรื่องจ้างให้กระ
ทำความผิด ถ้ารับค่าจ้างก็ safe เพราะเงินที่ได้มาก็ไม่มีประโยชน์ เป็น safety measure
เหมือนกัน

ม.จ. สกลวรรณกร วรวรรณ จะเอาไปได้ในเรื่องดินบนกับเรื่องใช้ให้กระทำความผิด
จะได้หรือไม่

นายสิทธิฯ เอาไปได้ในเรื่องใช้ให้กระทำความผิดและเรื่องรับดินบนได้

นายจรัญฯ ถ้าทำเช่นนั้น จะต้องพูดซ้ำในเรื่องใช้ราคาแทน

นายสิทธิฯ ถ้าจะเขียนไว้ที่นั้น จะต้องนับบทบัญญัติว่าทรัพย์สินที่รับได้เปลี่ยนแปลงภาพ ก็
ให้บังคับตามนี้ ส่วนการริบควรจะอยู่เฉพาะเรื่อง

นายจรัญฯ gifts อาจไม่ใช่ bribe ได้ ฉะนั้นจะเอาไปได้ไว้ในเรื่องดินบนไม่ได้

นายสิทธิฯ เราไม่มีบทบัญญัติในวิธีพิจารณาที่ฟ้องให้รับได้ โดยไม่มีจำเลย

นายจรัญฯ มีคนๆ หนึ่ง เวลาตรุษจีนเคยเอาของมาให้ข้าราชการเด็มือ ฉันทัดังมา
ขอร้อง ข้าราชการก็เข้าใจว่าเมื่อทำเสร็จแล้วก็ต้องให้ พอทำเสร็จก็เอาเงินมาให้ อย่างนี้ไม่
ใช้ดินบน

นายสิทธิฯ แต่จะฟ้องให้รับได้อย่างไร

นายจรัญฯ ข้าราชการคนนั้นทำผิดหน้าที่ ฟ้องลงโทษแล้วขอให้รับได้ นอกจากนั้น
อย่าง ก. ใช้ให้ ข. ไปตีศีรษะ ค. เมื่อ ข. ตีแล้ว ก. ให้รางวัล เขียนไว้ศาลอากริบ แต่จะเอา
ไปได้ไว้ในมาตรานี้ๆ ไม่ได้

นายสิทธิฯ เข้าคำว่า “ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด”

นายจรรย์ฯ ไม่ได้จ้างวาน

นายประมูลฯ อย่างเงินชอบชำระราชการที่คอบคุมสินค้ามาก พอถูกจับ ชำระราชการ คนนั้นก็ปลดปล่อยหนังสือแจ้งปริมาณ ตำรวจปล่อย จึงเอาเงินมาให้ชำระราชการคนนั้นหนึ่งหมื่นบาท อัยการอาจฟ้องชำระราชการคนนั้นฐานปลดปล่อยหนังสือ และขอให้ริบเงินหนึ่งหมื่นบาท

นายสิทธิฯ กรณีนี้นควรจะริบ

ที่ประชุมตกลงมอบให้ผู้ตรวจงานไปแปลร่างมาตรา C. และร่างมาตรา D. เพื่อประกอบการพิจารณาคราดหน้า

รายงานการประชุมอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๖๔๑/๒๗๒/๒๔๙๗

วันที่ ๗ กันยายน ๒๔๙๗

ประธานฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙ ซึ่งได้ตกลงไปแล้ว และร่างมาตรา ๒๘ ทวิ และร่างมาตรา ๓๐ ซึ่งยังไม่ได้พิจารณา อันมีข้อความดังนี้

“มาตรา ๒๘ ทวิ (มาตรา ๓๒ ปัจจุบัน และตามร่างเดิมเป็นมาตรา ๓๐) บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การที่ผู้ใดทำหรือมิได้เป็นความผิด โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตได้นั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และไม่ว่าจะได้มีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”

“มาตรา ๒๘ (มาตรา ๓๓ ปัจจุบัน) ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัย ให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือจะได้อใช้สำหรับกระทำความผิด
- (๒) ทรัพย์สินที่ได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

“มาตรา ๒๘ ทวิ (มาตรา ๓๔ ปัจจุบัน) ของก้านัด สิบบน หรือประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งได้ใช้เพื่อชักจูงผู้กระทำความผิดให้กระทำความผิด หรือเพื่อรางวัลผู้กระทำความผิดสำหรับ

การที่ใดกระทำความผิด ให้รับเสียทั้งสิน ถ้าสิ่งเหล่านั้นไม่อยู่ในสภาพเดิม ให้บุคคลผู้ใดรับ
สิ่งเหล่านั้นไปชำระมูลค่าของสิ่งเหล่านั้น”

“มาตรา ๓๐ (มาตรา ๓๕ ปัจจุบัน) บรรดาทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้รับให้ตกเป็น
ของแผ่นดิน แต่ศาลอาญาพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหาย หรือให้ทำลายเสียก็ได้ ถ้าทรัพย์สิน
นั้นจะเป็นภยันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคล ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือ
ศีลธรรมอันดี”

ประธานฯ คำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตได้นั้น” ในร่างมาตรา ๒๘ ทวิ
ดูอย่างไรอยู่

ม.จ. สกลฯ พอเข้าใจได้

นายจำรูญฯ ตัดคำว่า “ไม่ว่า” ออกเสียคำหนึ่ง จะได้หรือไม่

ม.จ. สกลฯ ถ้าใช้คำว่า “หรือจะได้มีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”
ก็ไปได้

นายสิทธิฯ ซ้ำอีกหน่อยก็ไม่เป็นไร แต่ใช้คำว่า “ไม่ว่า” ดังสย แต่มีคำว่า
“หรือไม่” คำเดียวไม่ดี

นายจำรูญฯ ใช้คำว่า “ไม่ว่า..... และมีผู้ตกลงโทษ.....”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอนของนายจำรูญฯ

ม.จ. สกลฯ ควรใช้คำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตให้ทำหรือมิได้ได้นั้น”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย ร่างมาตรา ๒๘ ทวิ เมื่อแก้ตามมติของที่ประชุมแล้ว มีข้อ
ความดังนี้

“มาตรา ๒๘ ทวิ บรรดาทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การที่ผู้ใดทำหรือมิได้
เป็นความผิด โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตให้ทำหรือมิได้ได้นั้น ให้รับเสียทั้งสิน ไม่ว่า
เป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”

ประธานฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา ๒๘ ต่อไป

นายจำรูญฯ คำว่า “นอกจากศาลจะมี.....” ควรแก้เป็น “นอกจากศาลมี”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย

นายประมุขฯ ขอตัดคำว่า “แล้ว” ออก

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย

นายประมุขฯ ร่างของฉันทน์ใช้คำว่า “ทรัพย์สินที่ได้มาหรือมี” ไม่นั่นใจว่าได้ตกลงตามนหรือไม

นายจำรูญฯ เราตกลงไปว่าจะเอาอย่างร่างมาน

นายอรรถกรมฯ ฉบับตรปดอมเข้าข้อไหน

นายสิทธิฯ เข้ามาตรา ๒๘ ทวิ

นายอรรถกรมฯ คำว่า “ทำ” กับ “ทำขึ้น” ต่างกัน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “manufacture”

นายประมุขฯ ทรัพย์สินขโมยมาต้องคืน แต่ถ้ากฎหมายห้ามร่อนแร่ แร่ที่ได้มาก็เป็นสิ่งที่ได้มาโดยได้กระทำความผิด แต่ถ้ากฎหมายห้ามการกลั่นน้ำมัน น้ำมันเป็นสิ่งที่ได้มาโดยการกระทำความผิดหรือไม่

นายสิทธิฯ ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย

นายอรรถกรมฯ จะต้องดูว่าเข้า (๑) หรือ (๒) หรือเปล่า ถ้าเขาจึงดูว่าเพื่อความปลอดภัยหรือไม่

นายประมุขฯ อย่างนำเกลือเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาตจะเรียกว่า “ได้มา” หรือไม่
ม.จ. สกลฯ สิ่งที่ได้ “ได้มา” สิ่งนั้นก็ต้องมีอยู่ก่อน

นายสิทธิฯ เติมคำว่า “มีขึ้น” ก็ได้ การ “ได้มา” อย่างไปตัดพื้นมา

นายประมุขฯ การร่อนแร่โดยไม่ได้รับอนุญาต จะว่าอย่างไร

นายจำรูญฯ เท่าที่ศาลแปล ไม่เกี่ยวกับ “อนุญาต” ถ้ากฎหมายอนุญาตก็รับไม่ได้ทีเดียว อย่างฆ่าหมู จะให้รับเนื้อหมูไม่ได้

นายเชียม เลขาณิชธรรมวิทักษ์ นั้นผิดด้วยการกระทำ ไม่ใช่ผิดด้วยวัตถุ

นายอรรถกรมฯ อย่างประกอบอาหารที่มีเชื้อโรค จะไม่ให้รับหรือ

นายประมุขฯ การประกอบอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต จะรับไม่ได้

นายอรรถกรมฯ ต้องคิดว่ากฎหมายไม่มี เรากำลังจะร่างอยู่

ม.จ. สกลฯ ใช้คำว่า “ทำขึ้น” ไม่ได้ ทรัพย์สินที่เป็นผลของการกระทำความผิดไม่
เข้ามาตรา ๒๘ ทวิ ก็มี

นายอรรถกรมฯ ถ้ากฎหมายว่าด้วยสาธารณสุขบัญญัติว่า การทำอาหารโดยไม่ได้ รับประทานเอาโทษอย่างหนึ่ง ถ้าประกอบอาหารผิดซึ่งอันที่กฎหมายกำหนดไว้ เอาโทษอีก อย่างหนึ่ง การกระทำตอนหลังไม่เข้ามาตรา ๒๘ (๑) เช่นกฎหมายกำหนดว่า ทำขนมต้องใส่น้ำตาล จะใส่สีก็การินไม่ได้ ผู้ขายอยากได้กำไรมากจึงใส่สีก็การิน จะรับอาหารหรือไม่

นายประมุลฯ ถ้าแก้คำว่า “มีสี” ก็ไปได้

นายจัญญุฯ เกรงคำว่า “ได้มา” ศาลแปลไว้ดีแล้ว ฉันทชอบระบบเดิม

ม.จ. สกลฯ อย่างเขาห้ามคนโรคเรื้อนทำอาหาร ควรจะรับ

นายสิทธิฯ ควรจะใช้คำว่า “ทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกิดขึ้น”

นายจัญญุฯ มาตรา ๒๘ ควรจะเติมคำว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาต...” อย่างเดียวกับมาตรา ๒๘ ทวิ

นายประมุลฯ การที่มาตรา ๒๘ ทวิ มีถ้อยคำเช่นนั้น เพราะมาตรานั้นไม่มีบทบัญญัติ เลยเลย แต่มาตรา ๒๘ มีคำว่า “เพื่อความปลอดภัย” จำกัดอยู่ การร่อนแร่หรือตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

นายพิชาญุฯ กฎหมายดีใช้คำว่า product

นายสิทธิฯ ควรใช้คำว่า “ทรัพย์สินเป็นผลผลิตของการกระทำความผิด”

ม.จ. สกลฯ อย่างเหล้าเถื่อน จะให้รับไหม ถ้ามีใบอนุญาตก็กักตุนได้ อย่างเห็ดหมู ก็พูดกันว่าไม่ไหวรับ

นายสิทธิฯ ไม่ควรจจะรับ

ม.จ. สกลฯ ควรใช้คำว่า “ทรัพย์สินเกิดขึ้นหรือได้มาโดยได้กระทำความผิด”

ประธานฯ อย่างเล่นการพนันได้เงินมา จะควรรับหรือไม่

นายสิทธิฯ “เพื่อความปลอดภัย” หรือไม่ ฉันทไม่ยากให้ศาลรับค้นพื้นที่ใช้

ตีครึ่ง

นายเขมมฯ เงินที่เล่นการพนัน ศาลรับเพราะเหตุว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด

ที่ประชุมตกลงให้ใช้คำใน (๒) ว่า “ทรัพย์สินที่ขึ้นหรือได้มาโดยได้กระทำความผิด”

นายสีทธิ ฯ วรรคท้ายควรจะต้องออก เพราะถ้าควรคืนให้แก่คนอื่นไป ก็ไม่เกี่ยวกับความปลอดภัย มิฉะนั้นควรจะรีบไม่ว่าเป็นของใคร

นายจำรูญ ฯ ถ้าไม่มีวรรค ๒ ได้ ศาลจะไม่คืน

นายสีทธิ ฯ ถ้าเป็นของคนอื่น ก็ไม่ใช่ “เพื่อความปลอดภัย”

นายเยี่ยม ฯ เราจะดูวัตถุประสงค์หรือการกระทำ

ม.จ. สกล ฯ ดูทั้งสองอย่าง

นายจำรูญ ฯ ควรจะเขียนอย่างเดิม ใช้คำว่า “ทรัพย์สินนี้เป็นของผู้เห็นเป็นใจด้วย”

นายประมุข ฯ ถ้าตัดวรรคท้ายออก จะขัดข้องอย่างไร

นายอรรถกรม ฯ ปัญหาที่ว่า ศาลจะวินิจฉัยเรื่องทรัพย์สินหรือการกระทำ

นายประมุข ฯ ขอเดชะว่า ลองตัดออกเสียก่อน มีข้อคิดสองข้อ คือ ตำรวจจับ ก. ซึ่งกำลังใช้ปืนจะยิงรถไฟ จะคืนปืนให้แก่ ก. ไม่ได้เพื่อความปลอดภัย แต่ถ้า ก. ไปเอาของคนอื่นเขามากินให้ คือวินิจฉัยสั่งของและเจ้าของ

นายจำรูญ ฯ เดิมคำว่า “โดยพิเคราะห์ชนิดของทรัพย์สินและบุคคล”

นายประมุข ฯ ตามขรรรรมตา ของ ๆ คนอื่นศาลต้องคืนเต็ม

ประธาน ฯ แต่ถ้าเอาคำนั้นออก ผลจะมีมากมาย ซึ่งเรายังไม่รู้

นายจำรูญ ฯ วันก่อนเราได้พูดกันแล้วว่าอะไร เราจะพูดกันว่าถึงความผิด

ม.จ. สกล ฯ เป็นการเอาความคิดไปปนกัน เดิมการรับเป็นโทษที่ลงแก่ผู้กระทำ ความผิด แต่เวลานี้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงต้องคิดถึงความปลอดภัยก่อนอื่น เมื่อเช่นนั้นไม่ควรคำนึงถึงกรรมสิทธิ์

นายอรรถกรม ฯ ถ้าคิดในแง่วิธีการปลอดภัยก็กว้าง

นายพิชาญ ฯ ปัญหาว่าการรับทรัพย์สินใดเป็นไปเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ ไม่ใช่ดูสภาพของทรัพย์สิน แต่ดูพฤติการณ์และจิตใจของบุคคล แต่ถ้าเป็นของคนอื่นก็ไม่ควรรับ เราไม่ควรไปไกลอย่างกฎหมายลึกลับที่พูดถึงศีลธรรม

นายประมุข ฯ ศาลควรจะดูว่า ถ้าคืนให้แก่เจ้าของจะกระทบกระเทือนกับความปลอดภัยหรือไม่

ม.จ. สกต ฯ ถ้าชายโง่มีอำนาจร้ายแรง มีลูกน้องพวกอาชญาชนมา จะคืนให้แก่ชายโง่หรือ

นายจำรูญ ฯ ขอเริ่มคำว่า “โดยคำนึงถึงบุคคล.....”

นายพิชาญ ฯ มีสองระบบ ถ้าเห็นว่าขัดกับความปลอดภัยก็ให้รีบ หรือจะดูว่าเป็นของใคร ที่กฎหมายสั่งวิสัยบัญญัติไว้ในเรื่องอาญา เป็นการถือโอกาสให้รีบถ้าทรัพย์สินขัดกับศีลธรรม ซึ่งที่จริงไม่ควรชิง

ประธาน ฯ เรามีเรื่องความปลอดภัย

ม.จ. สกต ฯ ควรพิจารณาคำว่า “ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัย” เสียใหม่

นายจำรูญ ฯ เป็นคำหลวมเกินไป

นายประมุล ฯ เท่าที่พูดกันมา พอจะเข้าใจว่า ตัดวรรคท้ายออกและพิจารณาคำว่า “เพื่อความปลอดภัย” ว่าสมควรแก้ไขหรือไม่

ม.จ. สกต ฯ จะบัญญัติอย่างกฎหมายสั่งวิสัย คือดูว่าทรัพย์สินเป็นภยันตรายแก่ประชาชนนั้น ไปไม่ได้

บทบรรณาธิการ

อีกวาระหนึ่งที่ “ดุจดาว” ออกตามกำหนดเวลาปกติดังที่เคยมา กล่าวคือออกตอนปลายเดือนของแต่ละเดือนที่ “ดุจดาว” เล่มนั้นประจำอยู่ สำหรับท่านสมาชิกในลุ่มภูมิวิภาคก็ควรจะได้รับ “ดุจดาว” นี้ในต้นเดือนที่ถัดไปถ้าหากไม่มีอุปสรรคอันใด อนึ่งบรรณาธิการใครขอแถม ณ ที่นวดด้วยว่า ระยะเวลาระหว่างสามเดือน คือเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม และมกราคม นี้เป็นระยะเวลาที่โรงพิมพ์ต่างๆ มีงานชุกกว่าปกติหลายเท่าตัว และส่วนมากมักจะมึ้งงานล้นมือจนไม่สามารถจะจัดพิมพ์งานประจำได้ทันเวลา เพื่อเป็นการป้องกันความล่าช้าในการพิมพ์ “ดุจดาว” ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในระยะนี้ทุกปีมา ทางคณะบรรณาธิการก็ได้ขอรับรองทางโรงพิมพ์ทั้งสองแห่งให้เร่งรัดจัดพิมพ์ให้เราตามกำหนดเวลาดังกล่าว กับทั้งได้ส่งต้นฉบับสำหรับเดือนธันวาคมไปจัดพิมพ์เป็นการล่วงหน้าแล้ว..... เรื่องนคณะบรรณาธิการยังหวังเป็นอย่างมากว่า เราคงจะออก “ดุจดาว” ในระยะนี้ได้ตามกำหนดเวลาตามปกติ

ในฉบับที่แล้ว ท่านผู้อ่านก็คงจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทางก้าวหน้าในด้าน การพิมพ์ คือทางโรงพิมพ์ได้จัดการเปลี่ยนระบบตัวพิมพ์ใหม่ทั้งหมด ซึ่งตัวพิมพ์งดงาม และ เลื่อนคม สำหรับฉบับนี้เราได้เปลี่ยนบดอกรหัสเรื่องใหม่ทั้งหมดดังที่ได้เกริ่นไว้ล่วงหน้าในฉบับที่แล้ว แบบตัวอักษรใหม่นี้เราก็ดูถือหลักที่ว่าต้องสวยงาม ทันสมัย เรียบร้อย และเหมาะสมกับ ดุจดาวในฐานะเป็นนิตยสารของกระทรวงยุติธรรม บัดนี้ปัญหาเรื้องนที่อยู่ที่คุณดุจดาวของคุณผู้อ่านเองที่จะวินิจฉัยว่า หลักดังกล่าวและแบบตัวอักษรใหม่นี้เหมาะสมกับดุจดาวหรือไม่..... แต่ถ้ามองอีกแง่หนึ่งในเรื่องศิลปะยานกัณฑ์หน้าทักกัณฑ์วิจิตรวิจิตร โดยทั่วไปจะมีมติเป็นเอกฉันท์ได้.....

สำหรับดุจดาวฉบับนี้ คณะบรรณาธิการมีความภาคภูมิใจที่จะขอเสนอเรื่องอัน น่าสนใจต่อท่านผู้อ่านดังต่อไปนี้คือ สุภาษิตซึ่งแปลกไปจากแนวสุภาษิตที่เคยนำเสนอมาใน

น่าจะหมายถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย และน่าจะไม่หมายถึง
กึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล.....

ในรายการ คำพิพากษาศาลฎีกาและบันทึกประกอบ ของ *คุณยล ธีรกุล* ฉบับพิมพ์
คำพิพากษาศาลฎีกาบรรทัดฐานหลายเรื่องมีอาทิเช่น เรื่องสั่งประเด็นขาดนัดพิจารณา เรื่อง
สั่งบนนำจับหรือวางตัว ตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เป็นต้น.... ในรายการ เรื่องเก่าเล่าใหม่ *คุณอำนาจ อินทุภุติ* ได้เอื้อเฟื้อส่ง ประวัติการของ
จอมพลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) มาลงพิมพ์ตอนหนึ่ง
ซึ่งขณะนั้นท่านผู้บันทึกมีบรรดาศักดิ์ เป็นเจ้าหมื่นโดยบรรดาศักดิ์ ได้เขียนข้อความว่าพึงใจได้ใน
ในสมุดพก แสดงให้เห็นความซื่อสัตย์สุจริต เด็ดเดี่ยว และความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวของท่านผู้บันทึกเป็นอย่างดี.... ท่านเป็นอัจฉริยภาพบุคคลอันแท้จริง.... สัมควร
แก่การเป็นตัวอย่างอันดีงามแก่ชนรุ่นนี้ และรุ่นหน้าเป็นที่ยิ่ง หากประเทศชาติที่รักของเรามี
บุคคลที่เมื่อก่อนนี้คุณองงามเยี่ยงท่านเป็นจำนวนมากแล้ว ย่อมไม่มีปัญหาเลยว่าประเทศของเรา
จะไม่พัฒนาสถาพรยิ่ง.... อนึ่ง การนำเรื่องนั้นมาลง คณะบรรณาธิการได้ขอรับอนุญาตจาก
ท่านผู้รวบรวมแล้ว จึงใคร่ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อได้ ณ ที่นี้ด้วยอีกครั้งหนึ่ง.....

ในรายการ วงการกฎหมายสากล มีข่าวกฎหมายต่างประเทศที่น่าสนใจหลายเรื่อง มีอาทิเช่น
เรื่อง The Rule of Law ทำเหตุ การประชุมสัมมนาของสหประชาชาติเกี่ยวกับฐานะของ
สตรีในกฎหมายครอบครัว และบทบาทของนักกฎหมายอเมริกันในสหรัฐอเมริกา.....

คุณเสียง ตรีวิมล ถามปัญหาหน้าคิดในรายการ ท่านถาม-เราตอบ เกี่ยวกับเรื่อง จะมีการ
นำสืบแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาไว้ในเรื่องดอกเบี้ยได้เพียงไร และปัญหาเรื่องการพิมพ์ลายนิ้วมือ
ในสัญญาโดยไม่มีพยานรับรอง ซึ่ง *คุณทวี กลียพงค์* ก็ได้ให้คำตอบที่น่าฟังทั้งมีคำพิพากษา
ศาลฎีกาสืบสนับสนุนด้วย.... ในรายการ ประมวลข่าว ของ *คุณถาวร โพธิ์ทอง* มีข่าวของทาง
ราชการหลายเรื่อง เช่น เรื่องการบรรจุผู้ช่วยผู้พิพากษา การบรรจุและแต่งตั้งเจ้าศาล รองเจ้าศาล
พนักงานคุมประพฤติ การแต่งตั้งคณะกรรมการอบรมผู้พิพากษาสมทบ ฯลฯ ....

พวกเราใน คณะบรรณาธิการ ได้เคยหยั่งความรู้สึกและ ความคิดเห็นจาก ท่านผู้อ่าน เป็นจำนวนมากท่านด้วยกันในเรื่องรายการต่าง ๆ ของ “ดุสิตพาห” ปรากฏว่ามีหลายท่าน ที่เดียวที่ชอบ ชมรมยุดิธรรม ของ V. ๑6 เป็นพิเศษ และต้องขออ่านก่อนเป็นรายการแรก.... คณะบรรณาธิการก็ยังคงหวังอยู่เสมอว่า รายการนี้ยังคงดีเด่น และเข้มข้นเช่นเคยมาในลำดับตา ของท่านผู้อ่านโดยทั่วไปด้วย.... คุณโชค จารุจินดา ได้กรุณาเสนอ รายงานการประชุมร่าง ประมวลกฎหมายอาญาและบันทึกประกอบสำหรับมาตรา ๓๒ ถึงมาตรา ๓๗ (ต่อ)

เข้าหน้าตี๕๘๐ เป็นการนิยตสาร "กุศลบาท"

ผู้ชำนาญการ

นายไพยม เลขยานนท์

บรรณาธิการ

นายจันนินทร์ ทรัพย์วิเชียร

คณะบรรณาธิการ

นายสมยัติ วจิตกาล

นายสฤต สัตวรา

นายทวี กสิยพงษ์

นายประมุข สวัสดิ์มงคล

นายทาว ไพบูลย์ทอง

นายประภาศน์ หวยชัย

นายธีรวิทย์ เขม:ชาวุ

นายทวี คงค:จันทร์

เจริญญิก

นายทวี คงค:จันทร์

เข้าหน้าตีฝ่ายธรรมการ

นายผดุง ชุมตของ

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
แผนกการพิมพ์ ถนนเพลินจิต โทร. ๕๖๓๓๒
นายจนะ อัครนิทัศน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
๓๐ พ.ย. ๒๕๐๔